

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Exercitia Spiritualia Ad Mentem Et Normam D. Ignatii

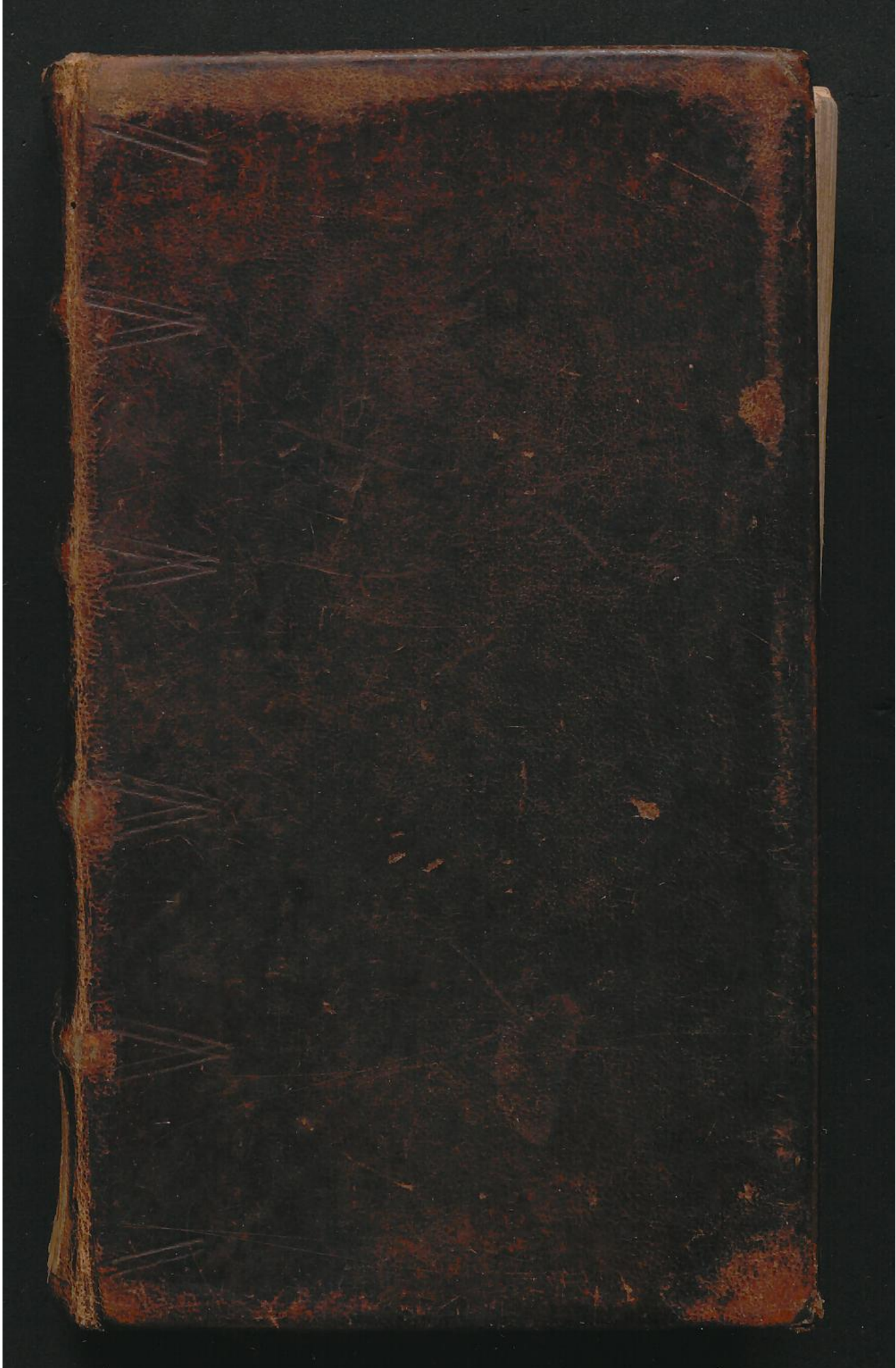
Conscripta & Adaptata Usui Personarum Ecclesiasticarum Pro sacra solitudine singulis annis ineunda, & in octo vel decem dies protrahenda

Maffei, Pietro Antonio

Augsburg ; Regensburg, 1740

VD18 80488137

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60293](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60293)

2^p. III Ph. 4507

9

87
06
25
45
66
85
07
28
50
69
91

R. P. Petri Antonii
MAFFEI S.J.
EXERCITIORUM
SPIRITUALIUM

PARS II.

Sacrorum Exercitiorum

PARS II.

Complectens selectas historias Medita-
tionibus cujusvis dici respondentes

Historia prima

*Pro prima meditatione de ulti-
mo fine hominis.*

Hominis animam immortalem, & non
ad hunc finem creatam esse, ut bonis
transitoriis, & caducis hujus vitæ, sed ut
æternis, & immarcescibilibus alterius &
melioris vitæ, siquidem per obsequia DEO
fideliter præstita id meritus fuerit, fruatur,
docet non solum ab ipsa natura nobis insi-
tum rationis lumen, sed tam Physicis, quam
moralibus argumentis solidè demonstratur:
hinc nullam unquam, aut uspiam reperire
fuit gentem cujuscunque sectæ vel religio-
nis, quæ alterius, & contrariæ in hoc fue-
rit opinionis. Hinc profluxit communis
illa Philosophorum etiam gentilium, quin
& Poëtarum doctrina, post exactam præ-
(A 2) sen-

sentem vitam mortalem, impiorum animas in inferno torquendas, justorum verò æternis præmiis ob sua laudabilia & heroica facinora, dum viverent, præstita, in campis Elisis afficiendas esse. Authentica horum testimonia coacervata leges apud Platonem in suo *Phadone*; apud Ciceronem l. 1. *questionum Tusculanarum*; apud Origenem l. 7. *contra Celsum*; apud Tertullianum c. 50. *de anima*, apud Raynaudum *Quæst. 4. de Philosophia naturali*.

Verum, etiamsi hic deficeret ratio naturalis, hunc defectum tamen abundè suppleret fides, veritatem hanc non uno in loco clarè docens: sic in libro *Sapientiæ* in c. 7. legitur: *Iusti in perpetuum vivent*. Sic Christus apud Matthæum c. 20. his verbis nos hortatur: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere*. Apud Ecclesiasten c. 12. invenies hoc effatum: *Ibit homo in domum æternitatis suæ*. Rumina, & perpende verbum suæ: nam facile deprehendes, hoc verbulo clarè denotari, immortalitatem non esse donum gratuitò à Deo concessum animæ, sed dotem, ac prærogativam animæ rationali debitam, & innatam.

Non defuere tamen, qui præposterè & temerariè philosophandò, sive ratiocinandò, ut Concilium Lateranense sub Leone X. celebratum sess. 4. loquitur, qui immortalitatem animæ in dubium trahere, imò hanc

hanc ex natura sua mortalem esse, sunt ausi
asserere, ab illo ipso Concilio fulminati,
& condemnati. Ex horum grege erat juve-
nis ille Leontius nomine; cujus funestum
exitum narrat Paulus Zehentner in *Promon-
torio mala spei* l. 2. quæst. 11.

Hic pessimè educatus, & sinistris dog-
matibus de immortalitate animæ ab ipsa us-
que pueritia imbutus, sibi met persuadere
volebat aniles nænias, & meras fabulas à
sacris Oratoribus confictas ad frænandam,
& cohibendam plebem, esse omnia, quæ
de futura, & æterna vita dicuntur: homi-
nibus non inesse melioris aut præstantioris
notæ animas, quàm brutis insint, tam pa-
rum immortales, & creatas ad perennem
beatitudinem quàm istas. Confundebat
inter se meritum, & præmium, culpam,
& pœnam, asserens, virtutem esse sufficiens
præmium sui ipsius, & è contrario vitium
suffICIENTER puniri per se ipsum, & esse pœ-
nam sui ipsius.

Bellè profectò! præmium dignum vir-
tutis sit labor & difficultas, quæ in exercitio
cujusvis virtutis occurrit, & quidem eò
major, quò altior & generosior est ipsa vir-
tus, naturam non recreans, quod præmio
proprium est, sed crucians; & pœna sit vi-
tii, quod naturam non cruciat, aut affli-
git, licet hoc pœnæ, ut pœna sit, pro-
prium sit; sed mulcet, & summopere dele-
ctat. Quis ille erit legislator, qui pœnam

(A 3)

furi-

furibus propter furta commissa infligendam, nullam statuatur aliam, quam ipsa furta, sicariis & homicidis ad castiganda homicidia, nil aliud quam ipsa homicidia?

His suis sinistris animi sensis, depravatisque doctrinis adjungebat, præmium justorum abundans esse pacem & tranquillitatem animi, poenam verò sceleratorum, inquietum animi remorsum, non animadvertens, hoc suæ doctrinæ jactō fundamentō totam suam machinam & turrē babilonicam funditus everti; nam hæc ipsa animi pax, & tranquillitas ut sit solida & stabilis, quæ animam satiet, & præmii naturam induat, denotare, & præviè promittere debet beatitatem aliquam futuram post fata perennem, & imperturbabilem; pariter remorsus ac vultus ille semper edax non aliter terret, & torquet animum, ac poena fit, nisi minitandō, & ob oculos ponendō supplicium post mortem impiis decretum, & certò imminens: Nec infrequens est, ut justī, dum vivunt, post omnes suas justitias, & bona opera, mordacibus exagitati scrupulis, nullā unquam fruantur animi pace, & tranquillitate; & è contrario scelerati accumulatores scelerum ingenti mole non rarò remorsum opprimunt, in cauteriatis suis conscientiis omnem sensum extinguunt, & cū in profundum venerint, contemnunt.

Tan-

Tandem cū perversus, & in malo obstinatus juvenis, pressus his argumentis nullam aliam evadendi viam sibi patere adverteret, indulgit animæ aliquam immortalitatem, sed extrinsecam, & moralem duntaxat, quæ consisteret in perenni Posterorum memoria ac reminiscencia, qui justorum virtutes, præclara cedro, ære, & marmore digna facta, & heroica facinora semper justis, & dignis laudibus essent celebraturi; sceleratorum verò acta detestanda, & abominanda debitis vituperiis essent execraturi. Sed & sic in novos laqueos & pedicas incautè se induit, non advertens, ut alia taceam, sic præstantissimos, præmiò dignissimos, omnesque illos virtutum actus sine omni, etiam minima remuneratione transituros, ac sepeliendos esse, qui secreto & in abscondito, solo Deo teste exercentur; illa verò probra, scelera enormia, plurima & maxima, quæ ob ipsam suam enormitatem, & horrendam turpitudinem scelerati studiosè hominum oculis, ac luci subducunt, & densis noctium tenebris sepeliunt, ab omni supplicio immunia, & prorsus impunita mansura.

Quis unquam Principum censuit, præclare gesta suorum subditorum, qui præ aliis de se bene mereri studuerunt, se liberaliter remuneratum fuisse, postquam ipsos immensis, sed nudis, & inanibus laudem encomiis cumulavit; perfidorum verò,

rò, proditorum, rebellium, & læsa
Majestatis reorum crimina se dignè, & de-
bita severitate castigasse, postquam ipsos
saris acerbè vituperasset, & increpauisset? a-
mabo, quod præmium, quæ poena, quæ re-
muneratio, quæ castigatio æqua sit laus, vel
vituperatio cæcæ plebis, quæ toties decipi-
tur, vitium virtutem, cui confine, & affine
est, reputat, & vituperanda laudat, lau-
danda verò vituperat?

Verùm hæc, & his similia nullius erant
ponderis apud Leontium: aërem verbera-
bant: ibat, quâ cœperat viâ; clauserat o-
culos Divinæ luci, quæ sola ipsi suos errores
detegere, & à lata perditionis via abstra-
ctum in viam veritatis, ac salutis, in ar-
ctam justitiæ semitam reducere poterat: te-
nuistamen adhuc radius subobscuræ lucis
aliquid affundebat, quæ tamen ad abster-
gendam omnem animo Leontii caliginem,
eumque ad saniora revocandum non suffi-
ciebat: hærebat itaque dubius ac perplexus
inter verum ac falsum.

Tetricas has cogitationes, & animi lu-
ctas dissipaturus Leontius opiparum instrui
curavit convivium, ad quod complures
nobilissimos hospites sibi vel sanguine, vel
amicitiâ junctos, & stemmate pares invita-
verat; ut verò famem obsonaret, & ore-
xin excitaret, solo stipatus famulo deam-
bulatum excurrit: in itinere transeundum
erat per cœmeterium, in quo calvariam te-
me-

merè ibi jacentem conspicatus, rediit ad sua iterum dubia de fidei nostræ dogmatibus, omnium maximè de immortalitate animæ: dum igitur hac cogitatione defixus, has tristes humani capitis attentè contemplatur reliquias, fierine possit, secum ait, ut hoc cranium iterum suo trunco uniatur, & cum hoc denuo reviviscat? ut anima illa, quæ hoc corpus olim jam incoluit, & animavit, de qua nemo scit, ubi terrarum, in quo mundi angulo delitescat, iterum ad hoc suum jam vastatum domicilium revertatur, & in hoc illum ipsum, quem priùs, dominatum exerceat? Dic exsucca, arida, & ossea massa, quid novi mihi narras de anima olim tui incola, & arcto connexâ vinculo? Vivitne adhuc, vel dudù in tenuem evanuit auram, nonsecùs, quàm animæ morientium bestiarum? heustu; te & animam tuâ tecum invito ad hodiernû meum convivium, ut mihi certa dubia, certos scrupulos molestos, quos de immortalitate animæ jam diu sentio, eximas, & quidem hac conditione, ut si tua domina, sive anima hac mea invitatione neglectâ, ad mensam meam non comparuerit, persuasissimum mihi sit, eam fuisse extinctam, &, tui instar, omnis vitæ expertem, nec aliter evanuisse, quàm tenuis vapor disparet in aëre, & tu in minutissimos pulveres diffluens, brevi disparitura sis. His dictis illiso calce calvariam contemptim protrudens, cœptam deambulationem prosequitur.

(A 5)

Do-

Domum redux, paratis jam omnibus, lætus & hilaris cum gratissimis hospitibus mensæ accumbit. Inter jocos, & sales mentales etiam sermo incidit de incertitudine bonorum futurorum: hic enim verò facundiam suam desiderari non permisit Leontius, publice contestatus, se non solum de his vehementer dubitare, verum etiam credere præter hanc mensam, & hujus delicias non alium superesse paradysum, aut futura gaudia.

Sermonem interruptit vehementior & concitator ad palatii portam pulsatio. Accurrit famulus, exploraturus, quis tanta vi, tam audacter, & importunè pulset: redit pallidus, & totis artubus contremiscens, parèmq; tremorem, horrorem ac timorem convivis omnibus incutit, ipsi etiam Leontio, narrans tremula voce, & titubante lingua, ad fores adesse spectrum horribile, larvam avernalem, vivum sceleton, vel potius ipsam mortem, ac petere patrisfamilias domini Leontii alloquium.

Hic resumptis tantisper animis, intrepidum se simulans, mandat famulo, eat, nuntiet crudo & importuno interpellatori, se neminem in suam admittere præsentiam, qui priùs non edixerit, quis, & unde sit; quid me velit; quod ejus nomen? paret famulus, quamvis reluctans & invitatus: refert responsum, se unum esse ex invitatis & quidem speciatim ab ipsomet Leontio con-
viva-

vivatore dum hodie manè per cœmeterium transiret; præcipuam verò adventûs sui causam esse, ut ad propositum sibi ibidem dubium, desideratam & certam responsionem, atque elucidationem afferat.

Jam non poterat Leontius cohibere amplius suppressum hæctenus timorem, ac terrorem, optimè memor factæ paulò antè invitationis, narrando convivis, quid in cœmeterio contigerit, consilium & auxilium ab ipsis in arena postulans. Unanimi cōsensu conclusū fuit, rediret jam animosior famulus, nuntiaret, Leontium ingentes habere & agere gratias animæ illi pro incredibili favore, quòd ex altero usque orbe huc advolârit: non opus esse alia responsione, aut elucidatione, cum solus ejus adventus omne sibi dubium jam exemisset; rediret proin, unde venerat, bonis avibus, & sineret se cum suis convivis, non perturbatâ mensali quiete, paratas epulas, quibus ipse non indigere, nec frui posset, absumere. Interea pessulis, vectibus, & aliis repagulis occludebantur, & obstruebantur omnes aditus portæ, quin & fenestræ domûs, ac triclinii, ne hospes hic peregrinus suâ præsentia communem funestaret lætitiâ.

Dum servi & reliqui domestici omnes junctis viribus mandato labori incumbunt, in convivali aula, unde unde demum ingressus, jam præsens adstat hospes offensus,

&

& sine ulteriore mora Leontii se jungens lateri, mensæ assidet, reliquos misso timore bene sperare jubet, ajens, se à DEO huc adesse jussum, ut Leontium suum dedoceat errorem: ad quem conversus ita intonat: audi Leonti, qui fidei orthodoxæ dogmatibus omnem fidem abnegas, eaque inter Poëtarum ingeniosa commenta, ac fabellas doctas numeras, scito, animam in altera post istam vita, vivere semper immortalem, & post latam à Divino judice sententiam decretoriam, juxta merita sua vel præmiis afficiendam, vel juxta demerita, & scelera sua poënis æternis castigandam: tutò credere mihi poteris; sum enim patruus tuus, tu verò meus nepos: verum infelices ambo, nam ego longo jam tempore uror & crucior flammis infernalibus, quibus tu paulò post unà mecum ardebis æternùm. Dixit, & miserum, præ timore jam pænè exanimem Leontium utraque manu arreptum tanto impetu muro illisit, ut fracto cranio cerebrum cum copioso sanguine per pavimentum diffunderet. Cruentum, & calidum adhuc cadaver, suis humeris impositum, per aëra avolans secum asportavit, in inferni barathro sepeliendum, attonitis, & ecstático terrore, statuarum instar, defixis convivis, cæterisque circumstantibus.

Et hic est finis tragicus juvenis increduli, dissoluti, & malè feriat, qui dubitans
de

de immortalitate animæ, & futuræ vitæ præmiis, ac pœnis, hæc omnia inter fabulas, & commenta ad terrendam plebem simplicem conficta tamdiu numeravit, & hinc finem suum ultimum in fruitione bonorum caducorum hujus vitæ, præter quam nullam agnoscebat aliam, collocavit, donec, sed serò nimis, altiore magisterio, proprio, & irreparabili damno contrarium edoctus est.

Tu prudentius & cautius tracta tanti momenti negotium, & elige potius alienò, quàm propriò damno, & non cum Phrygibus sapere: cura, ne de illorum grege sis, qui laxatis cupiditatum, & perversorum animi affectuum habenis cæco impetu in omnis generis vitia proruunt, ac feruntur, ut meritò credi possit, eos Leontio non multum absimiles exiguum, vel nullam adhibere fidem illis, quæ tibi in prima meditatione seriò perpendendæ propositæ fuerunt, æternis veritatibus, solidisque nostræ religionis fundamentis, imprimis te à Deo creatum, ut æternis alterius vitæ, non ut caducis hujus vitæ bonis fruaris.

Historia secunda.

*Pro meditatione secunda de fine
vocationis ad statum Ecclesiasticum.*

SI omnes sacerdotes non ad alium collimarent scopum, non alium spectarent, quàm

quam illum, propter quem DEus illos præ aliis ad sublimem sacerdotii statum vocavit, & evexit, nec ipsi, nec populi ipsorum curæ commissi tot subjacerent defectibus, & peccatis: sed quia non exiguus numerus eorum est, qui parùm solliciti de adimplenda vocatione sua, eos ad serviendum Deo longè præ aliis perfectiore modo obstringente, nec suam propriam, nec proximi salutem seriò curant, aut cordi habent; cùm tamen utrique pro viribus promovendæ se totos impendere, & superimpendere deberent; tot nascuntur, & irrepunt morum corruptelæ, tanta laxitas, tanta Divinarum rerum incuria, vilipensio, neglectus, ne dicam contemptus, non minùs in Ecclesiasticum, quàm sæcularem statum.

Ex his sufficiat nunc in testimonium & exemplum huc adducere parochum illum Hispanum cujusdam oppidi Diœcesis Cau-riensis in Extremadura non procul distiti ab anne Alagona, ubi hic se in finibus Lusitanix Tago infundit.

Emerserat hic ad munus parochiale per improbum, quo studiorũ tempore adhibito magnum sibi scientiarum variarum thesaurum comparaverat, laborem. Hinc dignitatem hanc Ecclesiasticam considerabat non ut beneficium sibi gratuito, cum annexo tamen onere in vinea Domini impigrè laborandi, ac sudandi, collatum, sed ut

ut opus manuum suarum, ut fructum laborum suorum præcedentium, ut mercedem his, & partis per hos scientiis debitam, qua tanquam re sua liberè & pro luitu uti, & frui posset, ut narrat Joannes Magnus in suo theatro tit. 73. num 9. & Carolus Bovius parte tertia exemplorum exemplo 21.

Hic itaque potius in id intentus, ut pascere à grege mercenarius, quàm ut pascere gregem verus ac genuinus pastor, verbo Dei, Sacramentis, & exemplo, ultra modum, & limites præscriptos deditus venationi, quæ ipsi ferè totum tempus, officii sui functionibus, & sacrationibus curis debitum, sacrilegò furtò surripiebat, festa quadam die summo manè ex condicto, multis etiam ex suis oppidanis stipatus sociis, cum ingenti canum turba, venatum excurrerat, post reditum circa meridiem Sacris operaturus, & sonoris campani suos parochianos advocaturus. Enimverò bella, & fervens ad sacrificandum, Deoque immolandum in ara Divinum Agnum præparatio, cruentæ ferarum cædi subungere incruentam DEI hominis immolationem.

Inter alias feras, quas venatici canes insecuti sunt, comparuit etiam fugitivus cuniculus non minima hispanicarum venationum pars, qui se imminenti neci subtrahens, perniciosissimo cursu subterraneum suum

suum specum subiit. Advertit hoc venatorum coryphæus parochus, citatisque passibus insequitur: non evades jam, secum ingeminans, manus meas, simplex bestiola, tu credis te in tuto esse, te in tuo antro securum invenisse asylum, venatorum insidias, canum venaticorum furias, omne periculum effugisse, & non advertis, te temetipsum in casses induisse, in muscipulam incidisse; certè has manus meas non effugies: nec ultrà moratus, in foramen brachium dextrum immittit fugitivum cuniculum extracturus. Sed capiens captus est, nam tanta vi ejus dextra prehensa, & attracta fuit, ut nullo conatu illam expedire, & retrahere potuerit. Interea os foraminis sensim, magis ac magis se dilatabat: auxilium, inclamabat miser venator, auxilium; adeste socii, juvate; mea mihi manus eripitur, nullis amplius viribus dexteram meam recipere, & ex hoc foramine retrahere possum, quin momentis singulis, ut cernitis, profundius demergor; succurrite, opem ferte promptam, juvate.

Sed quis tantâ violentiâ attrahebat, & detrudebat miserum clericum venatorem? Non utique imbellis & imbecillus lepusculus, cuniculus: non lupo, non leo aliquis, quem arctus foraminis aditus non admittebat, & angustus antri sinus nullatenus capiebat, nec cuniculus tam ferocibus hospitibus in suo tenui cubili quietè, & ami-

cē cohabitare poterat. Sed quis dubitet, quin sub cuniculi specie latuerit lupus, & leo infernalis, quem S. Petrus describit: *Diabolus tanquam leo rugiens circuit quarens, quem devoret.* 1. Petr. c. 5. quin os & aditus illius antri, vel spelæi subterranei fuerit atri janua Ditis, & porta inferni os suum dilatantis ad deglutendum pinguem bolum, Parochum officii sui oblitum, suarum commoditatum, & cupiditatum unicē studiosum, incumbētis sibi curæ, gregem sibi concreditum sedulò pascendi, sacra, præsertim diebus festis suo tempore & loco administrandi, incurium: *dilatavit infernus animam suam.* Isa. c. 5.

Aduēre tandem clamoribus pereuntis Parochi sui, exciti venationis socii, & comilitones, sed serò nimis, nam toto jam corpore in illud antrum, sive receptaculum demersus, absorptus, & sepultus erat: audiebantur tamen adhuc ejulantis, & lamentantis clamores; Virgo beatissima! Virgo Mater Guadalupensis, Mater Misericordiæ, iuva, succurre, miserere: hæc repetebat sine ulla interruptione, sine pausa: sensim tamen & paulatim decrescebat vox, ut fit, quando clamans semper magis, & remotius a nobis discedit; tandem omnino audiri desiit.

Subinde in medium consulunt venationis socii de excogitando medio, quo Parocho suo succurri posset, Animosiores

(B)

cen-

censebant receptaculum illud ligonibus aperiendum, foramen dolabris excavandum, vectibus disjiciendum, donec ad fundum hujus latibuli penetraretur: alii timidiore hoc consilium tanquam plenum periculi rejiciebant, veriti, ne latens aliquod monstrum eruerent, quod subinde in ipsos sive liberatores, sive quietis suæ turbatores venenatam rabiem evomeret.

Vir inter ipsos autoritate, & prudentia primus litem diremit, gravibus adductis rationibus, quibus sententiam latibulum effodi cupientium, evertens, cum demonstrasset, nec instrumenta ad hoc efficiendum necessaria ad manus esse, deesse & tempus, quod satis longum requireret tantæ molis everfio, & dissectio; longius se domo abesse, unde sociam operam cum instrumentorum copia accersere liceret: festum & ad meridiem jam vergentem diem urgere, Ecclesiæ ut præcepto obtemperantes, Missæ intersint sacrificio, sub quo eò ardentius beatissimam Virginem de Guadalupe in vota vocare, ejusque opem pro Parocho implorare, & exorare possint.

Huic sententiæ mox accessere reliqui, quorum ex numero quidam subjunxit: factum bene: supplicium est, à Deo justè inflictum nostro Parocho, cui magis hactenus cordi fuit venari feras, quàm animas. Huic avulso non deficiet alius Pastor majore zelo, & pietate erga suas oviculas ar-

dens; profectò, quicumque tandem succedet, facile melior, & præstantior erit priore.

Mox omnes simul ad proximum convolarunt templum, & sacrificio Missæ summo cum fervore interfuerunt, solo Parocho desiderato, qui tamen post aliquot iterum dierum spatium comparuit, sed fœdum in modum deformatus, ambusto, fumoso, atro, macilento, torvo, terrificoque vultu, ut ægrè à sociis, suisque domesticis ac consanguineis agnosceretur.

Interrogatus, ubi tandiu hæssisset, reposuit, seipsum hoc nescire; facile tamen colligi posse ex stigmatico, & derurpato vultu, se in inferno vel fuisse, vel non procul abfuisse; certè videbar mihi in mediis conflagrare flammis, tantus erat calor, qui me urebat: non cessabam iterum iterumque invocare beatissimam Virginem Guadalupe propitiam, ejusque votis utique ardentissimis implorare auxilium, donec meis, & longè magis vestris pro me interim fuis precibus emollita misericordiae Mater me diabolico latibulo exemptum pristinae libertati restituit. Inde viâ rectâ, omni sublata morâ, ad Virginem Guadalupensem evolavi potius, quàm cucurri, debitas gratias benignissimæ liberatrici, quæ me ex ipso quodammodo inferno extraxerat, persolurus. Voluit tamen beatissima Virgo vultu meo perpetuò inhaerere fœdos hos,

quoscernitis, characteres, qui & me & vos assidue commonefaciant, dies, quos Deus sibi, suoque cultui ac honori dedicatos voluit, non venationibus, non jocis, non vanis ineptiis, aut conversationibus, & confabulationibus terendos, multò minus lusibus, tripudiis, compotationibus comburendos, sed divinis Officiis, concionibus, Catecheticis instructionibus, longioribus orationibus, vel piorum lectioni librorum devotè impendendos; Parochis autem indefessè allaborandum, suas ut conciones, catecheses &c. parent, captivique auditorum accommodent, cum fervore, & zelo perorent; debito & consueto tempore, cum decore & competente gravitate sacra administrent &c.

Hoc ipsum repetebat, & inculcabat sæpiùs etiam è suggestu suis auditoribus. Longè tamen efficacius perorabant, & uberiores fructum pariebant signa illa terrificæ, ejus vultui impressa, nunquam amplius, nec ipsa quidem morte, deleta, vel erasa; uberrimum verò fructum peperit mutata in melius vita, quam postea duxit, omnibus, quæ in zeloso, vigilante, indefesso, ac vero Pastore desiderari possunt, virtutibus ornatam.

Posui tibi ob oculos sacerdotem sui officii, suæ obligationis oblitum, suæ vocationis incurium, in promovendo Dei cultu, & honore, in procurandâ salute proximi

mi desidem, & supinè negligentem, & ideo
à Deo punitum, ut discas & intelligas, dum
à Deo ad sacerdotalem vel Ecclesiasticæ vitæ
dignitatem vocatus & assumptus es, te
non vocatum & assumptum fuisse ad vitam
mollem, otiosam, voluptuosam, & deli-
ciis deditam, qua in opinione fuisse Paro-
chus ille videri potuit, qui delicioso ruscu-
lo ex creditibus Ecclesiasticis exstructo hanc
in fronte epigraphen inscribi iussit: *Deus no-
bis hac otia fecit.* Sed vocatus es ad laborem,
qui necessarius est, ut exercitiis, & fun-
ctionibus suis Ecclesiasticis satisfacias. Si
tuæ obligationis, & vocationis immemor,
totum te effuderis in delicias, in nugas, in
venationes, lusus, convivia, inutiles cir-
cumcursiones, & recreationes. Parochi
cujus sinistram vivendi methodum tibi pro-
posuimus, exemplo meritò tibi metuen-
dum, ne eodem modo, vel longè etiam se-
verius, quàm Parochus iste, à DEO pu-
niaris.

Historia tertia.

*Pro tertia meditatione de gravi-
tate peccati mortalis.*

AD finem hujus meditationis tibi osten-
sum est, etiam unius tantum gravis
peccati reum, æternis inferni pœnis puniri.
Hoc experti sunt, & hodie dum experiun-
(B 3) tur

tur apostatici illi spiritus, prævaricatores Angeli, qui ob unicum, mente tantum perpetratum peccatum à divina Nemese æternis gehennæ suppliciis sunt addicti. Nec desunt ex humano genere complures, qui pariter ob unicum, primumque peccatum ad tartara detrusi, eandem poenam luunt, ex quo clarè relucet, & æqua lance ponderari potest gravitas etiam unius solius peccati mortalis: & tamen, quod mirum est, citra condignum, & longe levius, quam meretur, quævis noxa, quæ infinita Dei bonitas, & majestas graviter offenditur, etiam tantâ poenâ punitur, & castigatur.

Ex multis eorum, qui post primum statim peccatum mortale poenis æternis addicti fuerunt, unum seligo recentius, & nostris temporibus propinquius exemplum, quod præter alios narratur ab Andrea Agnesi inter suas historias tragicas, vel eventus funestos quartò locò.

In Austria scholas Patrum S. J. frequentabat juvenis & indole & sanguine, & omnis generis virtutibus nobilissimus, flos & ornamentum Gymnasii, dignus, qui ad imitationem omnibus reliquis, præsertim suis condiscipulis à suo Patre Professore proponeretur. Nemo illo diligentior, modestior, submissior, obedientior, religionis, pietatis ac devotionis studiosior, nemo mundi hujus voluptatum, carnisque illecebrarum osor acerbior.

Fi.

Finitis scholis die quadam adfuit suæ custodiae, ut inter nobiles laudabilis mos obtinet, domum comitaturus hunc commissum juvenem, constitutus etiam ad hoc munus e clero Pædagogus: sed hic ovinâ pelle vestitus lupus, non jam innocentis Tobiae Raphaël, qualis eòusque videbatur, sed versipellis Asmodæus, ab initio quidem non nisi de rebus piis, & devotionem erga superos fovendis, vel de litterariis, in reditu sermones miscere solitus, ea die, & occasione sensim deflectere incepit ad alloquia de delitiis & voluptatibus sensilibus, & carneis, has ita dilaudavit & extulit innocenti, & harum non solum ignaro, verum etiam jurato hosti & contemptori juveni, ut in his vitæ præsentis beatitatem, harumque fruitione summam felicitatem consistere affirmaret: si has placeret semel tantum delibare, offerebat operam suam, spondebatque lenociniò sacrilegò, se facillimam & occultissimam ad hoc straturum viam.

Nefandum scelus! homo consecratus Deo, & hujus obsequio, abominanda infidelitate animas divini sanguinis immenso pretio emptas, & redemptas, quas Deo adducere & lucrari quibuscunque impendiis deberet, Deo eripit, & dæmonis faucibus immergit.

Sed hac, & aliis etiam vicibus malignas artes, & repetitos insultus sacrilegi seducto-

(B. 4)

ris

ris firmior juvenis innocentia retudit & elusit: hæsit tamen menti altè impressa imago turpitudinum, vivis coloribus ab hoc sacro pictore tam bellè depictarum. Nocte diem sanctis Innocentibus sacrum subsequente, quam ducebat insomnem, recurrere species & ideæ illæ pudendæ, quas tam profundè insculperat molli animo, strenuus, si superis placet, pædagogus & instructor, de foedis & foetentibus carnis voluptatibus: hærent aliquamdiu fatales inferni scintillæ; non excutuntur; non extinguuntur; nec in cunis statim suffocantur; follem admoveat Asmodæus, sufflat, afflat, inflat, ut tandem orcinum excitetur incendium, & omnem depopuletur innocentiam. Mente secum volutabat, & reputabat incautus juvenis, quænam tandem forent voluptates, & deliciæ illæ, quas toties, & tam amplis laudibus extollebat dux & custos ille suus. Periculi plena cogitatio, cui diutius æquò aures præbuit, tandem extudit complacentiam, complacentia consensum, & turpe propositum eapiendi harum cupediarum tenue experimentum, & guttulam tantùm tam mirè dilaudati mellis degustandi, quàmprimùm denuo à suo instructore ad id invitandus esset: animabatur ad audendum spe certâ, per exhomologesim & pœnitentiæ sacramentum omnem iterum noxam, & maculam, si qua etiam gravior contraheretur, facilè expiandi.

Quid

Quid posset stultius esse, & concludi? Bibam venenum mortiferum, non enim deest antidotum, & medicina, quæ illud iterum depellat: infligam mihi vulnus lethale, nam mihi ad manus est præstans opobalsamum, præsens remedium ad curanda vulnera omnia. Quis, amabo, hominum, qui non careat intellectu, unquam decerneret aliquid facere, eâ animi intentione, ut postea illud factum quod fecit, infectum velit, & tam amaro dolore defleat, qui poenitentem adigat ad detestandum super omnia mala, & ad quodcunque ex his potius incurrendum, & tolerandum, quam illud fecisse, quod fecit: & tamen ita constitutum esse oportet dolorem serio poenitentis.

Denique Deus, qui peccatori poenitentiam veram, & seriam agenti veniam promisit, non promisit tempus, nec auxilium efficax, utrumque necessarium ad veram, & seriam poenitentiam agendam. Id quod temerario, & infelici huic juveni etiam evenit: nam post assensum liberè, & consideratò impuræ cogitationi præstitum, obdormienti venâ in pectore quocunque tandem ex symptomate ruptâ, tam copiosum effudit sanguinem, ut hunc non solum per os ubertim protruserit, sed etiam cor oppres-
serit, & suffocaverit, ne momento quidem temporis ad poenitendum, aut seriò dolendum relicto, *in momento ad inferna descen-*
(B 5) *dit.*

dit. Job. c. 21. quod ex sequenti eventu
patuit.

Manè, quod funestam noctem subsecu-
tum est, à famulis infestus juvenis inven-
tus est in lecto extinctus, sanguinis proflu-
vio innatans: currunt hi ocius ad patrem,
fatalemque casum non sine lachrymis nun-
tiant; qui doloris vehementiâ vix non ex-
animatus concecit. Sibi tantisper restitu-
tus, solatii aliquid haustus ad Collegium
properat, tristem suavissimi, & dilectissi-
mi filii sui casum ejus Patri Professori inter
amarissimas utrinque lachrymas narrat, si-
mûlque rogat, dignetur in suffragium pro
anima defuncti sacrificium Missæ Omnipoten-
ti Deo placando paulò post offerre.

Non mihi persuadere possum, reponit
Magister, levior me tangi dolore ob ja-
cturam tam inexpectatam, quam crucietur
cor paternum illustrissimi domini patris,
nam ipse perdidit quidem filium omni amo-
re dignissimum, ocellum suum, ego verò,
& tota mea schola mecum amisimus vivam
modestiam & sanctitatis ideam, virtutis spe-
culum, quod à me discipulorum oculis pro-
poni ad imitationem, ipsi verò tanquam
securam normam & regulam omnis probira-
tis sequi poterant: licet autem hoc ipsum ja-
cturam tam præstantis & egregii juvenis,
floris præproperè, antequam ad maturos
fructus ferendos adolesceret, decerpti, fa-
ciat graviolem, & amariorem simul, tamen

reddit etiam leviolem, & mitius ferendam, si consideremus ejus integritatem, innocentiam, virtutum decora, quæ ipsum reddebant cœlo maturum; fors raptus est, ne malitia perverteret intellectum, & dum pater amittit filium, Magister discipulum longè dilectissimum in terra, ambo acquirant Angelum in cœlo: cessemus ergo ipsius superna turbare gaudia importuno luctu. Quamvis autem credam, ejus raram, & angelicam innocentiam non indigere ullis suffragiis, vel propitiatoriis sacrificiis, tamen cum etiam nitidissimis speculis sui quandoque adhæreant pulvisculi, & in Angelis etiam perspicacissimus Dei oculus nævos aliquos detegat, antequam ad scholam accedam, accedam ad altare, & quidem sacrarum indulgentiarum prærogativis ad expiandas lustricis ignibus detentas animas donatum, piaculare sacrificium Deo oblaturus.

Postquam hoc solatio afflictissimi patris dolorem mitigavit, Magister suis staturus promissis ad sacrarium properat, ut se ad sacrificandum præparet, & accingat: sed en! dum januam aperit, sentit hanc ingenti vi contra se retrudi, & denuo claudi. Territus sacerdos, causam violentiæ ignorans, quam nec vehementiori vento, cum nullus spiraret, nec ulli hominum fors obnitenti, cum nullus appareret, adscribere poterat; aliquamdiu subsistit secum reputans, quid agen-

agen-

agendum; tandem collectis maioribus, quàm priùs animis, ac viribus denuo aperit januam, sed majori etiam impetu se repelli, & januam in facie sibi occludi sentit: enimverò novo terrore consternatus sacerdos, Deum bonum, exclamat, an forsan animæ meæ hærens gravior noxa, me indignum facit, qui ad aram sacrificaturus accedam, & hoc modo mei delicti admonet? Verùm quantumcunque abdita, & intima cordis mei scruter, & perscruter, occurrit nihil, à conscientia nec minimum sentio remorsum. Perrumpendum, & intrandum est reluctante, & ringente orco, cui palmam non cedo. Tertium itaque molitur assultum, sed tertio etiam reprimitur. Tunc enimverò cohorrui, & frigidus tremor membra concussit, non aliter quàm fieri solet ad præsentiam umbræ infernalis ex altero mundo reducis: sed hoc excusso, intrepidè inclamat, quiscunque & undecunque sis, qui me ab ara, & sacrificio arces; adjuro te, & impero tibi in virtute Jesu Christi, & illa authoritate sacerdotali, quam ab illo accepi, edicito: quis es tu? qua de causa me ab ingressu in hoc sacrarium tam pertinaciter rejicis?

Ah Pater mi! resonat lamentabilis responsio, voce Patri nota, Pater mi, ego sum anima juvenis illius, tui discipuli notæ præterita defuncti: Deus non admittit, vetat pro me sacrificium offerri incassum, &
mi-

mihi non profuturum : hinc te repello ab ingressu hujus sacri loci.

Imaginabar mihi equidem, subjungit Pater, te non indigere meis suffragiis, & piis subsidiis, cum satiste tua innocentia, & vitæ, quam duxisti integerrimam, & Angelicam, tenor à purgatoriis ignibus immunitatem, & tutum reddiderit, cœloque sine ambagibus rectà invexerit.

Ah nimium quantum deciperis, subjungit anima, toto aberras cœlo; ego, proh! dolor, ego sum in inferno, sum damnata, sum æternis adjudicata incendiis.

Quid ain? in inferno? ah deceptor detestabilis, hypocrita, qui simulatâ sanctitate nobis omnibus illufisti! Non ita est, respondet anima infelix; vera, non ficta erat mea morum integritas, virtus, & innocentia; nox præterita me perdidit, & quidem æternum; dum insomnis aliquamdiu lascivæ cogitationi, turpique desiderio cum delectatione sciens volens inhæreo, cum proposito id, quod mente volvebam, proximè exequendi; tam malè constitutum improvisa mors oppressit: his dictis in horrendos, & desperationis plenos ejulatus, & ululatus prorumpens in infernalem abyssum præceps abiit, liberumque jam aditum, & apertam portam ad sacrarium reliquit, dum interim attonitus, fideratus, & sui impositus statux instar immobilis ibi hæret sacerdos.

Quis

Quis ex hoc tam funesto casu non abundè colligit etiam unius tantum peccati mortalis gravitatem, quamvis sola mente, & voluntate perpetratum, nec in opus exterius unquam deductum sit: & talis culpa, etiam unica meretur puniri æternis suppliciis, quin & hæc supplicia sunt infra condignum, & malitiam etiam talis culpæ non adæquant. O peccatum, ô peccatum, quàm grave es! Quid ille cogitare, & dicere poterit, qui tot, ac tanta committit peccata, & quidem gravissima: qui bibit iniquitatem velut aquam? cogitare, & dicere debet, se tot infernis dignum, quot gravia peccata commisit: agnoscere, & fateri debet, innumerabilibus se gratiis à divina misericordia cumulatum, quin imò obrutum fuisse, & quidem tanti ponderis, ac pretii, ut vel una suffecisset ad infelicem juvenem ab interitu præservandum, cum tamen divina justitia ne unam quidem ex his, vel huic similem ipsi indulserit. Imensas, æternasque gratias & laudes Deo debet dicere & offerre, pro tanta patientia, & longanimitate, qua ipsum tamdiu sufferre, tolerare, & vindicem dexteram cohibere dignatus est, singulis diebus, quin si fieri posset, singulis momentis ingeminando, & repetendo: *Nisi quia Dominus audivit me, paulò minùs habitasset in inferno anima mea. Psal. 93. Misericordia tua magna est super*

per me, & eruisti animam meam ex inferno inferiori. Psal. 88.

Historia quarta.

Pro meditatione quarta de peccatis propriis.

EX peccatis sæpius commissis, & frequenter repetitis nascitur habitus, & consuetudo ejusdem generis, cujus sunt peccata; sicut ex actibus virtutum frequentatis oritur habitus & consuetudo; illa inclinat, & trahit ad malum, & in perniciem, hæc inclinat & trahit ad bonum, & ad salutem; habitus semel contractus, præsertim ad peccandum, si profundas & firmas in humano corde radices egit, difficulter iterum tollitur, & eradicatur, sed pondus addit non leve ad renovandos identidem actus illis similes, per quos productus, & stabilitus fuit. Væ illi, qui se in vitiosum habitum, in consuetudinem peccaminosam abripi permittit; semper de malo in pejus, de peccato in peccatum, ac rectâ & regiâ perditionis viâ, à qua, nequidem cum senuerit, recedet, in interitum ibit, & præceps ruet, in illo, in quo vixit, etiam moriturus peccato, ne ipsa quidem miracula, quæ divina misericordia adhibere non raro solet, sufficient ad emolliendum, & inflectendum cor induratum.

Hoc

Hoc non leviter à me dictum demon-
strabit eventus, & infelix exitus duorum
hac peste infectorum; hunc exponunt tum
Alexander Faia in sua summa exemplorum
titulò & verbò: *Consuetudo*: tum Carolus
Bovius *parte tertia exemplo 9.* uterque S. J.

Duo juvenes, quorum uni nomen *Bruti*,
alteri nomen *Claudii*, ad vitandam confu-
sionem imponemus, icto inter se infami tœ-
dere, Madriti regiâ in Hispaniis civitate,
scortum utrique communi crumenâ ad ne-
farios usus alebant. Claudium fortassis mi-
nùs reum, de suo lethargo excitare conatus
est misericors Deus, objectâ in somnis ter-
rificâ imagine. Videbantur ipsi in cubile
suum irrumperè duo gigantes proceri, ro-
busti, nigerrimi, truci, & horrido aspectu,
qui cum vi arreptum asportarent, & in ri-
pa maris tumultuosi, sævissimis tempesta-
tibus, furentibus procellis, fluctuum us-
que ad astra se extollentium furore, interlu-
centium fulgurum tetro splendore, & rebo-
antium tonitruorum pavendo fragore hor-
ridi, & furibundi deponerent. Advola-
bant in suis triremibus, & celocibus pyra-
thæ, æthiopibus nigriores, terribiles visu
formæ, qui facta in litus exscensione quid-
quid hominum occurrebat, capiebant, &
vinculis constricta secum in diram captivita-
tem abripiebant miserrima mancipia: horum
gregi immixtum vidit etiam Brutum, indi-
viduum suum socium: jam toto advolabant.

&

& irruerant impetu, ut ipsum pariter vinculis & catenis oneratum secum abstraherent, sed ad invocationem Nominis Mariæ, & imploratam ab hac divina Matre opem, funesta scena evanuit; at huic mox alia successit priore horribilior.

Spectandum se dedit divinus iudex pro tribunali sedens, cui ad dextram assidebat Virginea Mater; thronum cingebat ingens Angelorum corona: Iudex indignabundo cum vultu intuitus, jam distinxerat vindicem justitiæ gladium, fatalem vibraturus ictum in reum caput: In his pariter angustiis denuo recurrit ad Matrem misericordiæ, ejusque opem longè ardentius, quàm prius implorat, votò se obstringens, si ex præsentis periculo emergeret, se religioso Ordini mancipandi, rigidæque pœnitentiæ prioris vitæ errores abolendi, & correctiorem vitam inchoandi: valuere denuo preces: stetit, cohibuit pia Mater iniectum jam pendentem divinæ Nemesis dexteram: fulmen jam ardens, jam imminens restinctum, & suspensum est. Claudius è somno evigilans, non sine admiratione, & stomacho videt non solum pulvinaria, & totum lectum, sed ipsum etiam vicinum pavementum sudore, & lachrymis, quas nocte illa tremenda fuderat, madidum: Ruminans itaque, & secum recoquens prioris noctis angustias, minas, & non vana, sed à monitore Deo, citra dubium, ut meritò

(C)

cre-

credebat, immissa somnia, seriò decrevit vestem, & vitam mutare, strictioris regulæ Monachum induendo.

Dum Claudius ita secum argumentatur, & optimè concludit, adest Brutus socius individuus, & familiaris amicus: hic Claudium adhuc lachrymis madidum, caperatâ & turbidâ fronte ingentem tristitiam præter morem præferre conspicatus, heus, inquit Claudi, quid hæc portendunt? quid scenam, & frontem aliàs semper serenam tam foedè mutavit? an loco solitæ comœdiæ tetricam hodie dare paras tragœdiam? quæ causa tantæ, & tam insolitæ tuæ tristitiæ?

Ad hæc Claudius enucleatè Bruto enarrat omnia, & singula, quæ sibi in somno præterita nocte fuerant objecta, simulque ferium suum non solummodo propositum, sed etiam votum Deo factum, mutandi in melius vitam, & ad seriam pœnitentiam agendam amplectendi severiorem aliquem Ordinem religiosum, atque maturè, & temporè adhuc retrahendi pedem à præcipitio, ad cuius extremum marginem à peccatorum suorum pondere se jam protrusum hac nocte viderat: tempus esse, & hoc fortassis breve, seriò cogitandi de pœnitentia, de vera emendatione vitæ hætenus tam luridè actæ; se non dubitare, quin Brutus ejusdem secum sententiæ, & animi sit, cum minæ à Deo intentatæ non minùs ipsum, quàm se-

feriant, & periculum utrique sit commune.

Amaro risu hanc narrationem excepit Brutus, & tu, subjungens, tam vācors & stultus es, ut somniis credas, vix edentulā prudentior vetulā? quin & me conaris in hoc morodochium pertrahere, & tuā stultitiā inficere: Apage, vilem & dejectum animum erige, malè fundatam tristitiam excute, pricres resume spiritus. Et ego cupio salvari, & cœlum consequi, nolim tamen florem ætatis, vigorem vividæ juventutis torpidā tristitiā exsugere, & pessumdare. Superest tempus, quod sibi vendicet pœnitentia, nempe futurum, & magis maturum; præsens adhuc viride, & immaturum tempus debetur florenti juventuti: fides ipsa docet, ad consequendam salutem satis esse, si quis vitam suam claudat, & moriatur in statu gratiæ; non opus esse, ut quis in hoc statu etiam vitam ducat, & protrahat, nec multum referre, etiamsi juveniles anni mundi gaudiis, voluptatibus, & deliciis fuerint immolati: excute ergo tetricum torporem, fanaticum timorem; ad amicam, ad amicam, quæ nos avidè expectat; hæc dissipabit omnes has atras nubes, dispellet phantastica turbati cerebri phænomena.

Hoc colloquium interrupit celeriter accurrens famulus, Brutum monens, anxie ipsum expectari ad portam à duobus nobili-

(C 2)

bili-

bilibus juvenibus, qui ajunt, se habere summi momenti negotia cum ipso tractanda, quæ nec minimam patiantur moram: statim adero, responder Brutus; tu Claudius, te interim accinge itineri, mox me habebis reducem, & comitem ad notam domum.

Per scalam defiliens, ad excipiendos omni humanitate binos juvenes properat; erant isti duo rivales Bruti, & idem cum ipso os rodentes canes; involant itaque in ipsum caninâ rabie, & manibus apprehensum innumeris pugionum ictibus pertundunt, atque instar cribri perforatum suo sanguine innatantem, exanimem ibi relinquunt, celeri sibi fugâ consulentes.

Accurrit quidem audito rixantium tumultu Claudius, sed serò nimis; conspiciatus exanime focii confossi cadaver, ad tam triste, & flebile spectaculum cohorrui, hæsitque attonitus fiderato similis, advertitque, imò manibus palpare potuit, nocturnum suum somnium non vanum phantasma, sed veridicam Dei monentis, & minantis præfigurationem fuisse. Itaque si unquam aliàs, tunc certe territus & consternatus omni ruptâ morâ se sacri judicis pedibus in sacro tribunali adsternit; narrat totam tragediam, & sanguineis lachrymis deplorandam catastrophem; addit, se voti concepti religione adstringi ad valedicendum mundi sceleratis illecebris, & deliciis, séque DEO totum consecrandum, emaculatâ prius ab omnibus

bus sordibus animâ, & purgatô hoc Augiæ
stabilô, in sacro aliquo rigidioris discipli-
næ Ordine, votum renovat, & stabilit;
fundit plures lachrymas, quàm verba, se-
riô pœnitentis, & verè contriti cordis lucu-
lentas testes, suos prioris vitæ errores enor-
mes ritè confessus & detestatus absolvitur,
atque ita divinæ gratiæ, & amicitiae resti-
tuitur: monetur tamen suæ obligationi,
quam sibi met emissô votô liberè imposuis-
set, ocyùs, & omnibus perruptis moris,
atque obstaculis, satisfaciat, quæ ut effu-
giat, procul dubio à consanguineis, & no-
tis ponenda, Madritô discedat, & aliò
concedat.

Claudius jam à se ipso totus alius, &
priori melior, Christi secuturus consilium,
vendit omnia, quæ habet, inter pauperes
distributurus; migrat Madritô Hispalim,
ibitandem benè cœptis ultimam manum, &
coronidem impositurus. Sed secum tulit
pecunias ex divenditis suis rebus collectas,
vel priùs possessas, & quod pejus erat, prio-
rem pravam consuetudinem, vel habitum,
qui per pœnitentiam quamvis veram & se-
riam, vel absolutionem etiam Sacramenta-
lem, non statim extinguitur, aut aboletur:
hinc diabolus facilè eum à recta salutis semi-
ta abstractum in priorem perditionis viam
retrahere poterat.

Jam non in pauperes, ut statutum fue-
rat, collectum aurum & argentum dispen-
sabat.

fabatur, sed in lusus, in convivia, in lupanaria, & lupo: lucrum, quod inde hausit, fuit morbus, & lues tam foetens, tamque pestilens, ut saepius viribus & animo linqueretur, sui impositam terram collabens.

Tali paroxismo semel prostratus videre sibi visus est vastam voraginem densis ignibus vapidam, quibus animae damnatae exurerentur, & à diabolis saevissime torquebantur: stare se coram tribunali divino, & Christo Iudice, qui iustam contra ipsum accensus iram imperaret monstris, & tortoribus illis infernalibus, ut ipsum abriperent, & praecipitarent in igneam illam abyssum: hac imagine territum se denuo ad opem petendam confugisse ad Beatissimam Virginem, quae ipsi representabatur submisso corporis gestu Filio suo supplicare pro ipso, sed Filium respondere: Dilecta Mater, cur adhuc intercedere, & meritas poenas avertere quaeris ab illius capite, qui tuo patrocinio, & mea misericordia turpiter abutitur ad audacius & diutius peccandum, & liberalius indulgendum effrenatae libidini? Hac etiamnum vice, replicabat misericors Mater, parce Fili, & iustitia cedat misericordiae; si posthac ad vomitum redeat, cesset omne patrocinium, cesset omnis misericordia: Sit igitur, reponit Christus, tua petitio adimpleatur. Sed tu infelix, sordibus aurium tenus immerse homuncio, si te non totum emundaveris, & serio emendaveris,
ne

ne ullam vel tenuissimam spem concipe evadendi supplicium per intercessionem Matris meæ, quæ preces tuas surdis auribus præteribit; atque ita hæc scena clausa, & siparium obductum est, & miser ac miserabilis ægrotus, cui Deus abundans tempus, ad pœnitentiam agendam, & salutem operandam concesserat, brevi ope divina ex integro convaluit.

Quis in dubium trahere potuisset, quin Claudius tandem à scelerata sua vita destitutus, & ex fœtente cloaca emersurus esset? sed ô tyrannidem invincibilem pravæ consuetudinis! vix aliquot abiêre dies, cùm in easdem sordes profundius, quàm unquam aliàs relapsus est; Verùm si ibi consuetas suas porcinas voluptates invenit, amisit tamen per has nimis carò emptas, quidquid adhuc pecuniarum habebat residuum.

Ad extremam redactus inopiam & miseriam, ignarus quò se verteret, quid consilii arriperet, in Hispanicam navem, occidentales Indias petentem, se conjicit, ex divitibus Peruviani regni mineris aurum, quod in Europa tam fœdè abligurierat, eruturus, & cum amplo fœnore recuperaturus. Limmam regni Metropolim appulsus, idem, qui in Europa fuerat sordidus Claudius, quidquid auri lucrabatur, & corradebat, totum sordidissimâ prodigalitate in meretrices, & infamia scorta effundebat: morbis putridarum istarum voluptatum pedisse quis,

& certis appendicibus prostratus, ad ultimum obolum denuo emunctâ crumenâ, gratiæ loco habere, & censere debuit, quod in xenodochium admissus, illis adjunctus sit ægrotis, qui intolerabilem exhalantes mephitim, procul arceri debent, ne alios etiam sua peste inficiant.

Denuo in his deprehensus angustiis, morbo indies magis ingravescente, ad mentem saniores rediit; certior factus, adesse Missionarium Apostolicum è Societate Jesu, virum zelosum, & celebrem, natione Hispanum, & quidem Madriti natum, suum contribulem, nomine Perlinum, misit, qui illum ad se vocaret, & rogaret, sibi in extremo animam & corpus perdendi periculo constituto adesse dignaretur: sine mora Perlinus animam ab æterno exitio liberandi cupidissimus adest: excipit, quam calidas inter lachrymas seriò contriti animi testes deponit, confessionem, totiusque hucusque actæ vitæ tristem historiam sine omni nausææ vel tædii suborientis indicio patienter audit, animat, & excitat ipsum ad sperandum bene, & in divinæ misericordiæ sinum, quæ nullum quamvis enormem & gravissimum peccatorem, seriò contritum, ad se cum filio prodigo redeuntem rejiciat, se totum conjiciendum: advertens insuper serium propositum tandem votum suum de ingredienda religione pridem conceptum implendi, se suamque operam offert,

fert, ad seligendum ex pluribus illum religiosum Ordinem, qui ipsi ad suum finem aptior, & gravior videretur, & ad procurandum, ut in illum admitteretur, ubi pristinae sanitati fuisset restitutus; ita à peccatis suis absolutum, & optimè animatum relinquit, se brevè, ut uberiore cum solatio aspergat, rediturum ad promittens.

Consolatio ubertim animam Claudii ex alto inundans, etiam in ægrum corpus redundavit, hinc post brevem aliquot dierum intercapedinem depulsò morbo ex integro convaluit: non tamen depulsus est etiam inolitus, & nimis profundè radicans peccandi habitus, & assuetudo ferrea; hæsit prior animæ debilitas & fragilitas. Non solum non venit ipsemet, ut promissum, & conventum inter ipsos fuerat, ad Perlinum, ut de ingressu in religionem omnia discuterentur, componerentur, & certi aliquid statueretur; sed nec Perlinus ad ipsum properans, eum invenire potuit, nam clanculariâ fugâ dilapsus, nunquam amplius se Limæ videndum dedit, sed totum regnum Peruanum concursans, alibi quærebat, & inveniebat venenata pascua effrænatae suæ libidini, nunquam tamen satiandæ.

Post aliquot annorum spatium carnivora hæc bestia, sic disponente Deo, in casses Perlini, sed in cassum incidit. Excurrebat Perlino zelo suo obsecundans, etiam in remotiora, sylvestria & montosa loca, ut sa-

cris suis exercitiis, instructionibus, & adhortationibus rudes, & sylvestres illos populos erudiret, & viam salutis doceret: sedem suorum Apostolicorum laborum esse voluit oppidum aliquod in altiore monte situm, & præ aliis magis populosum, & monticolis circumfictis magis frequens. Inter reliqua pietatis & misericordiae opera, quando ab aliis publicis cessabatur exercitiis, in more positum habebat, lustrare xenodochia, & valetudinaria, ut ægrotos solaretur, præcipuè autem, ut ad patientiam hortaretur, & artem doceret uberes meritorum fructus ex suis miseriis, & infirmitatibus pro altera vita, & coram Deo colligendi.

Dum ita ab uno ad alterum se confert, & circuit ægrotum, in ultimo illius valetudinarii angulo horridus, & desperationem ultimam sonans erumpit rugitus, & ejulatus. Properat ergo ad angulum attonitus sacerdos, & ubi non sine horrore conspiciat, exiguo straminis mucidi, & in exiguam scobem comminuti fasciculo incubantem hominem emunctum, emaciatum, mephitim intolerabilem exhalantem, marcidum, & putridum, vivum cadaver, ut ægerrimè dignosci, & pro Claudio agnosci potuerit. Ipsa miseriâ miserior ægrotus jam in limine mortis constitutus, dum oculos jam emorientes adhuc sustollit, facile agnoscit Perlinum, & exclamat: O me infelicissimum omnium mortalium; Itane Deus vult ad
pæ-

perpetuam meam confusionem, ut sacerdos iste optimè gnarus vitæ meæ, usque ad hoc momentum pessimè, & luridissimè transactæ, fiat testis oculatus pessimæ, ac desperatissimæ mortis, æternæque damnationis? Vix hæc elocutus, irrugire denuo coepit procul dubio ob perditam primogenituram, totamque hæreditatem cælestem, simulque scelestam suam foetidamque animam in orcum evomuit, quin ipsi prodesse, suæque operâ funestissimum casum impedire potuerit P. Perlinus.

Videsis jam, quò peccata propria, si accumulenter, perducant. Primus horum fructus est mala consuetudo, & pravus habitus, cujus viribus difficulter resistitur; secundus primo peior, est perseverantia, & obstinatio in malo, durities cordis, & occlusio aurium ad voces etiam sonoras sæpiusque repetitas excitantis, vocantis, invitantis, monentis, & minantis Dei. Tertius & ultimus ac omnium pessimus fructus, five effectus est desperata mors in peccatis. Si unquam peccasti, cave, ne de peccato in peccatum eas, & ita gradatim ad hunc funestissimum terminum pertingas.

In hac sacra solitudine, in qua Deus solet efficacius & frequentius homini ad cor loqui, & ad illud per suas gratias sensibilius pulsare, ut peccatores ex fatali lethargo excitet, firmum tandem, & inconcussum concipe propositum non amplius peccandi im-

polle.

posterum, sed radicitus extirpandi per accumulatos contrarios virtutum actus, prava vitiorum habitus, si quis jam in animo tuo radices agere coepisset; ne illo, quo infelix Claudius, funestissimo fine vitam claudas.

Historia quinta

Pro meditatione quinta de morte.

Fermè omnes hucusque enarratæ historiae demonstrant, quàm terribilis sit non solum in conspectu Dei, sed frequenter etiam in hoc mundo in oculis hominum, mors peccatorum. Sequens verò historia demonstrabit, quàm malè sibi blandiantur, seque ipsos decipiant, qui credunt, morituros bene, qui semper vixerunt malè.

Narrat P. Daniel Bartoli S. J. historiae suæ Anglicanæ libro 4. cap. 13. Regnante Elisabetha vixisse Londini virum primum, & in jurisprudentia facile principem, in aliis quoque scientiis versatissimum, proVectæ jam ætatis, & ingentium divitiarum. Abundabat hic libris Catholicis præsertim Theologicis, quamvis Protestantium sectæ non alia, quàm lucri, & temporalium emolumentorum causâ addictus, eosque non rarò, nec obiter, sed attentè ac frequen-

quenter volvebat; excogitabat quidem perspicaci mentis suæ acie varias ratiunculas, sed levioris ponderis, quas Catholicorum argumentis, & solidis fundamentis opponeret; sed cum has non sufficere ad elidendas rationes Catholicorum ipsemet adverteret, nec satis ex his laqueis se posset evolvere, ita secum pessimè conclusit, probabile esse, licere sequi citra periculum amittendæ salutis æternæ tam Catholicam, quàm Acatholicam, & Protestantium religionem.

Filius ejus ferventissimus religionis Catholicæ cultor, nihil cupiebat, & quærebat magis, quàm suum patrem velut ovem errantem luporum dentibus eripere, & veræ caulæ, Ecclesiæ Catholicæ restituere. Cum suis autem viribus diffideret, auxilium petiit, & impetravit à P. Guilielmo Westhono S. J. viro tunc magni nominis, doctrinæ, & probitatis, quam postea satis demonstravit, invictò animò sufferendò innumeras persecutiones, calumnias, adversitates, cruciatus, calamitates, squallorem teterrimi carceris per septendecim annorum spatium, tandem à dominante, & præpotente hæresi in odium fidei Catholicæ ejectus in exilium.

Guilielmus itaque huic opimæ prædæ inhians, omnes in hunc finem artes expedire statuit: imprimis ejus lucrari affectum, & in ejus se insinuare amicitiam conatus est; quod

quod suâ solitâ dexteritate, & amabili affabilitate etiam facile obtinuit; quo hamo tot alios hæreticos in sinum Catholicæ Ecclesiæ, è quo dilapsi fuerant, retraxit; tot Catholicos, ne ex eodem dilaberentur, retinuit, & confirmavit. Invisibat ad ipsum identidem longè alio sub schemate & vestitu, quàm sacerdotis, publicè enim & ipso corporis cultu se sacerdotem, vel religiosum profiteri severissimè sub pœna capitis vetitum erat regni, & reginæ Elisabethæ sanguinariis legibus. Inter colloquia sensim delapsus etiam ad negotium religionis ac fidei, tam clavis argumentis omnes, quæ senis animum obfuscabant, dispulit umbras, ac nebulas, ut clarè dispiceret, nullam extra Catholicam religionem & Ecclesiam sperari posse salutem.

Tam evidente veritate convictus commotiore animo in similes non rarò querelas erumpere solebat: Canes isti hæretici, quos nullus tangit timor divinus, nulla cura salutis, nulla alterius, & æternæ vitæ memoria vel sollicitudo, quasi nec paradysus, nec infernus unquam in rerum natura fuisset, aut adhuc esset, legum tam humanarum, quàm divinarum violatores, & contemptores impii, dæmones nati ad perdendum genus humanum, ad animas immortales æternis ignibus mancipandas, mererentur, ut omnes vivi concremarentur: sed non effugient suo tempore ultricem Dei
ma-

manum: juro, me impostero cum his lurconibus nullam habiturum familiaritatem, nullum commercium.

Sed dum secum animo reputat, quàm malè prospectum foret tam sibi, quàm suis divitiis & facultatibus, quas possidebat amplissimas, si publicè fidem Catholicam profiteretur, hæreticorum templa frequentare, & suorum rabularum declamationes audire neglectis eorum spuris ritibus desineret, ad quod illi rigidissimis adigebantur imperiis, ac gravissimis mulctis, & pœnis: subjungebat, non ita erit, nec unquam permittam, ut hi sanguisugæ se meo sanguine, id est, meis thesauris, & divitiis se pascant, & ingurgitent; ut fructus manuum, & laborum meorum ipsi manducant; ut posteros meos bonis omnibus exspoliatos, & excoriatis, opem ac stipem rogare supplices ad suas fores conspiciere, & despicere possint. Hanc igitur viam iniit mediam, decrevit agere duplicem personam, exterius simulatum hæreticum, interiùs verum Catholicum, cum homines tantum videant, quod paret exterius, Deus autem intueatur cor interiùs; ut ita conservet bona externa, & terrena, & simul non deperdat bona æterna, & cælestia.

Verùm cum non ignoraret, viam hanc pluribus expositam esse periculis, malè tutam, & quamvis videatur recta, tamen ducere posse ad interitum, hoc modo præcave-

vere

vere periculum, ac interim omnem sibi eximere scrupulum, & oblatrantis conscientiae remorsum sopire posse arbitrabatur: Impri-
mis hanc simulationem, quæ purè extrinseca, & indifferens est, & ad cor non penetrat, necessitas, vel certè in virum etiam constantissimum cadens metus justus, & gravissimus coram Deo excusabit; si autem neque hoc scutum satis firmum esset, ad se defendendum, firmitus se arrepturum dicebat: Apud Christianos, agebat, non principium, sed finem attendendum esse; satis esse ad consequendam salutem benè mori, & non necesse etiam benè vivere, id facillè obtinetur, si semper & ubique ad manum sit sacerdos, sive iudex sacer, qui me in mortis articulo, in ultimo etiam momento, in ultimo sperantis, & expirantis animæ halitu, ad minimum dolentis animi signum, ad unum etiam oculi nutum, ab omnibus totius antea vitæ sceleribus & peccatis absolvere potest quatuor vel quinque verbis. Hunc in finem duos agebat sacerdotes Catholicos, unum domi suæ in urbe Londinensi; alterum non procul Londino extra urbem in delizioso Tusculo, in quod sæpius ad captandam liberiores auras, & sublevandum curis fatigatum animum, rusticatum excurrebat.

Sæpius à Westhono monitus, & increpitus est, Deum non ludi, non decipi, non irrideri, non esse consilium contra Dominum

num, Prov. c. 21. hanc esse stultam mundi sapientiam, qua se ipsemet caperet, & deciperet: posse ipsum subitanea & improvisa morte extingui, fulmine, vel apoplexia tangi, terræ motu sepeliri, glande plumbea trajici, quin aliquid, vel à longè prævidere, aut ne quidem somnare, vel suspicari potuerit: quod innumere aliis accidit, posse etiam ipsi accidere: sed cantabatur fabula surdo: noluit credere, sed voluit experiri has, quæ ipsi toties proponebantur, & inculcabantur, veritates æternas.

Jam medium aliquando ad suum Tusculum excurrere confecerat iter, cum ex improviso Apoplexiæ tantâ vi tangitur, ut collapsus ibi subsistere, & in vicinum diversorium deportari debuerit. Currit Servorum expeditissimus, ut præviè instructus fuerat, vel potius volat celeritè, ut ex binis sacerdotibus viciniorem advehat; sed omni usus celeritate tamen tardè venit, adfuit enim, quando paulò antè, & vix non in ejus oculis, exspiraverat, calenti adhuc cadaveri amare illachrymans.

Ita extinctus est inexpliatus, sine sacra confessione, & absolutione, qui temerariè præsumpsit, nunquam, & nuspiam de fore occasionem expiandi animum per Pœnitentiæ Sacramentum; extra domum mortuus est, qui se credebat domi in sua

(D)

le.

lectulo moriturum; & qui alebat, & habebat duos Sacerdotes ad omnem nutum paratos, cum malè viveret, nullum habuit, ut benè moreretur.

Non multum absimilis huic eventui fuit ille, quem idem pariter Author in eodem Tomo Lib. 6. c. 13. suæ Historiæ Anglicanæ narrat. Domina ex præcipua Nobilitate raris instructa dotibus, præsertim perspicace intellectu, hæreticis imbuta doctrinis,angebatur variis dubiis; maximum ex his erat, utra ex duabus Religionibus esset vera, ac sincera, & ad salutis æternæ consecutionem necessaria; Catholicorum, vel Puritanorum, sive Calvinistarum.

Erat eo tempore in summa apud omnes in Anglia heterodoxos æstimatione, eximiae doctrinæ, scientiæ, ac prudentiæ laude insignis Doctor Perny Candabrigiensis Academiae splendor, & ornamentum; Hunc ad se accersiri jussit, ut eò fidentius, omnibus aliis remotis arbitris, animum aperire, & sua dubia proponere posset; hunc igitur sola solum orat, obsecrat, & obtestatur, imò per ipsum Deum adjurat, cui rationem redditurus esset in extremo die Judicii, candidè ac sincerè sibi aperiat, quænam ex tot Sectis, in quas misera Anglia tunc scindebatur, esset vera, cujus adhærendo placitis, sibi salutem æternam promittere posset.

Doq

Doctor Pernyus, aliquandiu suspensus, & apud se tacite rei gravitatem justâ ponderans lance, tandem, Domina, inquit, rem grandem à me petis, & me ita adjurando adstringis, ut si aliter, quàm sentio, responderem, immensi me scelere obstringendum crederem, quod neque in hac vita, neque in altera post mortem remittendum esset. Domina obstringe mihi fidem tuam nobilem, jura silentium & secretum, solum tamdiu sanctè servandum, quamdiu vitam protraxero; nec enim æquum est, ut consilium, quod tibi suggeram, tibi summam afferat utilitatem, mihi summum nocumentum, & perniciem. Obtenta promissione, & obligatione subjungit: ut turbidis his temporibus pace & quiete fruatur, & persecutiones, quibus Elisabethæ implacabilis ira Catholicos exagitat, evitet, saltem exterius sit, & simulet se Calvinæ asseclam; sed ut salva fiat, opus est, ut moriatur Catholica: medium Domina, & consilium tibi propono, quod ipsemet elegi, & sequor; Decrevi etenim vitam ducere liberam, non instar miseræ mancipii, innumeris Legum & præceptorum vinculis constrictam, suo tamen tempore piè vitam claudere in Catholica Ecclesia, ut decet ferventem Catholicum: & quisquis sapit, hanc vivendi methodum in hac Anglicarum rerum Periodo sequatur, necesse est, vivere sine cura, &

(D 2.)

solli-

sollicitudine, mori absque omni timore pereundi.

Doctor hic planè ineptus, clarè agnoscens veritatem nostræ Religionis, sperabat se DEum decipere, vel naso trahere posse, ut decipiebat, & naso traherat semetipsum: sed scopum sibi præfixum non attingit, nam *Deus non irridetur, Galat. c. 6.* Post exiguum temporis spatium lautæ Coenæ à Pseudo-Episcopo Eboracensi adhibitus, tam liberaliter se cibo & potu ingurgitaverat, ut domum serâ jam nocte, extincto dudum non solis tantum, sed etiam rationis lumine, alienis potissimum pedibus properaret, ad edormiendam atque exhalandam crapulam, & longiore somno inter creperos rhonchos sub ingestorum ciborum pondere fatiscienti stomacho necessariam digestionem procurandam: sed necdum lecto injectus, tangitur tam gravi apoplexiæ ictu, ut eodem momento exanimis conciderit, ne quidem tantillum temporis nactus, quo vel semel JESU Nomen pronunciare, ne dicam actum contritionis, & serii doloris elicere potuisset.

Interea Discipula pergebat strenuè in via, quam cæcæ cæcus dux, cui se commiserat, monstrârat, pro certa, & tuta regula erant ipsi documenta & monita sui olim malè sani magistri, à quibus ne latum quidem unguem declinabat, nec dubita-

bitabat, quin posset vivere cum hæreticis, & mori cum Catholicis; atque ita in terris frui Paradyso bestiarum, & in Coelis Paradyso Angelorum. Firmabat illam in hac erronea opinione, & fide Puritanâ ejus frater pertinax hæreticus, qui hoc glaucoma sorori objiciebat, exiguum esse discrimen inter Religionem Catholicam, & Puritanam, & nullatenus tantum, ob quod secta Puritanorum mereretur à DEO æternis flammis in inferno addici.

Perrexisset ita errare & devitare seducta ovicula, nisi in meliorem, & peritiorem, sic disponente DEO, incidisset pastorem. Erat is P. Joannes Girardi è Soc. JESU, qui sub veste viri nobilis ignotus percurrerebat Angliam, Catholicos tam dirè vexatos & oppressos erigens, solatiis aspergens, & ad constantiam animans, hæreticis verò perniciosos errores, & detestabiles fraudes, quibus circumveniebantur, demonstrans. Magnum erat Girardi nomen, ab omnibus celebrabatur non solum ut homo doctus, sed etiam ut homo probus, & sanctus: hunc ubi convenit, & audivit, binis colloquiis, non pluribus, opus fuit, ut perspicax fæminæ intellectus illuminaretur, & convinceretur; voluntas verò permoveretur ad detestandum consilium, & exemplum primi sui ducis, & seductoris, & ad apertè ac publicè profitendam

sine rubore, ac timore fidem Catholicam Junxit sanctitati Fidei sanctitatem vitæ ac morum, ita moritura cum certa spe salutis, quodocunque Deo placuisset stamen vitæ abrumpere, & eam ex hoc mundo evocare.

Similes eventus possent in medium adduci milleni, per quos DEus mundo luculenter ante oculos ponere, & demonstrare voluit, quantum abhorreat temeritatem illorum, qui suâ infinitâ misericordiâ uti, & abuti volunt pro incentivo adeò diutius & audaciùs peccandum, ad procrastinandam, & usque ad ultimos vitæ limites, ad mortis confinia, usque ad ipsam denique mortem poenitentiam, temerariè præsumendô, huic semper adhuc locum & tempus futurum. Deus, qui Peccatori poenitenti & seriò dolenti promisit delictorum commissorum veniam, nunquam promisit peccanti spatium temporis vel minimum, quo possit seriò dolere, & poenitentiam agere; quinimò publicè in suo Evangelio non uno in loco è diametro contrarium omnibus indixit, & promulgavit, se venturum, ad nos ex hac vita evocandos, ad exigendas strictissimas de tota vita transacta rationes, cò quo minimè putamus, tempore; se furis instar, clàm, tacitè dormientibus, & nihil minus expectantibus superventurum: *Quâ horâ non putatis, Filius hominis veniet.*

niet. Luc. c. 12. Et quænam hora minus expectata, quòd mors sit adventura, quàm sit illa hora, qua peccamus?

Historia sexta.

Pro Meditatione sexta.

De Judicio particulari.

DEUS nonnunquam in hac etiamnum vita hominibus ob oculos posuit & vivis exhibuit Judicium particulare, quod cum mortuis instituitur: hoc sequens demonstrabit historia, quamvis aliunde satis nota, & à pluribus scriptoribus jam promulgata, quia tamen tragica, horrida, & Personam Ecclesiasticam involvit, huc optimè quadrat; recensetur autem à Trithemio, à Fulgoso, Naclero, Canisio, Maraccio, à Bovio in tertia sua parte, exemplo ultimo.

Studiis navabat operam Magdeburgi, nobili Civitate Germaniæ, Juvenis nomine Udo, sed ingenio tam stupidò, ut licèt improbum ipsemet adhiberet laborem, & Præceptor indefessam in instruendo adjungeret industriam, nihil tamen in saxeum caput intrudi posset; certè plus aquæ ex fluvio hauriri poterat cribrò, quàm hic hauserit doctrinæ ex suis libris, & instructionibus omnibus: ob hanc stu-

(D 4)

pidi-

piditatem deridiculo præt omnibus suis
condiscipulis, meta salforum jocorum,
mordacium dicteriorum, contemptuum,
& irrisionum.

Cum die quadam onustus plagis, livi-
dis vibicibus notatus, condiscipulorum
ludibriis, dentatis risibus, & sarcas-
mis explosus, è schola redux penes Templum
Divo Mauritio sacrum transiret, illud in-
gressus ad aram Divinæ Virginis conse-
cratam honoribus, se prosternit suppli-
cem, Divamque inter calentes lachry-
mas ardentissimis interpellat votis, & pre-
cibus, sibi saltem tantum capacitatis, &
ingenii à Divino suo Filio impetret, quan-
tum sufficeret ad emergendum ex asino-
rum stabulo, & assurgendum ad altiora
subsellia reliquis paria, atque ita condiscipulorum suorum ludus, ac fabula esse
desineret: hæc summa cum fiducia rogan-
ti somnus obrepit; dormienti se spectan-
dam offert Divina Mater, nuntians eum
petitæ gratiæ liberalius, & ulera sua vota
comptem esse factum, cum deinceps suos
condiscipulos non solum æquaturus, sed
longè superaturus, in pretio, & in amo-
re omnium futurus, quin etiam in Archi-
episcopali Sede, & Germaniæ Primatis
Dignitate suo tempore successurus esset
præsentī Archiepiscopo: et siquidem tunc
seduli & boni pastoris partes ritè exple-
turus esset, semper eum à se protectum
iri;

iri; sin à suo officio deflexurus, in mercenarium degeneraturus, oviculis suis offendiculo & scandalo futurus esset, eum à se non solum desertum iri, sed etiam poenâ gravissimâ ad aliorum terrorem & exemplum esse plectendum.

Udo tam fausto somnio, & omine recreatus, jam totus alius, & à seipso mutatus comparuit, in scholis semper primus super omnes condiscipulos eminebat, ad examina, ad danda doctrinæ haustæ specimina vocatus, nulli secundus, in Sacerdotem inunctus, inter concurrentes pro impetrandis Ecclesiasticis Beneficiis, & dignitatibus Candidatos semper aptissimus, & dignissimus inveniebatur: hinc non magnalis, aut discepratio fuit inter Electores, quem defuncto nuper Archiepiscopo substituerent successorem: unanimi voto, voce & calculo itum est in Udonem.

Initium novi Regiminis fuit optimum, & aureum, sed progressus pessimus, exorbitans, locum præbens amplissimum communi proverbio: *Honores mutant mores, sed rarò in meliores, plerumque in deteriores.* Intra breve tempus Udo ex Pastore mutatus in lupum, in proprias oviculas ungues & dentes famelicos armavit, easque devorare incepit; immolabat inexplibili & sacrilegæ suæ libidini non solum obvias quasque, sed etiam Deo sacratas, ex Religiosis Claustris extractas

Vir-

Virgines cum publico, & ingenti omnium scandalo,

DEI inexhausta Patientia, priusquam Justitiæ & vindictæ fulmen exitiale in re-um caput vibraret, paternè admonuit Udonem, primò suaviter, & internis impulsibus; subinde etiam exterius, severas intentando minas, ut se subtraheret imminenti supplicio, nec iram Divinam jam ardentem, suis nefandis sceleribus magis inflammaret. Tribus consequentibus noctibus cum in lecto cum suo scorto jaceret sacrilegus concubinaris, clara, & facile perceptibilis vox ter insonuit: *Fac finem ludo, jam satis lusisti Udo.* Prima nocte vocem hanc sprexit, & risit velut vanum puerile terriculum, ab aliquo ex suis ministris rigidi, & præposteris zeli homine fictum; secunda nocte redeuntem non solum sprexit, sed minas addidit, se pedo suo Episcopali os illi obturaturum, quiscunque foret, qui porro feralibus his vocibus aures suas impostero obtundere fuisset ausus. Sed ubi tertia nocte hæc vox longè altiori horrido, & minaci sono intonuit, cohorruit, & pavore contremuit: luctabatur aliquandiu secum ipso, hæsitans, an non præstaret monenti obedire voci, & vitam in melius mutare. Sed litem facile diremit inolita consuetudo, Dalilæ hunc miserum Samsonem jam decalcaverant, Sirenes blandis suis vocibus aures, & animum Udonis in-

can-

cantaverant, ut ad omnes vocantis DEI voces obsurdesceret. Tandem irritata DEI patientia in furorem, in meritam contumacis, & in malo obdurati Udonis vindictam erupit.

Fridericus inter Canonicos Cathedralis lucens omnibus virtutibus sidus, insomnem, & inter preces, & sacras Divinarum rerum contemplationes vigilem agere noctem in ipso Cathedrali Templo Divi Mauricii statuerat, cum in finem, ut eo liberiùs & ferventiùs, à Deo exorare posset opem rebus afflictissimis illius Diocesis, & Ecclesiæ, in qua sus deque vertebantur omnia, profanabantur Tempora, sacra miscebantur prophanis, Aræ ipsæ sacrilegiis conspurcabantur, omnia propudiosis scandalis opplebantur, in interitum ruebant, & impellebantur ab illis ipsis, qui supra candelabrum positi, clarissimis doctrinæ virtutum, probitatis, & boni exempli radiis præluere omnibus, qui in domo sunt, deberent.

Dum ita orat, ad Deum suspirat, & huic malorum iliadi remedium ac finem postulat, vehemens ventorum turbo subito exortus ingenti impetu disiectâ majore templi portâ, omnes ardentes lampades extinguunt uno halitu. Optimus Fridericus consternatus, timens, ac tremens in nigris & spissis illis tenebris hærebatur, quas tamen priori longè clarior lux

lux

lux fugavit; hanc Templo intulerunt duo candidissimi Juvenes accensa candelabra manibus præferentes, & ad Aram Principem ex utroque latere se collocantes. Hos subsecuti sunt alii duo prioribus similes, qui elegantissimo tapete gradus, per quos ad Aram ascenditur, intraverunt, binæque sedilia obryzo, lucidissimoque auro fulgurantia huic imposuerunt. His supervenit alius militem toto oris & corporis habitu spirans, evaginato armatus gladio; hic in media consistens Ecclesia, acinace pro caduceo usus, Præconis instar alta voce inclamat: Vos Coeli incolæ, Divique Indigetes, quorum exuviz, sacrique cineres hic depositi quiescunt, surgite, huc adeste spectatores, & approbatores feralis tragœdiæ, quam exacerbatus Judex vivorum & mortuorum triumphanti Justitiæ adornabit, mactando pinguem & dudum Nemesei debitam victimam.

Vix finierat armatus præco, cum magnus Coelorum numerus adfuit, qui pulchro ordine vacua Canonorum in Choro subsellia, vel alia etiam loculamenta, & sedilia occuparunt. Tandem comparuit & Christus, Judex Divinus, stipatus à suis Apostolis, comite Divina Matre inter plurimas sanctas Virgines mediâ; templum totum mirus splendor cœlesti luce illustraverat, & obscuram

no.

noctem in lucidissimum diem converte-
rat. Christus, & penes ipsum Divina
ejus Mater binas ad id paratas sedes occu-
pârunt, quos reliqui theatri corona
cingebant: ultimi adfuere Martyres The-
bæi, qui cum suo Duce divo Mauritio
vindictam expetiére contra Udonem
templi, suo nomini & honori dedicati,
sacrilegum, foedissimúmque prophana-
torem, & conspurcatorem.

Ad hanc accusationem Udo ex lecto
suæque concubinæ brachiis abreptus co-
ram Divino tribunali à Divinæ Justitiæ
Ministris sistitur, extremo pavore con-
sternatus, & sideratus: enumeratis in-
numeris, & enormibus sacrilegiis, vio-
lentiis, nefandisque sceleribus, in reum
Udonem capitalis à Divino Judice Chri-
sto fertur, & fulminatur sententia, ut
privetur tam temporali, quàm æternâ
vitâ; quæ sententiâ à toto illo Cœlitum
congressu, & confessu ut æquissima, &
justissima excepta, approbata, & adorata
fuit: Reo condemnato mox Sacra hostia
eo die sacrilegè sumpta impacto in cer-
vicem gravi ictu, per fauces excussa, &
effusa sacro vase excepta, & super aram
decenter reposita est; inde Mater Miseri-
cordiarum, fors ne reus aliquid miseri-
cordiæ, aut gratiæ sperare posset, aut ne
ferali spectaculo severissimæ executionis
interesset, se ex omnium oculis proripuit:
Nec

Nec mora; Miles ille armatus unico acinacis ictu caput à cervice resecuit Udoni. Atque ita feralis tragœdia finita, siparium reductum, & scena clausa est: disparuere omnia, & solus Fridericus prioribus tenebris immersus, sibi solus relictus est.

Ex his ut emergeret, ad proximam ædiculam, in qua ardentem lampadem conspicatus fuerat, properavit, haustoque lumine redux, suspensam ad majus Altare lampadem succendit, discussisque jam tenebris circumspicit exploraturus, num aliquid rei subit, vel an tantum vanus & imaginarius somnò sopitæ rationi à Phantaso objectus lusus fuerit; sed ubi truncum Udonis corpus proprio innatare sanguini, caput verò exsanguie procul ab hoc divulsum conspexit, apparuit non imaginariam, & vanam ludentis Morpheï fabulam, sed nimis quàm veram, ac seriam à Divina Nemesei adornatam tragœdiam, funestamque catastrophem fuisse: hinc Fridericus clausâ diligenter templi portâ, acceptisque secum clavibus, se domum recipit; postero manè Canonicos omnes maturè invitat, & convocat, cum quibus ad templum Cathedrale convolat, sequente ingenti populi turbâ, quam sparsus, ut fieri solet, de tanta rei novitate, & insolentia rumor exciverat, ibique consensâ Cathedrâ, pro concione dixit, omnibusque præscentibus, quæ viderat &
au-

audierat, propriisque usurpaverat oculis, & auribus, dilucidè enarravit, occasione, & terrore, quo populus salubriter attonitus hærebat, usus, fervente oratione inculcavit, quam districta, & tremenda sint Judicia Vindictis Dei, illud maximè, quod post mortem hominis cum anima vix corporis ergastulo egressa mox instituitur.

Neque his contenta Divina Vindicta, rigorem suum aliis indiciis, & portentis demonstravit. Vix finierat Fridericus, anhelus advolat rure sacellanus Udonis, & titubante lingua, quid sibi evenerit, recenseret: Hoc summo manè me & equum itineri, & reditui accinxeram, jamque illud ingressus, urgenti, & vix non equo ephippiato me dejicienti somno cedere coactus fui; dum igitur sub condensa quercu me prosterno, fræno ex equi collo defluenti dexteram infero, ne fortè diffugiens dormientem equitem destitueret: statim coeunt in somnum lumina, nec desunt somnia, eaque tetrica ac terrificæ. Videbar mihi videre in excelsso, ignivomoque throno sublimem sedere Luciferum tenebrarum Principem, innumeris ejus latus stipantibus dæmoniis; alio interim horum nigrorum satellitum manipulo catenis oneratum Udonem Dominum meum ad hunc judicem, ad hunc thronum attrahente. Lucifer advenientem

tem

tem amaro sarcasmo salutat, & ab itinere longo & arduo fessum, tantisper respirare & refocillari jubet. Dæmones, qui miserum meum Dominum adduxerant, Luciferi imperio parentes, assidere cogunt mensæ, omni genere spurcitiarum, ciborum loco instratæ, bufonibus, serpentibus, viperis, putridis, intolerabilem mephitim exhalantibus, bestiarum cadaveribus, quas cupedias cum nec aspicere, multò minùs degustare vellet Udo, vi in os & fauces à promiscundis diabolis intrusas devorare cogeatur, iisque nectaris locò fel draconum, venenum aspidum, liquatam picem, & ardens sulphur ab obsequiosa infernalium Ganyemedum turba porrectum lautè superfundere. Horum obsequia interpellans Lucifer, non videtis, inquit, gratiosum hospitem sudore totum diffluere; ducatur ergo ad salubre balneum: dictum, factum: precipitatur in profundum puteum, nigras densasque flammæ vasto eructantem ore; paulò tamen post ex hoc iterum extrahitur totus igneus instar ferri candentis. Ululabat miser instar rabidi canis, horrendasque blasphemias evomebat in Deum, & quidquid sanctum ac sacrum Coelum & terra complectitur. Applausit Lucifer, laudavitque ingenium, quòd tam brevi tempore didicisset ipse presbyter tam aptè & eleganter cantare etiam in suo

suo choro: ejus proin jussu primæ in suo regno adscriptus & præfectus capellæ; arreptus igitur, ab infernalibus satellitibus in vastam fornacem, spissis, atrisque flammis undantem tanto impetu excussus est, ut credi potuisset, integrum montem in illam voraginem, & omnis fundi expertem abyssum fuisse præcipitatum; tantus erat fragor Udonis ad ima ruentis casu excitatus.

Hæc omnia in somnio mihi objecta ingentem incussere timorem; qui plurimum auctus fuit, quando audiivi Luciferum diabolicos suos ministros contractâ in minaces rugas fronte imperiosè interrogare, eum non etiam illum arriperent, & abriperent, qui non procul hinc huic scenæ spectatorem otiosum, & curiosum agit, nomine quidem Sacellanum aulicum Udonis, reipsa ejus lenonem, fidumque meretricii commercii procuratorem; efficerent igitur, ut quos par scelerum & libidinum junxerat studium, par jungat supplicium, & servus sequatur dominum; jam imminentibus catervatim dæmonibus tantus terror, simulque fugam capeffendi ardor me invasit, ut necdum satis excusso somno, pedesque manusque quasi fugiturus sollicitè agitans, frænum equi meæ dexteræ circumvolutum vehementiùs attraherem, qui consternatus, & in furorem actus in effusam

(E)

fugam

fugam se coniecit, me secum per devia
& invia rapiens, evulsâ ex sua junctura,
quæ fræno illigata erat, hac dextera mea,
ut videre est; viatores obvii tandem in-
domitæ bestię stiterunt cursum, & impe-
tum, meque rursus equo imposuerunt
jam mansuetiori, cujus ope tandem, licet
ægrè in urbem appuli, & auditis iis, quæ
interim acciderant, ad vos huc me ocyus
contuli, prioribus additurus, quæ mecum
gesta sunt; hæc autem nec à me conficta,
nec vana fuisse somnia, nec mentis aber-
rantis deliria testatur & luxatum brachi-
um, & canities capiti meo, & nigris alias
capillis hoc manè intra mediæ horæ spa-
tium inducta.

Communi itaque omnium sententiâ
Udonis abominabile cadaver non aliâ,
quàm asinorum sepulturâ, qui factus fue-
rat sicut equus & mulus, dignum judica-
tum, & ad omnium terrorem, extra ur-
bem in sterquilinum projectum est, ubi
tandem feris, lupo lupis in prædam, &
pabulum cessit; ossa duriora, tristes Udo-
nis reliquiæ, concremata, cineres in vi-
cinum fluvium Albim dispersi tamdiu ip-
sos pisces inde arcuerunt, nec prius quàm
incestata aquæ sacris precibus & ritibus
expiata fuerint, rursus adnatârunt; hæsit
& macula sacrilegi sanguinis pavimento
Templi aspersa indelebilis, successoribus,
tunc quidem, perenne monumentum, ad
effu-

effugiendam hanc vel aliam poenam, necessario fugiendam esse & culpam.

Ob oculos positum tibi est exemplar funestum iudicii particularis, quod Judex Divinus instituit cum viro Ecclesiastico improbo, sui muneris oblito, & scandaloso: quo fine vitam clausurit Sacellanus Udonis, non constat; procul dubio ictus sapuerit, & quidem periculô propriô damnô tamen alienô: quòd si vestigiis Domini sui infelicissimi insistere voluisset, citra omne dubium, eâdem viâ, qua dominus, in interitum ruiisset.

Hominem secularem aliis offendiculo, malo exemplo, & scandalo esse, malum grande; talem esse virum Ecclesiasticum, præsertim positum supra candelabrum, & tiaris conspicuum, est pessimum: quid enim indecentius, & perniciosius, quàm si ille, qui sacris Aris admotus, ad Ecclesiasticam dignitatem evectus, & amplâ potestate à Deo instructus est ad eum unicè finem, ut proximorum, ante omnia ovicularum, suæ fidei, custodiæ, & curæ commissarum probitati, & saluti invigilet, & hanc omnibus viribus promoveat, his ipsis sit offendiculo, scandalo, & ruinæ; si ille, cuius officium est, & unicus scopus esse debet, homines ad Deum adducere, ad Christi vexillum allicere, conducere, conscribere, & cœlum novis incolis augere, homines à Deo abducatur, Christo jam aucto-

(E 2)

ra-

ratos, sub Christi vexillo conscriptos, & Sacramentò dictò Christo Duci obstrictos milites avertat, ad perfidum transfugium ad castra, ad vexillum Luciferi animet, incitet, & ipsemet præeat; si animas è Christi in cruce pendentis brachiis ereptas, in ungues diaboli transferat! ô horrendam, detestandam, & plusquàm diabolicam perfidiam! hinc illæ lachrimæ divi Gregorii Pontificis, in hæc lamenta prorumpentis *Homil. 17. in Evang. Nullum majus prajudicium ab aliis, quàm à Sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit. Sacerdos itaque non multùm absimilis Udoni in vita, non multùm absimilis erit Udoni in morte,*

Historia septima

Pro Meditatione septima.

De Judicio universali.

Divus Vincentius Ferrerius, qui tot etiam pertinaces peccatores ad pœnitentiam & frugem convertit, non alio argumento usus, quàm proponendo, & explicando horrorem, & rigorem tremendi illius Judicii, quod ad finem mundi à Deo instituetur de omnibus, quotquot unquam fuerunt, Angelis & hominibus,

nar-

narrat *Part. 3. suarum Concionum. Concione 60.* Juvenem, cui iudicium extremum dormienti solummodo per somnium fuit objectum, ita cohorruisse, ut spatio unius noctis totus incanuerit, magnò illius commodò, si canos, & maturos animi sensus cum canis capillis induit. Aliam tibi hodie narrabo historiam, in qua ad meliorem & Catholicam fidem perduxit hominem perditum tremenda illa supremi Iudicii dies, non somnianti objecta, sed pennicillo expressa, & vigilanti ob oculos posita. Historiam hanc recenset Lodovicus Mainburg *L. 6. Historia de Iconoclastis.*

Theophilus Imperator Orientis, inter Iconomachos ultimus, Michaëlis Balbi Filius, postquam non minori crudelitate Catholicos, sacrarum imaginum cultores persecutus est, quàm suus Parens Michaël, præ rabie & furore crepuit. Causa tantæ iræ & indignationis fuit clades, qua suum exercitum affecerat Amerumnas Saracenorum Calyphus. Hæredem, & successorem imperii reliquit Filium Michaëlem quadrimum sub cura, & directione suæ uxoris Imperatricis Theodoræ, quæ clam marito semper Catholicam fidem sequebatur, & profitebatur, simulque sacras reverenter & ferventer colebat imagines.

Prudentis mulieris prima & præcipua cura fuit, ut sibi benevolos redderet, & devinciret binos in gubernando imperio,

(E 3)

&

& educando filio sibi à Theophilo adjunctos Consiliarios, & adjuutores Theoctistum, & Manuelem; Horum consilio, & ope in orientali Imperio restauravit sacrarum Imaginum venerationem & cultum. Institutâ & convocatâ in hunc finem Synodo Constantinopoli advenêre Episcopi, Abbates, & Monachi à prioribus Imperatoribus Iconoclastis expulsi, proscripti & in exilium ejecti.

Bulgarorum Rex Bogor auditâ Theophili Imperatoris morte optimam occasionem invadendi, & evertendi Imperium orientale se nactum ratus, cùm ejus gubernacula ad manus debilis & imbellis foeminae devoluta, nec detritas accisasque nuperâ à Saracenis acceptâ clade Regni vires restauratas cerneret, insuperhabitâ jurisjurandi religione, quo se initam cum Theophilo pacem ad plures annos inviolatam servaturum sanctè sponderat, Theodora misso feciale bellum indicit, nec hujus clarigationis ullam causam legitimam adducere potuit; nam sola Bogorem st mulabat Regnum suum, & hujus fines dilatandi libido.

Theodora imperterrita renuntiari jubet Bogori, veniret; se illi occursum in fronte sui exercitûs, sumpturamque justam ultionem de foedifrago, & injusto jurata pacis violatore, non aliâ de causâ, quàm ut puero quadrimo Imperii coronam è
capi-

capite decutiat; se minimè dubitare, quin Deus perjurorum Principum vindex accerrimus sibi, & justæ causæ sit adstiturus: Si tamen Deus, cujus Judicia sunt inscrutabilia, permetteret, ut innocentia depressa scelus triumpharet, licet hoc eventurum minimè crederet, in exiguam id gloriam cessurum esset tam potenti Bulgarorum Regi, si foeminam vicisset, in maximam verò ignominiam, si à foemina vinceretur.

Intrepida Imperatricis responsio Bogoris animum ita inflexit, ut odio in venerationem, & amorem verso ad Theodoram suos legatos reverti, pacemque pristinam cum ipsa renovari, ac stabiliri jussit, hac sola conditione adjectâ, restitueret Theodora Bogori sororem suam bello priori captam, se vicissim Theodoræ restitutum Theodorum Cufatam, à se in ultimo conflictu captum.

Soror Princeps interim exemplo, & ductu religiosissimæ Imperatricis Catholicam fidem amplexa, nihil ardentius optabat, & curabat quàm ut Bogorem Regem Fratrem à cæco Paganismo abstractum, ad lucem Catholicæ Fidei adduceret, de cujus mysteriis, & dogmatibus non exiguam notitiam jam hauserat ex ipso Theodoro Cufata, viro non tantum doctissimo, & in rebus nostræ Fidei versatissimo, sed etiam zelosissimo.

Bulgarum non fides, quam probabat, sed fidei arduitas absterrebat, licet hanc evidenti prodigio confirmari vidisset tunc, quando Jesu Salvatoris Nomen in vota vocatum momento furentem sævæ grandinis procellam disjecit, & depulit.

Versabatur in aula Monachus ob eximiam, & excellentem pingendi peritiam Regi acceptus, & percharus, quem forori Regis à sacris Confessionibus fuisse non vanè credere juvat. Nulla re magis capiebatur & delectabatur Bogor, quam venatione ferarum, & quidem magis ferocium, velut leonum, tigridum, pardorum, urforum, aprorum: Has artifice Monachi penicillo depictas in aula, aliisque cubiculis suspendi curabat, ut earum aspectu tunc maximè, quando in silvas excurrere, & venationi indulgere non licebat, animum exhilararet. Extruxerat novum & magnificum palatium, vastam hujus aulam, non pretiosis peristromatis vestiri, sed elegantibus picturis ornari iussit; inter alia Monacho in mandatis dedit, suo penicillo horridam, densis silvis opacam exprimeret vallem, ferocibus & atrocibus plenam bestiis, leonibus, tigridibus, ursis, & his similibus monstris, qui diversos homines, viatores, venatores, armatos vel inermes invaderent, vulnerarent, excussis venabulis terræ alliderent, & necquicquam repugnantes dilacerare.

lacerarent, mactarent, ita ut ipsa horrida
picturæ elegantia spectatoribus terrorem
incuteret.

Monachus, nomine Methodius, tam op-
portunâ occasione Regi totique aulæ
mysterium aliquod nostræ Religionis ob
oculos ponendi strenuè usus, ut hoc mo-
do ad eam amplectendam allicerentur, vi-
vis coloribus expressit terribilissimum
extremi Judicii diem, quo coram Divino
Judice pro tribunali sedente, omnibus
tam angelis, quàm hominibus comparen-
dum, ad audiendam æquissimam, eamque
irrevocabilem, & immutabilem senten-
tiam. Nihil aptius ad incutiendum ter-
rorem fingi potuit, quàm feralis execu-
tio sententiæ in reprobos fulminatæ:
diaboli omnes sub schemate diversorum
horrendorum monstrorum expressi spe-
ctabantur, in damnatorum animas irrue-
bant, & furebant; hic leo ignem vorrens
discerpebat miserrimè ejulantem homi-
nem; illic immanis draco latissimè didu-
ctis faucibus integros greges condemna-
torum deglutiebat, ibi efferatorum urso-
rum manipulus promiscuè sæviebat in
conglobatos, & catervatim in igneum in-
ferni barathrum ruentes reprobos; ex
altera parte nigri, deformes cornuti fauni
avernales, terribiles visu formæ, canden-
tibus catenis trahebant, vel hamatis unci-
nis in ardentem immensamque fornacem

(E s)

har-

harpagabant, protrudebant, & demergebant integras miserorum cohortes, inspe-
ctante ex suo tribunali sidereo Iudice ex-
asperato, iustissimo tamen, & amarè in
ipsorum interitu ridente.

Bulgarus ipsemet primo intuitu cohorrui-
t, pictorémque interrogavit sollicitè,
quæ fabula esset, quam adeò pateticè ex-
presserat. Et hoc erat, quod Methodius
expectaverat; itaque ad longum & latum
incipit ipsi exponere non fabulam, sed ni-
mis quàm veram historiam, licèt primùm
sub mundi finem producendam, & adim-
plendam. Novus discipulus, qui ab ore
Magistri pendebat, & novam doctrinam
jam avidissimè bibebat, tam acres & ve-
hementes sensit stimulos, interiùs agente
Divinâ gratiâ, exteriùs ante oculos posi-
tâ terrificâ ultimi Iudicii imagine, acce-
dente Methodii instructione, & fervente
adhortatione, ut tandem Catholicam Fi-
dem amplecti decreverit.

Theodora hoc nuntio læta, sine mora
submisit, quem Bogor expetebat, doctum,
ferventémque Episcopum, qui illum in fi-
dei Catholicæ dogmatibus, ac mysteriis
instructum, & lustrico Baptismatis fonte
ablutum Ecclesiæ Catholicæ infereret;
nec in hoc aliud sibi nomen ille imponi
voluit, quàm Michaëlis, ita honoratu-
rus juvenem Imperatorem Theodoræ fi-
lium.

Nec

Nec inter varia objecta obstacula maximum suorum subditorum, antiqua sacramordicis defendentium, & nova, cane pejus & angue averfantium suscitata rebellio, ipsum à sancto proposito, & suscepta Religione Christiana dimovere potuit; sed hoc ipsum non sine Numine Divum evenit; nam Rex Bogor novitius Christianus primo fervore ardens tam firmam, & inconcussam spem in Dei protectione collocavit, ut sub trophæo crucis in omnibus suis vexillis depictæ, paucis ex suis, qui ipsum in bello, & Christiana Religione sequebantur ducem, stipatus intrepidè in rebelles, & ingentem horum exercitum moverit, de victoria minimè dubius; nec eum spes sua fefellit; nam conspectò Crucis signò, quod Regiis præferebatur copiis, rebelles panico timore correpti, abjectis armis, effusâ fugâ dilapsi sunt. Tanta victoria Bogori ne quidem unicâ sanguinis vel à se, vel à suis fusi guttulâ stetit. Fructus victoriæ fuit maximus; nam rebelles Deum pro suo Rege stare & pugnare advertentes, missis legatis non solum pacem supplices rogarunt, & perfidiæ veniam poposcerunt, sed simul per Baptismum Christo, & Christianæ Religioni adjungi petierunt, & obtinuerunt, atque ita tota Bulgaria Christianis Sacris initiata, suave Christi jugum ultrò subiit.

Ter-

Terribilis, & decretoria ultimi Judicii dies depicta tantum potuit ex Rege bar-
 baro & pagano efficere ferventem, & mi-
 tem Christianum, & non possit efficere
 ex tepido, & dissoluto Christiano, vel Ec-
 clesiastico Christianum, vel Ecclesiasti-
 cum ferventem, probum, sui que officii
 observantem toties visa, toties audita,
 toties lecta & relecta? annus enim Ec-
 clesiasticus graphicè tremendum hunc ul-
 timum Judicii, & totius mundi diem
 suis describit, nimirum primâ die Do-
 minicâ adventûs, sive temporis adve-
 nienti in terras Deo-homini sacri; intra
 hujus anni decursum, secundâ feriâ post
 primam Dominicam verni jejunii; & ul-
 timâ tandem Dominicâ post Pentecosten;
 & aliàs toties refricat nobis memoriam
 ultimi hujus diei pia & sollicita Mater
 Ecclesia, non ignorans, quantum ad no-
 stram emendationem conferre possit co-
 gitatio, & seria consideratio ultimæ hu-
 jus tragoediæ, & districtissimæ, ac minutif-
 simæ disquisitionis. Omnes Prophetiæ,
 omnia Evangelia, omnes Epistolæ Cano-
 nicæ, ipse etiam Apocalypseos Liber no-
 bis in memoriam revocant extremum, ac
 novissimum hujus mundi diem, & adven-
 tum supremi, ac Divini Judicis. Mo-
 net, & præmonet nos de ictu intentato,
 de vindictæ gladio jam evaginato; quod
 certum indicium est, quòd non desideret
 nos

nos condemnare, sed optet, ut nos prævius jaculis cautè & maturè subtrahamus; qui altà inclamat voce: attende, cave tibi, fuge; utique non cupit ferire, sed magis ut ita monitus se subtrahat ictui: *Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus, ut liberentur dilecti tui. Psal. 59.* Væ illi, qui has admonitiones surdis præterit auribus, qui blandas has voces misericordis Dei non audit, cogetur expavescere ad horrida tonitrua judicantis, & condemnantis Judicis Divini.

Historia octava

Pro Meditatione octava.

De Inferno.

OPrimè sensit, & judicavit ille, qui aiebat duos tantummodò carceres in urbibus Catholicis construendos esse, secundum tamen primò longè ampliorem: Primus cederet illis, qui non credunt, & ipsum infernum eliminant, vel saltem poenis infernalibus perennitatem denegant; secundus isque longè largior stultis, quorum infinitus est numerus, quales revera sunt omnes illi, qui credunt, vel saltem se firmiter credere ajunt inconcussas fidei nostræ veritates; & ita vivunt, quasi nihi

hi

hil crederent, & has pro fabulis anilibus, vel puerorum terriculis haberent. Et reapse, poteritne solennior stultitia excogitari, quàm firmissimè credere, & pro re indubitata habere, quodvis grave peccatum æternis puniri flammis, & tamen se dato studio sæpe ob leviculam, momentaneam, foedamque tantum voluptatulam impliare, & evidenti periculo has poenas æternas incurrendi se temerariè exponere? Binos ex hoc ingenti stultorum numero, qui tamen diversum stultitiæ suæ sortiti exitum, tibi propono. Historiam narrat Joannes Rho P. I. Exempl. 20. *Juorum Sabbath.*

In celebri Belgii Academia familiariter sibi in uno eodémque contubernio convivebant Juvenes duo, studiorum causa eò missi; cum autem Historicus eorum nomina non exprimat, nos ad vitandam confusionem, unum sat congruè vocabimus *Verrem*; ejus socio nomen *Mariani* imponemus, quod licèt minimè mereatur, tamen illi aliquo modo congruere potest ob quotidianam, quamvis exilem erga Beatissimam Virginem devotionem, originem suæ conversionis, ac salutis. Erat par sociorum intimè conjunctorum unius genii, unius moris & amoris: ambo iisdem dediti vitiis, & mancipati sceleribus; Scholæ, quas frequentabant, erant prostibula & lupanaria; libri, quos pervolvebant,

bant, chartæ lusoriæ; studium, cui dies, noctesque consecrabant, lusus varii; talentorum suorum occupatio, & applicatio indefessa, amores non tantum vani, ac prophani, sed etiam vetiti, ac foetidi, convivia, choreæ, conventicula, in quibus Bacco & Veneri lautè litabatur: nec soli perire cupiebant; hinc socios scelum aucupabantur, quos secum in commune traherent exitium. Spernebant, & deridebant in aliis sibi dissimilibus probitatem, modestiam, & devotionem erga superos; stultis illos annumerandò ut qui florem Juventutis, & primævi sanguinis salientem ardorem, tetrico ac frigido cinere sopiri, extingui, & glaciale pruina decoqui sinerent; atque his artibus, scandalosis sarcasmis, & pessimis exemplis juvenes à cultu Numinis, & virtutis retrahebant, peiores filiis Heli, qui suis sacrilegiis homines quidem à sacrificiis absterrebant, & retrahebant, non tamen ad similia suis sacrilegia alliciebant, & pertrahebant; & tamen erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino. 1. Reg. c. 2.

Celebrantur ludi Saturnales, tristes cæcæ gentilitatis reliquiæ; coryphæi in his esse volebant Verres, & Marianus, nobile par fratrum: transacta inter choreas, saltus, pocula, lascivas cantilenas, larvatas circumcursionem integra die, vesperi se receperunt in domum aliquam infamem, ubi

ubi cupiditatibus suis fræna laxarent nocte illâ infauſtâ, & neſaſtâ. Jam ferè ad dimidium noctis peruentum erat, cum Marianus Verrem monet, tempus eſſe tandem domum revertendi, noctem jam proceſſiſſe, ſe jam nauſcare has delicias nimium protractas, gaudia in tædia abiviſſe ſe magis ſomno, quàm ulterioribus delectationibus indigere, quietem ſibi fore jam delectationem maximam. Abi in malam crucem, reſpondet Verres: ego verò hinc non diſcedam, niſi ſuauitatibus & deliciis iſtis collo tenus oppletus, & uſque ad nauſeam ſatur: hæc Verres ignorans jam gladium Divinæ vindictæ ex tenui filo pendulum capiti ſuo imminere, certam mox cuspide ſuâ perniciem allaturum.

Hæſit Verres; diſceſſit Marianus, qui domum appulſus, ſine mora ſe veſtibus exuere, & ad capiendam quietem diſponere incipit; interim breviter diſquirenti, quomodo diem præteritum tranſegiffet, incidit, ſe penſum ſuum quotidianum, recitationem corollæ Marianæ, quam hætenus nunquam intermiſiſſet, divinæ Virgini necdum perſolviſſe: luctabatur non ſolum cum ſomno, ſed ſecum ipſo, an penſum hoc differendum, & cras duplicatum, an verò nunc, non obſtante laſſitudine & ſomnolentiâ, meliore quo quidem tunc poterat modo ſolvendum eſſet, ut piam
con-

consuetudinem hætenus, etiam quando liberalius genio indulserat nunquam interruptam, etiam nunc haud violaret: Vicit pietas qualiscunque in Virginem Matrem, etiam inter scelera non extincta: arripit precatoriam corollam, titubante, & exerrante gressu in cubiculo deambulat; balbutit lingua, somno gravantur oculi, nictant palpebræ, orationem hiulcam interpolant crebri singultus, & oscitationes; nullæ unquam preces Mariano longiores visæ sunt, nec molestiores, & languidiores, quàm istæ.

His ita deproperatis, & deblateratis somno ebrius se temerè in lectum infundit; sed vix clauserat oculos, cum hos iterum recludi iubet importuna, & sonora ad januam diligenter oppeffulatam pulsatio. Quis pulsar, exclamat Marianus; responsionis loco, vehementiùs iteratur pulsatio. Enimverò Marianus indignabundus, quis tam crudus & importunus, tempore tam inepto quietis tam necessariæ, & vix coeptæ turbator? quanta hæc audacia? quanta inurbanitas? tandem insonat nota vox Verris sui socienni individui ita respondentis: rumpe moras, aperi; ego sum; an me non nōsti? si cunctaris, etiam te invitō & reluctante, vi intrabo. Bilem Mariano movit tam arrogans Verris responsio; bene habet, replicat Marianus, ergo nec pedem lecto efferam, ingredi

si potes, etiam in gratiis meis : vix hæc elocutus videt etiam clausâ januâ ingredientem, & ad se accedentem Verrem, longa, & ad pedes usque deflua veste talarî indutum, sed pullatâ.

Impalluit ad hoc spectaculum Marianus, pavore gelidus oculis in Verrem, & ejus exoticum vestitum defixis, modumque in cubiculum clausum ingrediendi perpendens hæsit elinguis & attonitus, nec verbum proferre ausus : unde Verres, quis te, inquit, stupor occupat? an in statuam obriguisti? cur non loqueris? an me non amplius nôsti paulò antè à me digressus? resumptis tandem animis Marianus : vox, vultus, gestus, inquit, te quidem Verrem esse indicant, sed imperceptibilis tuus in hoc cubiculum ingressus, & atrata hæc tua toga te aut magum, aut umbram avernalem esse demonstrant.

Non abs re, replicat Verres; audi, jam nunc tibi exponam meam infelicitatem, & tuam felicitatem. Illa ipsa hora, qua me in maledicta illa, & æternum maledicenda domo reliquisti, numerus nostrorum peccatorum constitutus, completus, tempus pœnitentiæ agendæ præfixum, impletum erat : ambos nos volebant accusatores diaboli sibi à Divina nemesi adjudicari, & tradi, intercessit pro te, tunc Marianas preces deproperante, Divina mater apud filium, ajens, rem indignam esse,

se, ut ille, qui eo ipso tempore suam imploraret opem in mortis articulo, subitaneâ & improvisâ morte extinctus, ad infernum abriperetur; indulgendum potius ipsi adhuc esse ad poenitentiam agendam temporis aliquid, se vadem fore, reum Marianum suis partibus non amplius defuturum, sed avidissimè hoc tempus acceptabile arrepturum, & ad salutem procurandam impensurum. Dilata pro te sententia, tibi facta gratia; quid enim denegat Filius Divinus Divinæ, & supplicanti Matri? in me omni Patrono, cum nullum mihi unquam conciliare studuerim, & patrocinio destitutum, lata, & mox executioni data est rigidissima, sed simul justissima sententia: nam tandem peccando non tam satur quàm fessus, domum per illam angiportum, viæ compendium facturum, revertabar; cum ipsi dæmones, quorum arbitrio jam traditus eram, ibidem mihi spiritum intercluserunt, & in momento animam corpore extrusam ad inferos deportaverunt: ut his fidem adhibeas, vide, contremisce, exhorresce; his dictis dilacerata ante pectus ferali togâ se undique flammis involutum, & vivum inferni titionem Mariani oculis spectandum exhibuit, quem hic portatilis infernus ita attonuit, ut crederet ipsum suum cubiculum in verum infernum fuisse mutatum. Sed mox cum infernali in

(F 2)

hor-

horrendos, & desperationis plenos ejulatus erumpente spectro evanuit, intolerabili post se relicto foetore.

Marianus semimortuus jam non de capiando somno, sed de mutanda, & quidem sine mora in melius vita seriò cogitans, in genua inter uberes lachrymas provolutus, imprimis millenas gratias liberatrici Virgini persolvit, subinde promittit ac sanctè spondet, se quàmprimum Deo dante & Virgine, cui omnia deberet, & posterum debiturus esset, adjuvante, seriâ, rigidâ, diuturnâ, & totius vitæ tempus adæquaturâ pœnitentiâ, scelera commissâ expiaturum, & in seipso severè castigaturum.

Dum ista secum agitât, insonat consuetâ R.R. Patrum divi Francisci, quos reformatos dicunt, campanulæ, ad preces matutinas media nocte decantari solitas Religiosos illos evocans. Campanulæ tinnitum Dei se vocantis vocem interpretatus Marianus, quid moror, inquit, quid de modo vitam emendandi & dignos pœnitentiæ fructus agendi, ac colligendi necum disputo? hunc mihi indicat sonora piæ campanulæ lingua: non sum surdus, non renuo, non obduro ampliùs cor meum; sequor vocantem Deum: convolo ad Divi Francisci Seraphici Religiosos filios, cum ipsis sub crucis & pœnitentiæ lacero vexillo usque ad ultimum vitæ halitum militaturus,

turus, & contra mundum perfidum, carnem rebellem, diabolum mendacem, & omnium hostium pessimum, infestissimum me ipsum pio, & nunquam extinguendo odio depugnaturus: ad claustrum, ad tutissimum salutis portum me recipio. Rebellem coelesti lumini se reddidisset Marianus, si non concubiâ adhuc nocte, & antequam dilucesceret, ad monasterium cucurrisset, & ardentissimis votis, inter lachrymas, & suspiria à superiore non tantum in monasterium, sed ipsum etiam sacrum Ordinem recipi in terram prostratus petiisset, recensendo ea omnia sincerè quæ secum acta fuerant.

Superior cautus ac prudens tanti momenti, negotium præcipitare noluit, non ignarus, mille subin dolos, fraudes, & mendacia sub ejusmodi simulatis conversionibus, & votis latere, vel si vera etiam essent, agi ejusmodi filios prodigos, & perditos, carnis mancipia certis cæcis, licet piis æstis, & impetibus, qui tamen nihil soliditatis aut constantiæ habeant, & instar certorum igneorum phænomenorum in aëre crepent, ac pravarum consuetudinum catenis facile in antiqua vitia & sordes retrahantur.

Dum igitur Marianum adhuc suspirantem & flentem in Monasterium admittit, duos è suis Religiosis viros graves, & doctos mox mittit exploratum, num iis, quæ

narraverat, & affirmaverat specialiter de suo infelice socio Marianus, veri aliquid subesse ex indicatis signis & vestigiis deprehendatur: qui paulò post domum reversi suo Superiori retulerunt, & testati sunt, se in dicto angiportu invenisse Veris cadaver horridum, torridum, carbonis instar nigrum, maculis igneis hinc inde distinctum, in angustum angulum vi intrusum, facie torvâ, tumidâ, & collo in tergus monstrosè obtorto; quod horrorem etiam à longè aspicientibus incutiebat. Quibus auditis Marianus in Monasterio retentus, & postquam consuetam annuam probationem summo fervore exantlavit, per solennia vota sacro Ordini adscriptus, ac subinde ad convertendos paganos, ut scribitur, missus, ut ferventissimus Apostolus ac Missionarius suis laboribus & ærumnis immortalis est: atque ita DEus nobis ob oculos ponere voluit duo exempla, unum suæ rigidæ justitiæ; alterum suæ inexhaustæ misericordiæ, & pietatis maternæ Divinæ Virginis. Hic illud impletum est *Matth. c. 24. Unus assumetur, & alter relinquetur.*

Unius animæ damnatæ apparitio, eaque transvolans ac brevis tantam vim habuit, ut hominem vitiis innutritum & aurium tenus immersum ruptis longæ consuetudinis ferreis vinculis, ad frugem & meliorem vitam converteret; tu ergo, ne in

in peccata ruas, assuece identidem ob-
mentis oculos tibi ponere inferni flam-
mas, quæ te illuminent in tenebris, &
umbra mortis in hoc mundo sedentem, ad
dirigendos pedes in viam pacis & salutis:
*Descendant in infernum viventes, ut non
descendant morientes*: monitum erat S.
Gregorii. Attenta harum flammæ con-
sideratio frigido cor tuum constringet ti-
more, qui omnem infrunitæ concupiscen-
tiæ extinguet ardorem.

Fortassis tibi persuadebis, sufficere ad
obtinendam salutem, si magnâ in Virgi-
neam Matrem conceptâ fiduciâ stato, ac
quotidiano aliquo obsequio eam tibi de-
vincire studueris, adducto in exemplum
Mariano; confirmare hoc fortè conaberis
communi SS. Patrum sensu, & asserto,
virgini devotum servum perire non posse
aternum, ex horum numero S. Bonaven-
tura in *Psalt. Virg.* sic loquitur: *Qui
habuerit characterem Mariae, notabitur
in libro vite.* Sed adverte, sufficet, & ef-
ficiet, ut salutem consequaris, si fuerit
devotio erga Beatissimam Virginem vera,
sincera, & genuina, si secum trahat seriam
& veram poenitentiam, prævæ vitæ mu-
tationem in meliorem, qualem vidisti fui-
se devotionem Mariani: genuina devotio
erga Beatissimam Virginem tuetur & pro-
tegit peccatores, ut poenitentiam agant,
ut convertantur & vivant, non ut eò au-

daciùs peccent, & in peccatis hæreant; Proinde si tu aures occludas Divinis inspirationibus, internis te monentis & vocantis Dei vocibus, quas tibi à Deo impetrat misericordiæ Mater, tua devotio Mariana, qua te cœlum speras empturum moneta est adulterina, falsa, nullius pretius valoris, mera deceptio, & illusio est. Quis divinaverit, an Marianus salutem æternam fuisset consecutus, & non potius æternum periisset, si surdis auribus transire permisisset sonoram illam Dei, Verrem punientis vocem, vel potius illud Divinæ nemesis tonitru, quod Mariano Maria impetrare, & ita ejus erga se constantem affectum remunerari dignata est.

Historia Nona.

Pro nona Meditatione.

De Peccatis Venialibus.

Solum in curiis & tribunalibus prophanis hujus mundi locum habet regula illa: *De minimis non curat Prætor*; Non autem in curia cœlesti, & sacris Christi tribunalibus. Causa hujus diversitatis est clara, nam onus Judicium prophanorum esset intolerabile, si propter quamlibet festucam, propter quodvis minimum fastidi-

dium, aut dissidium pro tribunali sedendum, testes audiendi, & decretoria sententia ferenda; Judices ipsi toties rei forent, & ad altiora citandi tribunalia, quoties vel minimum defectum admitterent, unusque foret processus in infinitum, cum etiam iustissimi homines septies, vel sæpius cadere dicantur in die: his molestiis & difficultatibus non subjacent sacra Christi tribunalia, nam ipse Judex Christus omnis etiam minutissimæ culpæ expers, imò incapax non habet, unde judicetur; *Sanctus enim est, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus*; nec ullam patitur difficultatem in judicando, nec testibus eget ullis, cum sit infinitæ sapientiæ, & omniscius, *Deus Judex justus & fortis Ps. 7. Ego sum Judex & testis, dicit Dominus Jer. c. 29.* In ipsis amicis sibi dilectissimis punit rigidissime etiam levissimos errores, nævos minimos acri, & igneo emaculat lixivio: docebit hoc sequens historia, quam Joannes Rho *P. 2. suorum Sabbat. Exempl. 14 ex Chronico Verodunensi excerptam ita recenset.*

Circa annum Christi octingentesimum quinquagesimum Verodunensem in Burgundia Episcopatum administrabat Berengarius, Vir omnibus dotibus & virtutibus, quæ in Episcopo ab ipso etiam Apostolo Paulo desiderari possunt, or-

natus, eximiae probitatis & sanctitatis famâ celeberrimus: Elegantissimo templo Cathedrali B. M. V. honoribus dedicato tam contigua erat sedes & aedes Episcopalis, ut per scalam secretam facilis esset descensus in ipsum templum, quâ opportunitate Berengarius strenuè utebatur singulis ferè noctibus ad litandum liberè suo fervori, & erga B. V. tenerissimo affectui, comite & conscio unico clerico fideli, & Domini sui vestigia premente, qui exilem candelulam præferens, viam, ne impingeret, aut cespiceret, per arctam, & obscuram scalam monstrabat. Hærebat ibi optimus Præsul longis orationibus, pro grege suo dormiente vigil Pastor, potissimam noctis partem consecrans.

Suboluit hæc pia consuetudo sui Episcopi Bernerio Cathedralis Ecclesiæ Præposito: hic Præsulis sui æmulans pietatem, & imitaturus exemplum, clam & ipse per ostiolum post chori foros in muro apertum, ad quod referandum clavis semper penes Præpositum est, nocte in templum penetrat: nec Berengarius obstitit huic piæ æmulationi sui Præpositi, quam potius magis accendit, lætus, quòd suas precibus Bernerii, vulgò pro Viro religioso, & devoto, qualis etiam re ipsa erat, habiti, jungere posset.

Nocte quadam Præpositus suum Episcopum

pum prævenerat, & prior suas preces in terram pronus, in ingressu chori inchoaverat; tamque profundè in eas mentem immerferat, ut non nihil tardiores Præfulis adventum non advertens, illi ad consuetum suum locum viam obstrueret; inter tenebras itaque in Bernerium adhuc penitus absorptum, vel omnino extaticum impingens, calce nonnihil fortius non sine levi aliqua indignatiuncula illiso, ut eum excitaret, cede, inquit, nec viam mihi obstruito; tu tuum, ego meum tenebo locum. Præpositus excitatus, nec verbulò dictò se in alteram recepit partem ad nutum obediens, & cum suo Episcopo longas pro more preces prosecutus est; quibus finitis Episcopus præposito, ut aliàs semper, ita etiam tunc suavissimas gratias egit pro præstito in persolvendis precibus consortio, & præcedentem cum tenui lumine Clericum secutus, immemor admissi à se levissimi defectûs, ad suum rediit cubiculum.

Temerè se lectulo iniecerat Berengarius, aliquid quietis potiùs delibaturus, quàm capturus, cùm necdum clausis in somnum oculis se ante lectulum sistit. Cœlorum Regina duabus stipata divis Virginibus, & Martyribus, Agnete & Thecla; hæc virgam manu præferebat, nec Berengarius eam satis dignoscebat, quamvis B. V. ex facie, oculis, ex luce, quam undique

que diffundebat clarissimam, totòque corporis habitu, facile à reliquis distingueret: hæc propius accedens, Berengari, ait, tu omnis sollicitudinis expertus, conscientia tibi non ducis, nec desles errorem paulò antè commissum? quid ausus es? pede trudere sacerdotem, servum meum Bernerium, conservum tuum, & quidem eo ipso tempore, quo mecum submissè & devotè loquebatur? cur ejus mentem disturbasti, & à fervente oratione avertisti? nec melius hæc ponderas? scio equidem, te, ut bonum Pastorem decet, semper diu noctùque gregi tuo indefessè invigilasse, cultuique tam erga Deum, quàm erga me promovendo studuisse; sed ob defectum hac nocte commissum ego te in hac adhuc vita maternè castigabo, ne in altera ob hunc severè puniaris: pes delicti instrumentum, noxæ detur, & plectatur, ut exin discant omnes, Mariam servos suos non minùs fortiter protegere, quàm delinquentes, etiam levissimè tantùm, punire, ac corrigere.

Tu itaque diva Thecla, virgâ, quam manu tenes, exorbitantem plecte pedem. Obediit Regina suæ Thecla, & post unicum prævaricatori pedi inflictum ictum, scena evanuit. Sed pes percussus mox tam acri coëptus est cruciari dolore, ut Berengarium virum sanctum, & duris assuetum, in altos ejulatus erumpere coëgerit. Ac-

Accurrere domestici, opem latu-
ri: exploraverunt læsum pedem; contem-
platus illum est etiam ipsemet Præsul; are-
factum credidit, cum nec alienæ, nec
propriæ manus tactum sentiret: erexit se
ex lectulo, periculum facturus, an rectus
incedere & gressus moliri posset: sed
expertus est, dextrum pedem viribus de-
stitutum suo deesse officio, atque adeo
claudicandum esse. Interrogatus de
causa, & origine mali tam subitanei, hoc
solum respondit: Supplicium est peccato
à me commisso jure inflictum, ut illius
ad omnem, quem formabo, gressum, me-
minerim: cras totam rei seriem ex me
intelligetis. Dimissis à se domesticis, re-
liquum noctis deflendo amaris lachrymis
delictum admissum, & gratias demississi-
mas Divinæ Matri agendo, ac iterando,
quod tam maternè ac benignè ipsum pu-
niri hic dignata sit, ne gravius alibi pu-
niretur, transegit.

Ubi manè consuetâ horâ signum ad Di-
vina celebranda datum est, præstò fuit,
ut aliàs, alacer Antistes, sed præter morem
vehementer claudicans.

Canonici, & reliqui præsentés omnes
hoc malum urenti adscribebant podagræ,
optimi sui Præsulis sinistrae sorti indolen-
tes, simul ejus invictam patientiam, &
animi fortitudinem admirantes, quod
omnibus, licet acerrimis, doloribus su-
perior

perior, altari assistere, & Divinis operari statuisset. Sed hunc innocentem errorem eos dedocuit ipsemet Berengarius: hic enim coram omnibus quotquot in templo præsentes aderant, ad se Berengarium Præpositum advocat. & demississime veniam rogat commissi contra ipsum piaculi, & illatæ offensionis, subjungens ex ordine, quidquid secum illa nocte gestum fuerat, veramque suæ claudicationis causam dilucidè explicans.

Tota concio non satis admirari potuit demissionem, ac miram Antistitis sui humilitatem, tum etiam rigorem Divinæ justitiæ, tam exiguos defectus in viris tantæ perfectionis, ac virtutis, Deo charissimis tam severè punientis.

Berengarius subinde secum statuerat Episcopali se abdicare dignitate, sed cum id potestas altior non admitteret, in Monasterium Ecclesiæ propinquum se recepit, ibique inter religiosos sanctè vivens quietem religiosam cum pastoralibus curis, & negotiis conjunxit.

Placuit & superis hæc vivendi methodus; nam longo post Berengarii mortem inter Religiosos illius Monasterii piissimè obitam, tempore, urnam, quæ pios Berengarii cineres tegebat, loco movere, & aperire oportebat, ut novæ fabricæ, quæ in templo surgebat, locus daretur: in ea inventum est corpus Berengarii ad-
huc

huc integrum, ab omni tabe liberum, & incorruptum, solus pes reus, & à diva Thecla percussus, in pulverem abierat.

Ex supplicio tam rigido, quod viro tantæ probitatis, Episcopo & Præsuli tam zeloso, & vigili, ob defectum tam levem vivo inflictum est in hac vita, & post hanc vitam ejus piis exuviis, colligere, & discere convenit, quo loco habendæ, qua staterâ ponderandæ sint culpæ, communiter dictæ leves, & veniales, quales solum sunt, & dici possunt, si cum peccato mortali omnium malorum maximo comparentur; licet in seipsis, & cum aliis collatæ malis, sint mala grandia, & maximorum malorum causæ, & maximis dignæ suppliciiis in præsentî, & futura vita.

Historia Decima.

Pro decima Meditatione.

De Purgatorio.

AB Ecclesiastico viro ob levem defectum graviter punito in hac vita, progredior ad alios Ecclesiasticos viros ob similes leves errores in altera vita severissimè punitos in carcere purgatorio. Mentionem feci in primo puncto hujus Meditationis de poenis divo Severino Archiepiscopo Colo-

Colonienſi ſanctitate, & miraculis claro in purgatorio inflictis, ut narrat Petrus Damianus in Epift. 14. ad Abbatem Deſiderium ſcriptâ, c. 7. & Card. Bellarminus in ſuis controverſiis, ſive Polemicis Libris de Purgatorio allegat, quod hic fuſius juvat recensere.

Archiepiſcopalis Eccleſiæ Colonienſis Canonicus tenue Rheni brachium, equo inſidens, tranſvadabat, cum ſubitò ex illo emergere cernit S. Severinum paulò antè defunctum, qui injectis in frænum manibus equum cum equite ſtitit. Territus aliquantùm Canonicus, excuſſo terrore, Sancte, inquit, Præſul, dudum te cœlo receptum credebam; quid ſibi volunt hæ tuæ in terris moræ? quid agis his aquis immerſus? Abluo, reſpondet Severinus, his aquis maculas meorum defectuum, cum in cœleſtem patriam nihil coinquinatum introire poſſit, & nec minimo ſive culpæ, ſive poenæ reatui illa porta pateat, ſed ſicut Propheta *Malach. c. 3. monet. purgabit Filios Levi, & colabit quaſi aurum, ut poſtea fulgeant in Cœlo quaſi ſtella in perpetuas æternitates. Dan. c. 12.* & O! quàm acri non torqueor ardore in his aquis! ut firmiorem mihi fidem adhibeas, deſcende ex equo, & ipſemet experimentum cape: paruit Canonicus; immerſit dexteram manum tantisper in aquas illas, momento illam

illam denuo retrahens, sed tam malè mulctatam, & lixatam, ut pelle & carne defluente sola superessent nuda, & ambusta ossa, nec aliter ægra manus pristino statui & sanitati restitui potuit, quàm per miraculum, ab ipso sancto Severino perpetratum.

Stupore defixus Canonicus interrogare perguit: & quomodo fieri potuit, ut tu beatissime Pater! qui ob morum integritatem, & vitæ sanctitatem, & donum miraculorum præsertim post mortem Beatis ab omnibus accensebaris, ad tam atrocem poenam condemnareris? Exponam tibi causam, subjungit Præsul; tu verò ex defectu meo tam severè punito discce, quàm devotè & attentè quotidianum Horarum Canonicarum pensum persolvere debeas: non ignoras, me Cæsari ab intimis fuisse Consiliis; hoc in officio tot ac tantis obruebar negotiis, ut has preces nec debito tempore, nec debito ordine, nec debito fervore recitarem, eas modò differendo usque ad seram noctem; nunc præoccupandò, & ipsam auroram, vel saltem solis ortum præveniendo, sæpè distractò ad imminencia negotia animò: hi sunt mei defectus, qui hanc meruerunt poenam; hæ sunt maculæ, quæ tam acri lixivio eluendæ sunt. Siquid pietatis, siquid misericordiæ tibi inest, succurre, mèque his igneis extrahe vortibus;

(G)

ticibus;

ticibus; in subsidium voca etiam reliquos Canonicos, totum Clerum & urbem Coloniensem; ad placandum mihi jure offensum Deum offerte sacrificia, preces, elemosynas, ut eò citiùs omnibus expunctis debitis liber ex hoc igneo carcere in charam coelorum Patriam, quæ me avidè expectat, volare possim.

Aliam huic non abfimilem historiam attexo, quam mihi suppeditat P. Carolus Gregorius Rosignoli S. J. in prodigiis divinis de animabus purgatorio carcere detentis, prodigio trigesimo octavo; hæc quoque concernit hominem religiosum, & Ecclesiasticum, qui defectus linguæ post mortem lustricis ignibus expiari coactus est.

Durannus ex Monacho Abbas, ex Abbate Episcopus Tolosanus, adhuc Monachus suis colloquiis familiaribus sæpiùs immiscebat jocos aliquos salientes, ingeniosos quidem, & qui risum audientibus ciebant, Monacho tamè minùs convenientes. Hugo tunc Monasterii Abbas suspiciebat in Duranno eximias animi dotes, & pronam ad omnem probitatem indolem, & hinc in ipso identidem carpebat hanc acuminatam loquacitatem, paternè monens, exueret hanc consuetudinem Monacho ac Sacerdoti dedecorofam: merito ipsum pudore suffundi debere, quòd linguâ ejusmodi ridiculis gerris, & ingeniosis nugis con-

contaminatâ, quotidie ad aram immacu-
 latum Agnum Divinum excipere auderet;
 in ore sæcularium jocos esse jocos, in ore
 Sacerdotum ac religiosorum blasphemias:
 consecrâsse ipsum os suum prædicando
 Evangelio, aperire illud facetiis, jocis
 illiberalibus, vel etiam faculentis, esse
 peccatum, his assuescere, esse Sacrilegium
 juxta effatum divi Bernardi *L. 2. de con-*
sideratione: Inter seculares nuga sunt
nuga, inter Sacerdotes, blasphemie. Con-
secrasti os tuum Evangelio: talibus ape-
rere, illicitum, assuescere sacrilegium. Sed
 frustraneæ fuerunt optimi Abbatis pater-
 næ admonitiones; Durannus hanc sini-
 stram consuetudinem ex clauistro ad infu-
 lam Episcopalem extulit, qui sacræ digni-
 tatis gradus plus gravitatis, & serietatis
 requirebat.

Post fata Seguino Monacho olim singu-
 lari, & familiari suo amico, cum quo
 ejusmodi jocos liberalius miscere solebat,
 se præsentem stitit, sed horrido aspectu:
 Ejus os erat foedè distortum, labra tumi-
 da, ulceribus plena, ex quibus foetidum
 pus, & stomachum evertens sanies deflue-
 bat; lingua arida, exsucca, instar ferri
 candentis, ignita, venenatis, & graveolen-
 tibus pustulis plena, ut non solum nau-
 seam, sed etiam horrorem excitaret. Ita
 deformatus lamentabili & raucâ voce Se-
 guinum inclamans rogat celerem opem

(G 2)

&

& promptum suffragium. Vivebat adhuc Hugo Abbas; huic suas, quibus premebatur, angustias & miseras referri iussit, additis precibus, dignaretur ipse quanto-
cuius adjutricem porrigere manum, & ad hanc fraternam pietatem omnes suos Monachos invitare, ut his purgatoriis cruciatibus, quos propter suas nimis salvas facitias, & inobedientiam erga ipsum, tunc suum superiorem admissam tolerare cogeretur, ocyùs exire posset.

Ad votum Duranni cefferunt omnia. Consultum, qua potissimum ratione succurrendum esset misero; & unanimi consensu conclusum est, quia contraria contrariis curantur, per integram hebdomadam abstinendum esse etiam à consuetis colloquiis, & tam strictum ab omnibus & singulis Monachis servandum esse silentium, ut ne verbum quidem proferant, quod non necessitas exprefferit; tam sancto silentio tanquam præsente antidoto expiatum & sanatum iri foeda loquacitatis ulcera. Tam sanctè tamen indictum silentium custoditum non est, ut non ab uno Monachorum violaretur institutò cum sæcularibus colloquio; hinc Duranus rursus suo Seguino apparens, amarè de hac violatione & inobedientia conquestus, rogavit, rursus redordirentur interruptum silentium, per quod jam pene lustrum persolutum erat, ipse verò jam in il-

mine

mine purgatorii carceris stabat inde exiturus, nisi illius Monachi culpâ in illum rursus retrusus fuisset. Post indictum Abbatis jussu, & exactius servatum septem dierum silentium mox iterum adfuit Durannus, pontificiis indutus vestibus, ore sano, serena fronte, læta facie, undique lucidis radiis circumfusus, seque Abbati stitit, impensè gratias agens pro misericordia, & pietate sibi exhibitâ; addidit, se in coelo, ad quod mox evolaturus esset, specialiter memorem futurum eximii beneficii, in hoc monasterio accepti, nec debitæ erga hoc gratitudini unquam defuturum: id sibi maximo esse solatio, quòd eâ linguâ, qua toties garriendô, jocandô, & pungendô, Deum offenderat, nunc eundem laudaturus, glorificaturus, ei que perennes gratias decantaturus esset in perpetuas æternitates.

Ex primo horum exemplorum Vir Ecclesiasticus occasionem sumet serium concipiendi propositum, quo statuatur, meliore ac debito ordine persolvere preces canonicas, ne in fascem collectæ uno quasi halitu, jam pridem extincto lucis sidere, deproperentur cursoriâ linguâ: si tamen gravia, & summi momenti negotia debita aliàs horis canonicis tempus sibi vendicarent, præstat semper eas manè præmittere, quàm serò subungere ejusmodi negotiis; quod trito illo firmatur axio-

(G 3)

mate:

mate; ante tempus, diligentia: in tempore, obedientia: post tempus, negligentia. Nec culpam ille effugit, nec poenam effugiet, qui preces has recitat sine attentione, quæ se extendere deberet non solum ad accuratam verborum & litterarum pronuntiationem, sed etiam ad sensum similitum verborum, vel reflectendum erit, quod cum Deo loquamur, ut eum debito cultu veneremur, adoremus, & rogemus: *psallam spiritu, psallam & mente* 1. Cor. c. 14. ne Deus etiam de nobis, ut olim de Hebræis jure conqueri possit: *populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me.* Isa. c. 26.

Secundum exemplum docet & monet virum Ecclesiasticum, quantum dedecet, os Deo sacrum contaminare non solum detractoriis, murmuratoriis, derisoriis, imprecatoriis, mordacibus, vel obscenis verbis, sed etiam certis facetiis scurrilibus, jocis salientibus, æquivocis, haram, vel omnino Venerem olentibus, ad excitandum risum in audientibus. Linguas sacrorum Ministrorum, nempe virorum Ecclesiasticorum, ac sacerdotum, aiebat divus Isidorus, oportet esse omnis honestatis, & gravitatis conditoria; sive *honestatis, & gravitatis delubra*, Lib. 3. Epist. 287. nec profananda sunt ludicris, mimicis, levidensibus verbis, aut nugis.

Histo-

Historia undecima.

Pro Meditatione undecima.

De Filio Prodigio.

SCopus, ad quem hæc meditatio dirigitur, est animare peccatorem, ut animum erigat, firmamque spem erga Divinam misericordiam concipiat, ne incussus per priores meditationes de divinæ justitiæ rigore timor animum nimis deprimat, & in diffidentiam, in desperationem degeneret; sed spe ex consideratione infinitæ bonitatis, ac misericordiæ Divinæ ortâ, mitigetur, ac temperetur; cum tandem Deus etiam offensus, tamen Pater esse perseveret, etiam postquam nos filii esse desivimus, nec sua indole aut natura fertur ad puniendum, aut in verbera proclivis est, sed minatur supplicia, ut fugiantur, vel si ea etiam infligit, quærit emendationem, non exterminationem: hinc Ecclesia ad nostram consolationem Deum meritò ita alloquitur: *Deus, cui proprium est misereri semper, & parcere.*

Possẽ in hujus veritatis confirmationem, ad persuadendum peccatori, semper viam patere ad obtinendam quorumcunque peccatorum veniam, & de hac nunquam, non dicam desperandum, sed nec dubitandum esse, modò ipse sibi deesse

nolit, myriadem exemplorum adducere, cum Psalter regius nobis accinat: *Misericordiâ Domini plena est terra. Psal. 32.* Quin & libri, maximè ascetici, omnes tot linguis, quot ferè foliis misericordias Domini enarrant, & decantant. Id solum proponam, quod homini Ecclesiastico per suam effrænem vivendi methodum ad statum filii prodigi deteriore redactio evenit; discessit hic ut ille à patre, redit ut ille in brachia, & amplexus cælestis Patris à beatissima Virgine misericordiarum matre, peccatorum refugio, & consueto canale, per quem Deus gratiarum, & miserationum suarum fluentia in nos derivat, attractus. Totius rei seriem exponit Daniel Bartoli in *vita S. Ignatii de Loyola L. 5. c. 5. n. 66.*

Vivebat Avenione anno millesimo sexcentesimo urbis illius Vicarius, tenerimus Divinæ Matris cultor à primis usque unguiculis, quod unum in ipso occurrebat laudabile; cætera omnia vituperio digna; erat enim moribus dissolutissimis, virum Ecclesiasticum, maximè in tam sublimi gradu collocatum, summè dedecentibus, petra scandali, diæteriorum meta, totius urbis, & Diœcesis probrum. Dies non abibat, qua se non sentiret impulsibus internis vehementer quati, & urgeri, tandem ad cor, & in viam salutis rediret, relictâ perditionis semitâ; procul dubio bene-

beneficium hoc erat à beatissima Virgine, quam etiam inter scelera venerari, & invocare nunquam cessabat, misero impetratum: Verum ipse ad has Dei vocantis voces surdus, ad hos ictus æreus & ferreus ferebatur in perniciem ab effrænatis cupiditatibus secundo flumine abreptus.

Sordidus vitæ tenor corporis vires ita exhaustit, & enervavit, ut in gravissimum morbum inciderit; nisi malimus tam periculosi morbi originem beatissimæ Virgini, in reum maternè sævienti adscribere; in hoc à medicis jam destitutus, violentiâ morbi omnem vim medicinarum superante, eò ardentius ad implorandam Virgineæ Matris opem se convertit, non alio illam titulo honorans, quàm ut meminerit, quòd sit *refugium peccatorum*, *consolatrix afflictorum*: ô admirabilis, ô amabilis mater, ô protectrix piissima & potentissima, ingeminabat, ne me deseras in hac extrema necessitate: placeat meminisse, me fuisse semper ac constanter servum tuum fidelem, nec diem ullum præteriiisse, quo tuum patrociniûm non imploraverim sedulò, & te, ac tuum nomen non veneratus sim ferventer. Reus sum, fateor, multa commisi scelera, non nego; vitam hætenus duxi, non abnuo, character, statu, & gradu meo indignam: sed in triumphum, in trophæa infinitæ tuæ misericordiæ cedent scelera mea, licet

(G 5)

maxi-

maxima, longè tamen minora tuâ misericordiâ immensâ; ego jam nunc detestor & abominor omnia coram te, æternum ea etiam impofterum detestaturus, & abominaturus: non ampliùs ero, qui fui, si me liberas, uti demiffiffimè rogo, ex præfenti periculo: ita statuo, ita propono, ita promitto.

Laudabiliffima propofita, dices, hominis seriò converfi, & priorem vitam malè actam detestantis. Sed non ejusdem tecum mentis Auguftinus eft, ita loquens *Serm. 66. de temp. Pœnitentia, quæ ab infirmo petitur, infirma eft; quæ à moriente petitur, timeo, ne & ipsa moriatur.* Talem judicaffe videtur etiam ipsa beatiffima Virgo, quæ importunis ægri à medicis deftituti, & inter vitæ mortisque confinia conftituti precibus adaçta, fe denuo fpectandam dedit, fed vultu in morem ftomachantis, & indignantis, qui quidem audire, non tamen exaudire velit. Exprobravit ipfi amarè fcanalofam, & probrofam, quam hucusque inter continua, & concatenata fcclera duxiffet, vitam; duriem cordis, qua hætenus tot admonitionibus Divinis obftinatè reftitiffet; tot inspirationes furdif, ftudiò obturatis auribus eluffet defuper immiffas in eum finem, ut eum à præcipitio, cui jam proximus erat, in viam regiam ad cœlum retraherent: audiffet quidem ejus preces &

& suspiria, ejus mutandæ in melius vitæ
proposita, & promissa; non tamen igno-
rare, hæc in primoribus nata labris, nul-
las in corde fixisse radices; ad mortem
vitandam, non ad vitam mutandam, &
emendandam directæ: obsequia servitutis
quam erga se profiteretur, nullo apud se
in pretio esse, nec pro his ullam à se mer-
cedem expectaret, ne minimam quidem,
nam obsequia ab iis præstita, qui sibi te-
merè titulum servorum Mariæ assumunt,
& se ipsos catalogo Marianorum servo-
rum adscribere præsumunt, interim ta-
men, ut ipse, assiduis, gravissimisque cri-
minibus se contaminare pergunt, quem-
admodum suo filio, ita sibi placere haud
posse; nullius esse ponderis, nullius me-
riti, nuces nucleo cassas, poma sodomiti-
ca. Hæc elocuta, torvis eum, & obli-
quis contuens oculis, disparuit.

Videri poterat Beatissima Virgo se in
hac scena potius demonstrasse speculum
justitiæ, quàm matrem misericordiæ, cum
tamen hic ipse severior agendi modus fue-
rit ingeniosus partus exquisitæ misericor-
diæ erga miserum ægrotum, qui deposita
omni spe servandi diutiùs vitam morta-
lem, se totum convertit ad hanc felici fi-
ne claudendam, & vitam immortalem ob-
tinendam. Jubet itaque accersiri virum
è Societate Jesu tam à doctrina, quàm à
sanctitate clarum, sibi que apprimè cha-
rum;

rum; hunc in partem laboris vocat, nimirum ut se consiliò & auxiliò paternò adjuvet gravissimum tot peccatorum pondus à se amoliri, & depressam tot atrocibus sceleribus conscientiam funditus exonerare, atque ita tandem seriò cum Deo in gratiam redire, nunquam ampliùs amittendam: & hoc unum erat, quòd suo truci vultu, & materno rigore piissima Virgo impetrare, & extundere cupiebat: totius vitæ decursus percurrendus, & relegendus erat: dum igitur exhomologesim de tota vita inter serias verè contriti cordis lachrymas singultus, & suspiria inchoat, tanta fuit attentio in enucleatè enumeranda tam gravium & diversorum peccatorum farragine, tam vehemens in his detestandis dolor, ut febrili paroxismo correptus animo linqueretur, & omni sensuum usu destitutus, sui impos, confessionem interrumpere cogeretur.

Ita cum febre luctanti, & extra se constituto se denuo visendam præbet Divina Mater, iterum truci, & subirato vultu. Et quid hoc portendit; utique hæ suæ lachrymæ non sunt lachrymæ Crocodili, sed seriò dolentis, & amantis cordis indices? hoc Virginea facies severa exigebat, ut non se solam, sed etiam S. Ignatium Loyolam, cui, & cujus Societati erat addictus, gratiæ accipiendæ agnosceret auctorem,

vel

vel Promotorem: adgeniculabatur Beatissima Virgini divus Ignatius; ex parte dextra Virgini assistebat Christus, Divinus ejus Filius; vulnus in ejus latere lanceâ apertum objectâ manu tegebat Virgo: Ægrotus hac secundâ apparitione, magis, quàm primâ territus inter sacrum & saxum hærebat, quid speraret; quò se verteret, nescius. Nihil boni licebat ominari ex vultu torvo Virgineæ Matris; pessimum erat signum, à Virgine coopertum, & absconditum vulnus Lateris Christi; quid enim aliud crederet, quàm sibi fontem gratiarum, & misericordiarum ab ipsa Matre misericordiæ obstructum & exsiccatum fuisse; unde nihil aliud concludebat, & secum ipso dicebat, ac repetebat, quàm: actum est de me, sum perditus, nulla pro me superest gratia, nulla misericordia.

Verùm animos addiderunt, & meliora suaserunt calidæ preces, quas pro se ad Beatissimam Virginem fundi à S. Ignatio audiebat: rogabat hic virginem, consuetos Benignitatis suæ favores exhiberet homini sibi & suæ Societati semper addicto; panderet maternum misericordiæ sinum poenitenti, & seriò dolenti: se pro ipso spondere, & vadem fore, si pristinæ restitueretur sanitati, mores mutaturum, & styllum veterem in novum, memorem gratiæ, vitæque recuperatæ, quam de novo datam, & donatam non alii, quàm Deo lar-

lar-

largitori impensurus esset, probitatis imposterum futurus exemplo, quibus hactenus scandalo fuerat.

His Divi precibus flecti, & mitigari visa est virgo: sereniore jam vultu ad agrotum se vertens, interrogat, si vitæ gratia fieret, quam hujus methodum esset observaturus: talem, respondet inter copiosas lachrymas agrotus, qualem pro me spondit patronus & vas meus Ignatius: conabor esse speculum virtutum omnium, qui prius fueram sentina viti-
orum omnium: ita spondeo, voveo ac juro: sic me adjuvet tua protectio, divi Ignatii patrocinium, gratia filii tui Divini, in quo spes meas omnes colloco. Dis-
pulis prioris indignationis atris nubibus renidente & placido vultu vulnus lateris salutis fontem dexteram retrahens detegit, immissaque in illud manu, infirmum Divino sanguine aspergit; simul omnia dis-
parent, & scena clauditur. Infirmus vero non solum extra omne periculum se constitutum, sed firmiori, quam prius, sanitati restitutum, incolumem & robustum esse experitur. Nec suis defuit promissis, non solum non rediit ad vomitum, sed ex filio prodigo in genuinum mutatus Dei filium constanti rigidaque poenitentia prioris vitæ maculas eluens, ea probitatis virtutumque edidit specimina, ad extremum usque vitæ halitum, quæ
pium

pium sacerdotem, zelosum & vigilantem pastorem decebant, & ad expungenda priora scandala abundè sufficiebant; semper memor & gratus erga Matrem misericordiæ, & evergetem ac sospitatorem Ignatium,

Nunquid in hoc homine Ecclesiastico nobis ob oculos positam cernimus vivis coloribus expressam filii prodigi imaginem, qui ex maximo infortunio suam hausit fortunam, & in sinu pietatis sui patris invenit suam felicitatem? Ita planè evenit prædicto Vicario Avenionensi. Morbus lethalis origo fuit melioris ac firmioris sanitatis, & vitæ; hic enim ipsi excussit lethargum, quo jacebat sepultus, salutis suæ supine incurius: nec rarum est quòd homines, quos prosperitas à Deo avulserat, adversitas, & calamitas ab ipso Deo immissa, ad Deum revocet.

Quis in hoc eventu non admiretur longanimem Dei misericordiam, Mariæ benignam pietatem, Divorum facilitatem & promptitudinem in reducendis peccatoribus ad poenitentiam, denique paternam, & amoris plenam Dei clementiam in recipiendis in pristinam gratiam illis, qui suos errores detestati ad se revertuntur? Excita igitur, & incita spem tuam, ut multitudini miserationum Divinarum innixa, immodicos excludat timores; tu verò agnoscas, adversitates ipsas, variasque ærumnas,

rumnas, quibus te Deus in hac vitâ punit
esse effectus Divinæ erga nos misericor-
diæ, solidique amoris, quibus nos in or-
bitam reducere, & ad cœlestes agni nup-
tias compellere conatur.

Historia duodecima

Pro Meditatione duodecima.

De duobus vexillis.

MUndum ingredi, ut in eo vivas, est
aciem ingredi, ut in eo configas, ita
nos monet *Job. c. 7. Militia est vita ho-*
minis super terram. Vita nostra est per-
petua pugna, quotidie configendum, &
aut vincendum, aut succumbendum est.
Si hodie vicimus tentatorem sathanam,
cras iterum efferatior, & ex vulnere fe-
rocior compareret in acie nos victurus, &
in diram captivitatem abstracturus. Ne-
mo viventium ab hac inevitabili necessi-
tate pugnandi, & configendi eximitur,
cùm ipsum vivere, pugnare sit, & nun-
quam etiam post obtentas mille victorias,
debellatum sit. Hinc nobis divus Igna-
tius meditationem de duobus vexillis
proponit, ut nos animet, ad nomen dan-
dum Christo, & ad fortiter pugnandum
sub Crucis vexillo, & è contrario ad resi-
stendum lucifero, eiusdemque technis,
dolus,

dolis, illicitis, & assultibus, qui vexillum superbiae explicat, & homines mille artibus ad id attrahere, sibi que succenturiare nititur: Exemplum aptissimum, ex quo discamus, nunquam sathanæ præbendas esse aures, subministrat P. Daniel Bartoli S. J. L. s. c. 5. n. 57. in vita S. Ignatii.

Juvenis Germanus Michaël Ludovicus illustri sanguine natus à domino Patre, variorum castellorum dynastâ, ad addiscendam linguam gallicam ad aulam Lotharingicam missus est, in qua quidem bene loqui, sed simul malè vivere didicit, Præter alia vitia, etiam insatiabilem ludendi pruritum imbibit, dies noctesque huic exercitio consecravit.

Cùm semel minùs faventem expertus fortunam, quidquid pecuniarum habebat, lusu dilapidasset inter mille impatientias, & blasphemias, consueta lusorum infelicitum suspiria, effuso in chartas, infelix suæ jacturæ instrumentem, furore, eas discerpens, & pedibus terens, leniturus dolorem, in hortum vicinum descendit, ibique solus multa secum coquens, ac ruminans deambulabat. Inter alia incidit cogitatio, quid si dæmon tibi in hac necessitate constituto pecunias copiosas, easque veras, non fictitias, & falsas, ut sæpius ab hoc impostore fieri audivi, offerret, quid ageres? Non diu deliberans statuit, si adforet, se cum ipso pacturum, pecunias

(H)

cunias

cunias sibi summè necessarias, quocunque impendio conquirendas.

Dæmon in turbido piscari solitus, tam optatæ occasione non defuit: is assumpta nobilis ac speciosi juvenis formâ, Michaëli obviat, & humanissimè se inclinat, Michaëlem, quantumcunque civilis, amænus & affabilis esset hospes ille, gelidus tamen invaserat horror, facilè conjiciens, sub tam eleganti forma latere monstrum infernale. Dæmon summam simulans familiaritatem manu sua Michaëlis humeris suaviter impositâ, & quid vanè times? ait; adeone ignavus es? Non sum tam deformis & horridus, ut meo aspectu cuiquam terrorem incutere debeam. Loquamur, ut solent boni & sinceri amici, familiariter: dicito, desideras peccunias, ut jacturam illarum resarcias, quas modò in lusu amisisti?

Michaël fallaci humanitate inescatus, jam audacior respondet: quas tu mihi offers pecunias, apparentes tantùm, reipsa falsas? quibus uti nefas sit homini nobili, qualis & ego sum; tu decipere me cupis, quod jam pluribus aliis accidisse non ignore. Puderet me, reponit dæmon, te & tui similes ludere ac decipere: nummi, quos à me accipies, sunt veri, reales, ex auro, vel argento optimo. In experimentum hos, quos porrigo, considera. eos examina ad lapidem lydium, ad trutinam;

tinam; expende hos pro lubitu, modis quibuscunque; & siquidem illos deprehenderis veros, ac justos, de quo nullum dubium, cras iterum huc redi hoc ipso tempore, & accipies à me plures, ac quotquot desiderabis; concludemus, & firmabimus subin utrinque pacta nostra. His dictis quotquot manu capere poterat aureos nummos in Michaëlis pileum conjicit; quo aureo subsidio Michaël instructus ad mensam lusoriam redit, lusum iterat cum prioribus sociis adhuc mensæ illi assidentibus, & quidem tanta felicitate, ut non solum quod perdiderat, recuperaverit, sed insuper sociorum crumenas omnes usque ad ultimum obolum exhaurit, atque emunxerit.

Tam prospero exhilaratus principiô, ad hortum redit, ubi cum infernalis seductor non minore lætitia excepit, in occursum properans, & ita alloquens; quid de nummis à me suppeditatis? probine & veri? optimi, verissimi, reponit Michaël; utinam plures ad manus essent; tunc enim verò omnium mortalium felicissimus forem; tot habebis, quot, & plures, quam cupere potes, replicat stygius colymbista; sed quid tu mihi vicissim promittis, & dabis? quomodo hoc debitum, hoc cambium solves? Excusabat se Michaël, suam causatus inopiam, & impotentiam; esse se adhuc filium familias, & sub patria

(H2)

po-

potestate constitutum. Non id exigo, reponit stygius veterator, exiguo contentus ero, quod facile, & sine omni detrimento dare potes: tres vel quatuor guttulæ sanguinis, quas utique in tuis venis, & in tua potestate habes, sufficiunt; & arreptâ eius manu sinistrâ, cultello scriptorio sine omni dolore sanguinis aliquid expressit, & glandis cortice excepit: subinde saxo pro sede utens iussus est in duplici schedula scribere varios characteres, maximam partem Græcos, ex quibus, quomodocunque inter se combinatis, nulla vox significativa formari potuit; ut illi testati sunt, qui examini & processui juridico interfuerunt: unam ex his schedulis sibi retinuit, alteram aperto vulnere, unde sanguinem elicuit, insevit, & tam dextrè mox vulnus iterum clausit, ut solum levis cicatrix remaneret, subjungens: vi hujus chartulæ, quam tuæ manui insevi, ego per integrum septennium ero tuus & ad tua obsequia non tantum servi, sed mancipii instar: habebis à me, quidquid petieris; præstabo, quidquid jusseris; elaplô septenniô tu vicissim eris meus, testimonium esto schedula, quam mihi servavi. Effare jam, placetne hoc pactum? habesne ratum hunc mutuum contractum? substitit aliquamdiu cogitabundus, & deliberabundus miser Michaël, probè agnoscens, inire hoc pactum, esse per-

perdere animam; & tamen iniit; ratum habuit: quo obtento veterator avernalis disparuit.

Sequente die summo manè iterum adest in cubiculo imperia pro lubitu à Michaële expectans, & rogans, simulque exhortans, missam faceret inutilem, & molestam certarum precum recitationem, qua diei primitias incestaret, sibi que dono concederet certos libellos, quos vocarent precatorios, vel asceticos, veriùs supersticiosos, & melancholicos, ibi in mensula positos; ita se sine obstaculo sæpiùs adfuturum, & majori libertate ac familiaritate cum ipso acturum. Postquàm & hoc impetravit, coepit diu noctuque ipsius hære lateri quacunque, quæ placebat, assumptâ formâ, & specie, & ad quodcunque obsequium. Docebat ipsum curiosissima quæque, sed omnia in eiùs perniciem, modòsque omnes perpetrandi peccata novæ, & abominandæ inventionis.

Uno alteròve anno pacti septennii jam elapso ex aula Lotharingica, jam vigesimum ætatis annum agens, à domino patre domum revocatur, minimè dubitante, quin recepturus esset filium morigerum, omnibus bonis artibus nobilem, & illustrissimo stemmate progenitum juvenem decentibus instructissimum, in aula educatum, in qua simul Christiana pietas, timor & amor Dei vigeret, ac floreret;

(H 3)

sed

sed brevì sensit se solennissimè deceptum optimus dominus parens, observans dissolutos mores, effrænem libidinem, in omnia vitia effusum genium, juvenem refractarium, omnis admonitionis & correctionis impatientem se recepisse, & in reducendo ad meliorem frugem filio oleum se & operam omnem perdere.

Ad paucos adhuc superstites menses pactum cum dæmone septennium redactum erat; Michaël his angustiis coarctatus, à rea conscientia exagitatus, à dæmone instigatus, desperationis plenus, in enormia proruebat scelera, eò usque, ut patrem & matrem subministratō venenōe medio tollere, arcem, gentilitiam totam subiecto pulvere pyrio, quem dæmon suppeditaverat, succendere, & funditūs evertere conatus fuerit. Bis sibi met ipsi violentas manus injicere, & mortem inferre nisus est; bis breviorē & manuali sclopo, quem multo pulvere, & duplici glande plumbea farserat, pectus perforare intenderat, nisi pulvis pyrius in scutula quidem succensus, ad interiorē tamen in fistula latentē propagare feralem flammam recusasset.

Binæ sorores huic extremæ desperationis dementiæ præsentes è manibus furētis fratris sclopum extorserunt, ne tertio sibi necem intentaret, causam tam cæci & stulti furoris rogantes; respondit Michaël: se aliter non posse; non esse in

sua

sua potestate: & quod hætenus frustra
tentasset, se proximè certò effecturum.
Cucurrere cum hoc Michaëlis responso
ambæ sorores ad dominam matrem, fœ-
minam prudentem: hæc accersitum ad se
filium blandè, & sollicitè maternam pro-
dens teneritudinem interrogat, cur ita in se
sævire, cur ita se perdere, præsentem simul
& æternam vitam omni carnifice & ty-
ranno crudelior sibi eripere constituisset?
ediceret filius matri, & quidem amanti.

Victus hac teneritudine Michaël inte-
gram suæ miserix telam retexit, qua au-
dita mater cohorrui, sibi que erepta est,
quò se verteret, nescia. Mater erat hæ-
retica, & filium ad profitendam sectam
Schwencfeldianam induxerat; hinc ab Ec-
clesiæ Catholicæ exorcismis, quos super-
stitiosis ritibus annumerabat, nullum quæ-
rebat, nullum sperabat contra hæc mala
remedium; sed quando vidit in sua præ-
sentia infelicem filium à dæmone abripi,
& in nodum conglomeratum, in angu-
lum proximum abjici cum evidente peri-
culo elidendi cervices, & discerpendi vi-
scera, indulgit, ut viris Religiosis, eorūque
curæ ac custodiæ committeretur; sed
brevi ex eorum elapsus manibus profu-
git Eustadium, ibidem solitorum suorum
scelerum filum redorsurus. Sed eius fra-
ter Canonicus Herbipolensis eum insecu-
tus, & brevi affecutus, vinctum catenis
(H 4) secum

secum abduxit, & Molshemii Patribus Societatis curandum commisit; quod one divi Ignatii, ibidem propitii, & magnis multisque prodigiis clari, eventurum non dubitabat.

Nulli dæmon pepercit labori, artes adhibuit omnes, ut suum Michaëlem ex illo asylo extraheret: egit blanditiis; egit minis; nunc forma variarum ferocious bestiarum leonis, ursi, tygridis assumptâ parabat in ipsum assultus hianti rictu. Patres illi non quidem videbant bestias, fremitus tamen & rugitus earum audiebant; nunc salaces & illecebrosas mentitus meretriculas suis propudiosis illicitis in suum rete retrahere nitebatur; sed accurrebant Patres, suos expediebant, & fulminabant Exorcismos in stygias simias; repellebant, & in fugam conjiciebant hostes infernales aspersione aquæ, sacris S. Ignatii reliquiis consecratæ.

Ut autem corpus ab his stygiis assultibus, & infestationibus plenè liberaretur, & hostilis obsidio solveretur, necessarium esse judicatum est, prius animam tot peccatorum laqueis, quibus seipsum obstrinxerat, eximere, & in libertatem Filiorum Dei asserere. Suaserunt illi proinde, ut per exhomologesin à tota retrò acta vita instituendam, conscientiam peccatorum sordibus oppletam emacularet; quem in finem præscripserunt ipsi certas medi-

meditationes ex prima septimana Exercitiorum S. Ignatii de via purgativa excerptas, ut ita eius animus melius diserneretur ad opus tam salubre, & tam necessarium.

Dæmon ut hoc impediret, tentavit omnia. Imprimis conatus est ipsi reddere contemptibiles & exosos Patres spirituales suos medicos; omnem ipsis adimere æstimationem, & auctoritatem; sacris Meditationibus intolerabilem affingere difficultatem; esse tormentum & carnificationem animi. Die quadam Satyrum mentitus, se Michaëli præsentem stitit, eumque induxit, ut schedulam sanguine suo exararet, illi simillimam, qua se primitus dæmoni mancipaverat, illamque in loco omnibus pervio deponeret, ut hac delusi Patres, qui facile primi illam inventuri essent, crederent, illam ipsam schedam, qua pactum cum dæmone initum, firmatum fuerat, à dæmone restitutam, atque adeò ipsum pariter pactum & contractum rescissum, & revocatum esse; hac viâ ipsum pristinae libertati restituendum esse: sed servus fidelis & prudens, qui à latere domini sui nunquam discedebat, fraudem detexit Collegii Rectori, qui haud difficulter Michaëlem iterum ad saniora reduxit consilia. Peregit Confessionem de tota vita inter lachrymarum imbrem, superatis omnibus obstaculis, terriculis, &

(H 5)

in-

insultibus, quibus dæmon ipsum à tam salutifero opere impedire modis omnibus conatus est, elusis.

Unum ad plenam recuperandam libertatem, & redintegrandam omnimodè excussio dæmonis jugo, cum Deo pacem & amicitiam deesse videbatur, nimirum extorquenda è dæmonis unguibus schedula, sive chirographum, nefandi contractus cruentum testimonium. Præfigitur itaque huic decretorio conflictui sub auspiciis divi Ignatii dies duodecima octobris: plurimæ se objiciebant difficultates, quæ perrumpendæ erant; quapropter severis jejniis, carnis macerationibus, flagellis, ciliciis, orationibus, aliisque pietatis & poenitentiae operibus, quibus Dei auxilium, & divi Ignatii patrocinium enixè implorabatur, se non minùs Michaël, quàm Patres ad pugnam strenuè parabant, & armabant.

Die statutâ itum est in Sacellum S. Ignatii, & in magna frequentia variæ conditionis hominum, futurorum testium tam sæcularium, quàm Ecclesiasticorum & Religiosorum, à P. Rectore ad aras factum, & incruentum Deo sacrificium oblatum est in honorem divi Ignatii. Sub hoc Michaël emisit professionem fidei, abrenuntiavit diabolo, revocavit pactum, rescidit & irritavit abominandum cum dæmone contractum: chirographum

phum hujus solennis revocationis, & abjurationis Aræ impositum, & Deo oblatum est, Michaël verò sacra Synaxi re-
fectus est. Hac sumpta Michaël totis artubus contremiscere, & altum exclamare coepit, se à duobus hirsutis, ingentisque molis hircis ex sinistro dextróque latere cingi, & arietari, qui in pedes erecti, unguibus tenerent & ostentarent syngrapham conclusi cum dæmone contractus. Misso timore benè sperare jussus Michael; renovati exorcismi, & sacra adjurationes; in subsidium vocatus antiquus dæmonum domitor, & contemptor Ignatius, sub cujus auspiciis pugnabatur: Hirci infernales disparuerunt. Scheda, quam dæmon Michaëlis aperto manûs vulnere intruserat, ad pedes exorcistæ reperta est; Michael præ gaudio ubi non solum extractam schedulam, sed cicatricem pariter, quam vulnus, per quod schediasma illud stygium in carnem, & subcutem immissum est, duxerat, penitus complanatam & extinctam conspicatus est, in teneras lachrymas diffuxit.

Ut altera quoque huic socia syngrapha ipsis dæmonibus tradita reciperetur, prioribus armis iterum pugnatum, & in hostes itum est: renovata jejunia, resumpta devotionis & mortificationis opera, adhibiti exorcismi, in auxilium vocatus S. Ignatius, ejus honori & nomini celebratum

bratum

bratum sacrum, ejuratus Sathanas, contractus retractus, fides corde & ore instaurata ac Christo data, & sub cruce Christi vexillo sanctè jurando confirmata: Michaël verò iterum pane Angelorum & cibo fortium refectus & roboratus est. Mox advolat dæmon formam immensæ magnitudinis ciconiæ indutus, majori cum terrore ipsius exorcistæ, quàm Michaëlis, qui superno confortatus robore dæmonis minas, & vana terricula non solum non metuere, sed etiam contemnere didicerat. Stygia hæc ciconia in rostro suo oblongo Synggrapham feralem gestabat, qua in altum è rostro excussa disparuit: chartam ex alto relapsam, diu sollicitè, sed nequicquam quæsitam, tandem in ara in eodem loco, in quo à Michaële facta ejuratio dæmonis, & Catholicæ fidei professio, jacebat, inventa est. Omnes, quotquot aderant, liquidissimo perfusi gaudio, nullus tamen liquidiore, quàm Michaël, ferventissimas Deo Opt. Max. deinde & divo Ignatio dæmonum terrori & domitori persolvère gratias.

Michaël domum ad suos reversus, sanus factus ex integro, cum illo monito *jam noli peccare*, suis, & aliis non solum ingenti solatio, sed etiam optimo exemplo fuit, præ omnibus dominæ matri, quæ à filio, & cum filio melius ac rectius sentire & vivere didicerat: nec defuit

defuit constantia benè coëptis; satis enim proprio experimento & detrimento probaverat optimus Michaël, quàm suave & leve sit jugum Christi, quàm grave, & durum è contrario sit jugum diaboli.

Vos verò qui cum vestibus Ecclesiasticis induistis insignia Christi, sub Christi vexillo auctorati Sacramentum dixistis, cavete, ne turpi transfugio Christum ducem vestrum perfidè deseratis, & ad Luciferi hostilia castra transeatis, estote certi, & securi: *Non est pax impiis, dicit Dominus. Isa. c. 57.* Ejusmodi transfugæ lætitiā ac pacem, quam quærunt, nec ante, nec post mortem, nec hīc, nec alibi invenient. Vera quies, pax vera, plena, ac solida, in vita, ante, in, & post mortem possideretur ab iis solūm, qui verè legem DEI, & Deum amant: *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. Psal. 118.* Qui viam legis & mandatorum Dei currit, non impinget, non offendet ad lapidem pedem suum.

Historia decima tertia.

Pro Meditatione decima tertia.

De Nativitate Christi.

Incarnatio & Nativitas Christi humilitatis tam profundæ exemplum est, ut
Apo-

Apostolus non sciverit id aptiore similitudine, vel melioribus verbis exprimere quàm vocando hanc Christi humilitatem *Exinanitionem: exinanivit semetipsum. ad Philip. 2.* Et jure optimo, nam inter Deum, & hominem est distantia infinita, & homo Deo comparatus, merum nihilum, & minùs quàm nihilum est, si jungatur peccatum. *Substantiam meam tanquam nihilum ante te. Ps. 38.* Si homo fieret vilis terræ vermiculus DEI amore, esset humiliatio, & demissio sui stupenda, quamvis inter vermem, & hominem, inter finitum, & finitum foret aliqua proportio. Quæ stupenda depressio sui, & humiliatio erit igitur, si ens undequaque infinitum in omni excogitabili perfectione fiat ens finitum, & arctis limitibus inclusum?

Quòd Verbum Divinum amplectatur paupertatem, miseras, contemptum, probra, crucem, tam mirum non est, cum sint necessariae appendices ac proprietates humanæ naturæ annexæ, quam induit: sed quòd Deus totus & purus, Deus æternus, immensus, omnipotens spiritus assumat, & hypostaticè se uniat cum natura, & carne humana, vel potius fiat eadem caro: *Verbum caro factum est. Joann. 1.* Quòd fiat infans, puer parvulus; quòd voluerit nasci subditus ac servus, cum nasci potuisset Rex, & totius orbis Domi-

Dominator; *Formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, ad Phil. c. 2.* Myſterium eſt omnem ſuperans intellectum, quod nec ab Angelicis ſpiribus in Paradifo comprehendī, nec ſine invidia à dæmonibus in inferno audiri poteſt.

Lubeat percipere id, quod ad confirmandum, & explicandum hætenus dicta plurimum valebit, & à Marco Ulyſſiponenſi in Chronicis FF. Minorum Part. 2. l. 2. c. 21. narratur, & P. Carolus Greg. Roſignoli Tom. 3. de admirandis Sanctorum Admirando 77. inſeruit.

Habitabat in ſuo prædio, tribus circiter leucis ab urbe Peruſina diſſito, è primaria illius urbis nobilitate dominus: hic cum ob loci diſtantiā, & aliis cauſis præpeditus Chriſti in terris naſcentis feſta in urbe celebrare, ut optabat, ſolenniter non poſſet, has ſacras ſolennitates, quantum poterat etiam ruri in ſuo ſacello domeſtico æmulaturus, miſit ad monaſterium Fratrum Minorum, rogaturus R. P. Guardianum, ut duos è ſuis Patribus mitteret, qui ſe iuvarent in ſuo ſacello, vel tempello ſui prædii celebrare imminētia Feſta Chriſti natalitia.

Eādē horā, qua nuntius hic ad portam R. P. Guardiani affertur, duo Patres hospites ex alio monaſterio portam ſubeunt; hos ipſos, procul dubio aliundē

dē

de jam notos, stante pede P. Guardianus impensè rogat, irent, suas, & aliorum Patrum vices supplerent, quorum præsentiâ & operâ ob paucitatem his Festis summopere indigeret ipsemet domi; Domino illi insigni monasterii benefactori hoc solatium negari non posse, Deum non solùm itineris comitem, sed etiam molestiarum liberalem remuneratorem fore.

Vatem fuisse Guardianum, eventus demonstravit. Obediunt boni hospites, sine omni mora, sine omni restauratione viri-um, aut captâ quiete iter prosequentes, lento tamen ob lassitudinem, & acre frigus, passul, antequam ad destinatum terminum pertingerent, nocte præoccupati sunt: tenebræ erant tam densæ, cœlum tam nigris obductum nubibus, via tam lutosa, & lubrica, ut nec pedem movere, aut gressum moliri possent sine periculo impingendi, & cadendi: confugere ad Deum, uno corde & ore rogantes, *ut bonum Angelum mitteret ad salutem. 2. Mach. c. 11.* Atque ita simul orantes, simul palpantes, & protensis manibus iter præviè explorantes, nunc pede sublato, nunc demissò tentantes, lentè progrediebantur.

Ingens solatium errabundis attulit al-
lapsus ex propinquo sonus æris campani,
quo ad matutinas preces mediâ nocte per-
sol-

solvendas in chorum evocari patebat vicini Monasterii, quodcunque tandem foret, religiosos incolas: Sequuntur sonum, nocturnis suis miseriis quæsituri lenimen, & levamen, & re ipsa inveniunt hoc duce sonoro elegans monasterium; pulsant ad fores; excipiuntur humanissimè, & benevolè ab abbate, ducuntur ad focum, ut rigidos præ frigore artus foveant, & calefaciant, inde ad paratam interim mensam, ut cibo & potu necessario vires tantisper restaurent depulsâ fame ac siti, quo vel maximè indigebant, totius diei rigidissimo emaciati jejunio.

Sublatâ mensâ abbas ad alterum se vertens hospitem, amæno joco, & subrisu, Paternitas, ait, vestra symbolam pro se, ac socio exactè solvat, antequam pedem ex hospitio efferat, necesse est. Quid, & quomodo, ait ille ad abbatem, solvam Reverendissime Pater? Concionatoris, & quidem pauperuli fungor officio; quod dem præter verba, non habeo. Optimè, reponit abbas; faciat igitur allocutionem ad meos monachos in conclavi capitulari congregatos. Multò lubentissimè, ait alter; ducente igitur abbate ad illud conclave, invenit magnum Monachorum numerum in suis subselliis confidentium, & Verbum Dei avidè expectantium. Concionator nec numero, nec auctoritate suorum auditorum territus, sellam holoseri-

(I) cam

cam ad hoc paratam occupat, sermonem auspicatur, hoc ex Isaia præmisso Themate: *Parvulus natus est nobis. c. 9.* explicans, & pro exemplari proponens imperceptibilem humiliationem sui, qua Verbum Divinum se tam profundè deprimere voluit, ut nos villissimos homunciones exaltaret; incomprehensibile consilium Dei, quo Deus pro fundamento ac basi suæ & nostræ exaltationis statuit suam profundissimam demissionem; per hanc Verbum Divinum tam arctâ nobiscum conjunctum fuisse necessitudine, ut nos fratres simus Jesu Christi, & Christus vicissim frater noster, nostrum caput, nos hujus capitis membra, ita ut nos cum Deo homine conjuncti non nisi unum corpus conficiamus.

Dum ita sermocinatur, & ratiocinatur non minore fervore quàm eloquentiâ, videt Monachum de sua sede surgere, & inclinato atque intra cucullum condito capite discedere, hunc ponè sequi eodem modo secundum, tertium, & successive omnes, ut dilapso toto auditorio solus superesset abbas. Mutus jam & attonitus Ecclesiastes causam hujus discessûs ex abbate quærit, & intelligit: scito, inquit abbas, quòd ego cum his mihi subditis Monachis Divino Imperio adactus fuerim te cum tuo socio hospitio excipere, & cibo potúque fessos refocillare, non tamen
tuam

tuam exhortationem auscultare. Justa ipsos ad discedendum causa impulit; nam nimis molestum ipsis accidit laudes percipere humiliationi Verbi Divini, humanâ carne vestiti tributas, cum longè decen-
tius, & æquius fuisset, angelicam, multis parasangis humanâ nobiliorem, & excel-
lentiorē naturam sibi copulare, atque unire: Illud quoque auditu intolerabile est, eò usque hominem à Deo fuisse eve-
ctum, ut par sit angelis, & multis ex ho-
rum numero etiam superior, cum ruinas per dissidentes angelos, cœlō extrusos, apertas, sedesque vacuas sint impleturi, & occupaturi homines; scias proinde, nos omnes non Monachos, sed meros esse dæ-
mones. His dictis in ictu oculi disparue-
runt abbas, Monachi, capitulare cubicu-
lum, totūque elegans monasterium; nec aliud superfuit, quàm bini Patres in medio denso nemoris, inter concubiæ no-
ctis nigras nebulas ac tenebras, in quibus hæserunt jam robusti & vegeti, reliquum noctis agentes inter preces, & laudes Deo pro admirabili sua providentia decantan-
tes.

Sub auroram iter redorsī, postquàm ex silva eluctati sunt, in conspectu habuerunt prædium sive villam illius domini, ad quem mittebantur; illuc appulsi celebrâ-
runt Festa Natalitia dicendo sacra, miscen-
do pia colloquia, instruendo domesticos,

(12)

dicen-

dicendo pro concione ad omnes, etiam
vicinos, ad illud sacellum confluentes, ni-
hil magis exaltando, & laudibus extol-
lendo, quàm humiliationem & exinan-
tionem Verbi Divini, in parvulum pusio-
nem in Bethlemitico stabulo jacentem
contracti, & ex submissione Christi hu-
mano generi promanantia innumera im-
mensaque commoda; sciebant enim,
ejusmodi encomia & laudes neminem
mordere, & urere acrius, quàm principem
tenebrarum, ejusque affeclas.

O quoties viri Ecclesiastici ex nostris
non dilaudant, & pateticè proponunt
hanc Divini Verbi in incarnatione & na-
tivitate stupendam humiliationem, ut ip-
sime cum suis auditoribus commovean-
tur, & tenerrimè erga natum in stabulo
Divinum infantem afficiantur! sed ubi se
offert opportuna occasio ipsum imitandi,
& in communionem aliquam hujusmodi
humiliationum veniendi, evanescit prior
ardor, frigescit, & extinguitur omnis ze-
lus. Levissimus contemptus, sæpè ima-
ginarius tantùm, sufficit ad accendendum
cor tuum iræ & indignationis ignibus, ad
illud implendum amaritudinibus; &
quamvis aversio tegatur, & dissimuletur,
hæret tamen animo infixæ arundo, nec
bolus tam facilè digeri, & concoqui potest.
Et hæc sit imitatio, hæc gratitudo, Deo
pro nobis humiliato debita?

Ille,

Ille, ut aliquo modo nos faceret similes sibi, non dedignatur se facere similem nobis, & nostrarum miserationum participem. Si tibi tam durum & difficile accidit, ipsi assimilari in suis deprecationibus, & humilationibus, in mentem & memoriam revoca, ipsum esse caput, te membrum; ipsum esse Dominum, te servum; ipsum esse ducem, te militem; ipsum magistrum, te discipulum. Quam indigna res, quantum dedecus, si sub capite, sub domino ultrò se demittente, omnibus se subjiciente, & ad usque nihili abyssum humiliante, nos, quos eo honore dignatus est, ut eius membra, eius servi, eius discipuli essemus, superbi inflati, & tumidi quæramus & prætendamus laudes, honores, adorationes, Christianæ humilitatis & humilationum contemptores & osiores. *Non decet sub capite spinoso membrum esse delicatum*, teste divo Bernardo.

Historia decima quarta.

Pro Meditatione decima quarta.

De vita privata Christi.

PRivata Christi vita optimum exemplum, & speculum esse debet hominibus Ecclesiasticis, ut discant se subtrahere

secularibus negotiis & tumultibus, amare quietem & solitudinem, vivere contenti suo statu, officio, & iis, quæ Deus ipsis concessit; nec ad altiores dignitatum gradus facile aspirare, & nescio quibus artibus conniti, sæpius non aliâ de causa, quàm quod pinguioribus fruituri proveniunt, & bicubitalibus exornandi sint titulis; & tunc maximè, quando ejusmodi sublimiores dignitatum & officiorum gradus capacitatem, & animi dotes ambientium longè superant, ita ut non solum non sint digniores, sed ne quidem digni.

Homo Deus Christus Jesus, qui primis vitæ suæ triginta annis potuisset totum mundum implere miraculis & prodigiis, & ita æterni Patris gloriam propagare, totumque mundum ad ejus agnitionem, & obsequium trahere, qui finis erat, ob quem in mundum missus fuerat, nihilominus per integros hos triginta annos elegit delitescere ignotus in pauperula domo, & ut ita dicam, ignobilis; manibus, quibus mundum sustentabat, tractans vilia, ac fabrilia instrumenta, tempus à Patre præordinatum longanimi patientiâ expectans: solos tres ultimos vitæ suæ, quam in hoc mundo ducturus erat, annos impendit publicæ prædicationi, & promulgationi doctrinæ Evangelicæ. Ad Ecclesiasticos itaque spectat, altioribus se submittere potestatibus, superiorum acquiescere

escere imperiis, ac dispositionibus, æquò ferre animò, si alii ponantur super candelabrum, ipsi verò sub modio obscuri latere cogantur. Hujus rei elegans exemplar tibi ob oculos ponam in sancto Bernardo de Menton Viro Ecclesiastico, cujus vitam typo vulgavit Franciscus Maria Quattrofrati S. J.

Bernardus nobilissimo stemmate natus patrem habuit Richardum Baronem & dominum Castelli de Menton, Toparcham triginta aliorum Castellorum similium cum jure gladii, & Meri Imperii. Hic studiorum causâ sub directione probi, docti, & prudentis moderatoris Parisios missus, maximum progressum tam in theologia, & jure, quibus operam dabat, quàm in aliis artibus & disciplinis, nobili juvene dignis, cum omnium admiratione faciebat; his jungebat mores non tantùm probos, & nullâ, ne quidem rigidissimi Catonis virgulâ censoriâ dignos, sed ilibatissimos, & verè angelicos; hinc perpetuæ virginitatis votò se Deo, & superis obstrinxit, nec curavit displicere patri, eum in spes amplissimas destinanti, modò placeret Deo; quod quærebat unum.

Parisiis necdum studiis finitis dominus pater suum Bernardum domum revocat, animo in hunc suum filium, unicum hæredem, & familiæ fulcrum, administra-

tionem, & regimen bonorum omnium transferendi, & ita maturè ante mortem familiam suam stabiliendi, atque per longam nepotum seriem propagandi, ut hoc gravi onere liberatus, tranquillè, pacificè, & quietè reliquos senectutis dies transigere, Deo, & sibi soli vacare posset.

Bernardus audiens agi de nuptiis, deducenda uxore, ad pedes domini patris se abiecit, demississimè rogans, ne sibi fortem longè beatiorè invideret; statuisse, inò obstrinxisse se insolubili voti religione, & vinculo, exclusò omni hymenæo se in sacerdotali statu totum divino obsequio consecrare; ad hoc enim se indubitatis Dei monentis, & miserentis vocibus invitari, & trahi: immolaret ergo filium Deo sponte novus Abraham cum ingenti suo merito & lucro, quem Deus etiam invito eripere possit, cum longè majori suo dolore, & nullo profusus merito, aut lucro.

Richardus hoc inexpectato fulmine fideratus, & attonitus aliquandiu hærens, tandem in furias erumpens, pro imperio mandat, hunc animum deponat, & mutet ocyus; malit in sua gentilitia Arce, & Dynastia vivere ut plenus dominus liberimè, quàm ut miserum mancipium inter vincula.

Adhunc strepitum & clamores irati patris accurrit domina mater, & paulò post

pòst domestici omnes, quin & vicini consanguinei, amici, & familiares juncto agmine, & junctis studiis: ab his cingitur, obsidetur, arietatur, & oppugnatur, cedat justis genitoris sui desideriis, & imperiis filius aliàs semper, etiam ad minimum nutum obediens; si porrò debitæ observantiæ oblitus degener filius suavissimo, & amantissimo patri reluctari obstinatè pergeret, vitam ipsi erepturum, dum se ipsi ereptum iret, quem præ propria vita diligeret, atque adeò fore Bernardum piissimi patris impiissimum parricidam; nec falsò sibi persuadeat, esse se dominum suimetipsum, & sui liberi arbitrii; etiam in hoc puncto esse eum sub patria potestate; ab ipsa natura, & auctore naturæ eum obstringi tanquam unicum & ultimum germen antiquissimæ, nobilissimæ, & ditissimæ stirpis, in ipso aliàs emorituræ; ad hanc conservandam, & propagandam Deum fore contentum suâ voluntate generosâ, & hanc acceptaturum pro victima, & sacrificio; vivere & regnare hodiedum eundem Deum, qui vivebat & regnabat tempore Abrahami & Isaaci.

Bernardus tam acriter à tot hostibus, & inimicis domesticis pressus, stratagemate utendum censuit, ut se ex horum liberaret manibus, & laqueis: fingit, se illorum acquiescere consiliis, & paternis

(I 5)

impe-

imperiiis ; id unum rogans, detur sibi tempus cogitandi ac deliberandi, quam sibi ex multis ac variis deligeret sponsam ad suum genium ; interim essent securi, nullam in censum venturam, multò minùs eligendam, quæ non esset par conditionis, & à qua illustrissimæ prosperæ non novus splendor accederet : tam seriò rem egit, vel potiùs finxit, ut non solum apud omnes fidem, & optatissimam dilationem obtinuerit, sed etiam cum domino patre in gratiam redierit.

Mora deliberandi Bernardo concessa nimis protraheretur, iudicio Richardi : ut igitur ulteriorem abrumperet, ipsemet in sponsam filio suo deligit, & peti curat à Barone de Miolans Margaritham, hoc nomine dignam, lectissimam ejus filiam.

Bernardo priùs innotuit matrimonium jam stabilitum & conclusum, quàm sciret, de hoc tractari, priùs venturam sequenti die in domum suam, in arcem Menton sponsam suam, quàm ipse de hac cogitasset ; cogendum se, ut venienti in occursum properet, eamque in castellum, & thalamum suum inducat. Bernardus inter sacrum & saxum positus, viam non sciebat, quàm evaderet, certus tamen animi, omnia potiùs subire tormenta, quàm votum violare, & Deo datam fidem sacrilegè, & perfidè frangere.

Dum noctem illam inter mille sollicitudines

tudines insomnem agit, tandem inter uberrimas lachrymas confugit ad immaculatam Virginem, & divum Nicolaum, horum implorans opem, quæ se præsentî periculo violandi voti per obtrusas nuptias eriperent: ita precanti suavis obrepit somnus, quo durante apparens divus Nicolaus securum reddit de ope præstanda in fuga, quæ capienda erat illa adhuc nocte, & quidem Augustodunum usque, ubi Petrus illius Ecclesiæ Archidiaconus, cælitus jam præmonitus, cum paterno sinu esset excepturus, & velut alter meliorque pater nutriturus, ac directurus in omnibus.

Expergefactus litteras scribit ad dominum patrem humanissimas, quibus justas arreptæ fugæ causas modestè explicat, veniam, quin & benedictionem paternam demissè rogans; has mensæ impostas in cubiculo relinquit: mox divus Nicolaus unà cum Bernardi custode Angelo se præsentem sistit; hi Bernardum in medium acceptum, per fenestram secum asportant, & ex altissima præcipiti que rupe, cui Castellum incumbit, sine omni læsione, quin ad ullum lapidem offenderet pedem, salvum & incolumem in terra deponunt. Quomodo autem reliquum trium ad minimum dierum iter ex ditio-
ne Mentonenfi Augustodunum usque, pedes confecerit, ipsemet non advertit;
sed

sed sub auroram, cū dilucularet, intra aliquot horas Augustoduni fuit; hic se ante omnia ad Templum Cathedrale Virgini assumptæ sacrum contulit, ibique invenit Archidiaconum à divo Nicolao ea ipsa nocte de adventu Bernardi præmonitum, à quo & amantissimè exceptus fuit.

Richardus intellectā tum ex relictis litteris, tum aliunde, filii sui fugā, quaquaversum varios ex suis servis insequi jussit citatis equis fugitivum, qui ipsum ex fuga retraherent; sed mira Dei dispositione factum est, ut nihil non solum tunc, sed etiam postea complurium annorum spatiō de Bernardo invenire, quin & rescire potuerint, qui se intra montes altissimos abdiderat, expulsis inde dæmonibus, rupium illarum inquilinis, & duobus sacris monasteriis ibidem extructis.

Interim inter dominum de Menton, & dominum de Miolans, qui se ab illo delusum, & ludibrio habitum credebat, graves discordiæ, non nisi ferro & sanguine extinguendæ exarsissent, nisi sponsa nova de sponsi sibi destinati proposito immutabili edocta, ejusque stimulatā exemplō, intus longē vehementiū urgente Spiritu divino, licentiam à genitoribus instantissimè petiisset, & tandem obtinuisset se Monialibus in Gratianopolitano

litano Monasterio, tunc longè latèque celeberrimo adjungendi.

Ita Bernardus omnibus curis domesticis liber, & rerum familiæ ignarus, vivebat in sua solitudine apud suum Ducatorem, & Directorem Petrum Archidiaconum vitam beatam in terris, beatissimæ prodromam in cœlis. Adjungebat sacram Psalmodiam cum Archidiacono in Ecclesia, in qua tantam dexteritatem, tantam devotionem ostendebat, ut communi omnium consensu, & ingenti suo solatio illis Canonicis, qui sub regula S. Augustini in illa Cathedrali Deo serviebant, annumeratus sit. Emissa professione paulò post sacris Ordinibus initiatur, & tandem in Sacerdotem consecratur ab Episcopo illius Ecclesiæ. Jam sacerdos duplicabat orationes, sacras meditationes, jejunia; declinabat conversationes, in sua solitudine sibi, & Deo soli intentus. Nullam aliam terebat, aut cognoscebat viam, quàm quæ ducebat ex domo in Ecclesiam, & ex Ecclesia reducebat domum: nec ad aliud aspirabat sua sorte contentus.

Verùm Episcopus perspectâ ejus efficaci eloquentiâ, conjuncta summæ prudentiæ, quæ in congressu, & confesso aliquo ab Episcopo cum suis Canonicis instituto, ubi de negotiis, & controversiis Ecclesiasticis consultabatur, potissimum

mum

mum emicuit, munus concionandi, & sacrum Evangelium promulgandi ipsi demandavit, quo etiam cum ingenti laude, & majori animarum fructu strenue functus est.

Defuncto Petro Archidiacono, unico suo in terris solatio, nequicquam viribus omnibus reluctatus, eidem unanimi omnium suffragio suffectus est. Ipse Episcopus considerans, & admirans eximias ejus virtutes, eminentem probitatem, & sanctitatem, maxime rarum illud à Deo ipsi concessum imperium, & potestatem daemones ex illis locis, lucis & montibus, in quibus tamdiu culti, & adorati fuerant, ejiciendi, decreverat ipsi, tanquam se longè digniori resignare pedum ac infulam, & in ipsius, tanquam longè validioris humeros grave Episcopalis dignitatis onus transferre. Sed Bernardus verecundo rubore suffusus, ad primam mentionem de hac sua intentione ab Episcopo factam, statim ab initio, & in herba spem omnem suffocavit: permittendum itaque fuit, ut in Archidiaconi officio, quod ipsum suo splendore ejus modestiæ & humilitati, molestissimum erat, porro pergere, ac sui antecessoris vestigiis presse insistere posset, & immori.

Vides in hujus sancti Archidiaconi vitam summam reverentiam erga superiores, fugam

fugam prudentem nimis frequentium concursationum, modestam animi demissionem, omnis ambitionis detestationem, tranquillitatem, quietem, & pacem animi. Et hæ virtutes omnes sunt à Christo propositæ, & à sancto Archidiacono Bernardo pia æmulatione, & imitatione in praxim deductæ.

Tu quoque æmulare charismata meliora, & cordi tuo inferre has virtutes; sunt enim cuivis homini Ecclesiastico non solum convenientes, sed etiam necessariae, quem vivere oportet in mundo extra mundum, juxta placita & dogmata Christi, placitis & dictaminibus mundi è diametro contraria.

Historia decima quinta.

Pro Meditatione decima quinta. De Christi Vita publica.

MUnus prædicandi Evangelium Ecclesiasticis hominibus, etiam Sacerdotio necdum insignitis propriè competit: hoc sufficienter indicat porrectus ab Episcopo Evangeliorum liber, etiam illis, quos in Diaconos solummodo consecrat, ut illa prædicent ac explicent populo. Verùm, qui hoc tanti momenti munere ritè cupit fungi, necesse habet, ut juxta exemplum

plum Christi prius faciat, quàm dicat:
Cæpit J. Esus facere & docere. Act. c. 1.

Docere, & magna eloquentia è suggestu proponere populo æternas Veritates, & inconcussa dogmata nostræ fidei, factis autem, & dissoluto vivendi tenore eadem convellere, iisque contradicere, est una manu ædificare, & alterâ destruere. Ecclesiastes, qui opere non complet, quod dicit, & verbis docet, fax est, quæ aliis præluceat, & viam monstrat, & seipsam absument, ac perdit. Quale lucrum, aut commodum, si plurimas Deo lucretur animas, & his cælum impleat, ipse verò suam animam orco immolet? *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur? Matth. c. 16.*

Nihilominus etiam inter Ecclesiasticos inveniuntur, qui artem bene, & eleganter dicendi conjungunt cum arte malè vivendi: ex horum grege fuit Sacerdos ille, communibus auditorum omnium laudibus, & plausibus decantatus, & exceptus, sed coram Deo omni vituperio, & contemptu dignissimus, in quem optimè quadrabat illud Satyrici: *Qui simulant Curios, & bacchanalia vivunt. Juven. Saty. 2.*

De hoc narrat P. Alphonsus de Andrada in suo Itinerario, gradu secundo, & P. Joannes Sebastiani Tomo 2. de statu sacerdotali, eum Romæ ad Domum Profes-

fessam Societatis Jesu accurrisse eo tempore, quo divus Borgia Societati præerat ut Præpositus Generalis; petebat, & urgebat is ad ejus alloquium ocyus admitti; habere se negotia summi momenti, salutem animæ concernentia, quæ moram non paterentur, cum ipso pertractanda. Responderi, seque humanissimè excusari jussit Borgia; quò minus ipsum suâ præsentia, ut unicè optaret, solari possit, obflare negotium maximi ponderis, à quo manum retrahere ne ad momentum quidem liceret; mittere se loco sui Patrem Didacum Acosta, qui cum sit vir non solum doctrinâ, sed & probitate & ascesi conspicuus, facile allaturus esset desideratam opem.

Sacerdos hac substitutione contentus, Patrem Acosta præeuntem subsequitur, eumque jam remotis arbitris in cubiculo in hunc ferè modum alloquitur: Pater mi, nisi tu succurras, actum est mecum: tam profundè infixus sum in luto carnalium foeditatum, ut post elusa omnia remedia, etiam prodigiosè à Deo oblata, certò submergendus, & tristi naufragio æternum periturus sim, nisi tu tabulam, & auxiliarem dexteram porrexeris: nunc interim miseras meas explicanti patientes, & benignas aures porrige.

Loquere, enarra, quod & quantum voles; effunde velut aquam cor tuum, re-

(K)

ponit

ponit Pater, excipiam omnia patientibus
& commiserantibus auribus; prius tu
loquendo, quàm ego audiendo, fessus
eris. Sic ergò pergit Sacerdos: Dum ali-
quando equo vectus iter prosequor viâ
regiâ, ex obliqua via prorumpit bestia mi-
rabilis, mole ingens, hirsuta, aspectu
horrida, ferocissima, quæ videbatur ip-
sus esse diabolus. Subditis equo calcaribus,
veloci fugâ paravam me imminen-
tis bestię subducere furis; sed hæc om-
ni equo velocior, me faciliè affecuta est,
tantòque impetu in meum equum inve-
cta, ut hunc in terram prostraverit resu-
pinum, meque sub equi ita everfi mole
vix non oppresserit. Deus hoc infortu-
nio me tunc tantum terrere, & monere,
& non æternis, ut merebar, ignibus pu-
nire voluit. Sed timor iste non diuturni
officii magister fuit: vix per aliquot dies
cupiditatibus meis frænum injeci, mox
iterum laxavi, in pristinum volutabrum
reversus, ab initio non sine remordentis
conscientiæ admonitu, paulò post sine om-
ni conscientiæ jam obtusæ, & cauteriatæ
sensu.

Sed quod de me ipso non satis mirari
potui, nec possum, ego tot, ac tam gravi-
bus oneratus peccatis, fulminabam, &
tonabam ex Cathedra contra peccatores,
minabar ipsis præsentem interitum, ig-
nem æternum; convertebam illos, quin
con-

converterem me ipsum filice duriorē; imò videbantur mihi peccata mea superare, & excedere infinitam Dei misericordiam, omnes hujus artes, & miserationes: eò jam fermè processeram, ut de venia mihi, meisque delictis impertiendâ jam penè desperaverim, & animum desponderim.

Huc spectat aliud Divinæ misericordiæ prodigium, quo me ex fatali peccatorum lethargo excitare voluit. Dicturus pro more ad populum, pro themate assumpsi probandam & dilaudandam infinitam misericordiam Dei erga peccatores, ejusque promptitudinem ad eos, qui ad se poenitentiam acturi revertuntur, passis brachiis excipiendos, quamvis numerus ac cumulus commissorum gravissimorum peccatorum etiam singulis diebus sæpius per plures annos auctus, superaret capillos capitis & arenas, quæ jacent in litore maris; quod tanta emphasi, tanto fervore proposui, ut totum auditorium in teneras lachrymas, & contriti cordis singultus solveretur.

Solutâ concione me ex cathedra descendentem, & domum properantem insequitur primæ nobilitatis vir, & altâ voce compellat: Præclarissime & zelosissime Domine Concionator! unum, obsecro verbum. Ego, qui illum jam observaveram, & audiebam, simulans surditatem,

(K 2)

tem,

tem, & cæcitatem citatis passibus portæ domûs appropinquabam. Ille pariter citatioribus passibus me sequebatur, & preces suas altiore semper voce ingeminabat, ita, ut meam simulationem, quin illam adverteret, prosequi non potuerim amplius: itaque me illi obvertens, me excusavi; defectum temporis, meamque lassitudinem, quippe, qui adhuc copioso sudore diffuerem, causatus. Non tamen acquievit ille; sed acrius instabat, replicans, uterem cum ipso illâ misericordiâ, quam tantoperè, & tam contentiosè deprædicaveram; implerem officium veri & genuini ministri. Et ego, quamvis semper fuerim homo pessimæ vitæ, semper tamen sedulò curavi, ne vel minimum præiudicium meo bono nomini inferrem, & conceptam de me æstimationem hominum, qui me adhuc vivum Sanctis annumerabant, everterem, coactus fui ipsius confessionem excipere.

Domum meam ingressus, & meis pedibus advolutus, madidis oculis, ego, inquit, sum obstinatus ille, & gravissimus peccator, cui DEus; ut tu metipse dixisti, tenerrimam suam clementiam, & uberissimam misericordiam exhibere paratus est, de qua jam desperare incipiebam: Pergebat inter altos singultus, & amarissimas lachrymas, quæ confitenti verba præfocabant, & vocem elidebant, se accusare de

de gravissimis sceleribus, & enormibus peccatis; peccatis non suis, sed meis; nam distinctè & clarè enumerabat peccata, quæ & quot ego commiseram, adjungendo speciem, numerum, circumstantias, ita ut ego ipsemet, qui hæc commiseram, ea non potuissem tam dilucidè exponere, si post longum & accuratum examen, atque animi discussionem de iis me pro sacro tribunali voluissem accusare. Ad finem subjunxit, modicam sibi spem affulgere impetrandi à Divina misericordia veniam tot & tam enormium scelerum, ac delictorum.

Facile est conjicere, quanto stupore defixus ibi hæserim, mihimet ipsi ereptus, nam videbar mihi audire meipsum mihi confitentem, quod mihi multò largiorem sudorem expressit, quàm concio paulò antè summa contentione è sacro suggestu perorata. Nihilominus diu animi anceps quid agerem, tandem conclusi, facile contingere potuisse, ut inter tot hujus perverti mundi pericula alius similis farinæ homo, eadem committeret peccata, quæ commiseram ego miserrimus peccator; unde coepi meo Confessarii munere fungi, varia suggerendo solatia poenitenti, eum animando ad concipiendam firmam spem omni exclusa dubitatione, & pusillanimitate, ingentésque animos in infinita Dei clementia, & inexhausta misericordia fundan-

dandos, illis ipsis usus argumentis & rationibus, quas fusè pro concione exposueram.

Tunc Nobilis ille poenitens in pedes se erigens ex reo factus Judex, his me verbis incescit: infelix, & miserrime homuncio: Ecce tu despondes animum, & de misericordia Dei diffidis? cum tamen tu aliis persuasissimum esse velis, misericordiam nullo unquam cumulo, vel numero peccatorum, quamvis enormissimorum excedi & superari posse? credis, quæ dicis, vel non credis? si non credis; quare ergo prædicas, & ut articulum fidei credendum proponis? si credis, cur ergo diffidis? tempus est rumpendi tandem peccatorum catenas, quibus ligaris, postquam toties ad resipiscendum, & agendam poenitentiam à Deo vocatus & stimulatus fuisti. Væ tibi, si adhuc differs, moras ex moris nectis, & ictum Divinæ vindictæ expectas. Hæc elocutus evanuit ex oculis: non alius sub hoc schemate latuerit, quàm Angelus custos meus.

Erexerunt se, & unitis viribus irruerunt in me admiratio, pudor, extrema tristitia, timor, horror vitæ meæ hætenus tam male inter tot abominanda scclera actæ, & vix non trepidantis cordis anhelitum suppresserunt. Non sapiebat cibus, non potus; nullum capere poteram somnum, nullam quietem, diu noctûque in rivos

lachrymarum difflebant oculi, animum
millies repetitis propositis, non amplius
peccandi obfirmaveram: Sed hæc omnia
expresserat solus pœnæ timor, non hor-
ror culpæ, aut dolor ob offensum Deum
optimum, summè bonum, & summè a-
mabilem.

His non obstantibus, prima, quæ se
obtulit, occasio iterum me in antiquum
præcipitavit lutum; tanta erat vis, & ty-
rannis inolitæ consuetudinis. Nec unâ
tantum vice relapsus sum, sed sæpius, &
longè frequentius, quàm prius: adhuc
exhorresco, & totis contremisco artubus
hæc recoquens. Nihilominus sustinuit,
& toleravit me patiens, & longanimis
Deus, & quò longiùs ab ipso fugiebam,
eò velociùs me insequabatur non solum
internis conscientia remorsibus instans,
sed etiam externis prodigiis compellens.

Sacrificantem ad aram, quod frequen-
ter solebam ex respectu humano, & ut
Sanctitatis famam apud populum conser-
varem, atque augerem, Christus ex con-
secrato pane clarâ & sensibili voce ita me
fuit allocutus: Quid feci tibi, in quo te
offendi, quòd me tam malè habeas, tam
crudè & crudeliter tractes, cum ego vi-
cissim tam suaviter & amicè tecum agam?
quot verba, tot erant fulmina, & vulne-
ra cordi meo inflicta: totus quantus in
lachrymas diffluxi; plus roboris habue-

(K 4)

runt

runt ad me commovendum, ut commissos errores detestarer, hæ Christi monentis blandæ querelæ, quàm Angeli exprobrantis minæ severæ.

Credebam tandem clavum immobiliter esse fixum, tandem omne relabendi periculum esse sublatum, sed decepi me ipsum. O incredibilem perversitatem meam, quam nec terrores dæmonis, nec minæ Angeli, nec miserantis Christi prodigiosæ, & paterni amoris plenæ querelæ expugnare potuerunt, ut ad frugem redirem, & desertâ perditionis viâ salutis viam ingrederer! O imperceptibilem & diverso Christi Redemptoris, verè boni Pastoris, & Salvatoris mei benignitatem, & pietatem, qui ut perditam oviculam ad suam caulam reduceret, hunc ultimum admovit arietem.

Vix aliquot effluxerunt horæ, cùm ego concinnandæ Concioni intentus, mensulæ assidens, ad portam crebris ictibus pulsari audio; assurgo, per fenestram prospicio, & elegantem, accinctum gladio juvenem conspicio, qui pelvim argenteam pretiosâ mappâ tectam ferebat. Credens ego servulum ab amicorum aliquo cum donario missum, in meum cubiculum admisi. Ille sublatâ mappâ profert calicem; ex eo hostiam extrahit, quam dextrâ manu intra pollicem, & indicem tenens, ita me alloquitur: Cerne infelix, cerne miser,

&

& adora in hoc pane consecrato illum Deum, quem toties contempsisti, conculcâsti: En ille Deus est, qui te tam suaviter ad aram sub similibus speciebus allocutus est; sed quia tu mortalium ingratiſſime, abundantia suæ misericordiæ, & tennerrimæ benignitatis tam protervè abusus es, nunc per os meum tibi loquitur voce terribili Justitiæ, & te justè propter tua innumera, & nefanda scelera, tuamque pertinaciam condemnat ad mortem temporalem, & æternam, corporis & animæ. Reposito in calicem pane Ercharistico evaginat gladium, & in me, flexis genibus adhuc sacram hostiam adorantem, irruere parat, ictu unico vitæ filum præcisurus. Pavore extremo conterritus, in ejulatum erupi, opem Virginæ Matris, peccatorum Refugii altum inclamans, spondens, ac sanctè jurans, emendationem seriam certò secuturam. Hæc audiens Angelus, quem sub hac juvenis forma latuisse credo, impetum cohibuit, brachium retraxit, subjungens: in gratiam Beatissimæ Virginis, cujus encomia, & laudes sæpius facundè deprædicâsti, novum tibi tempus ad agendam pœnitentiam indulgetur, hac tamen conditione, ut sine omni mora operi manum adjicias; sin; periisti. Mox in auram abiit Angelus cum omni sua pretiosa, & sacra supellectile.

Ego substiti aliquamdiu extra me rap-

(K 6)

tus

tus, & mei impos: discusso tandem pavore & stupore, mihi restitutus, consilium & opem imploraturus ad sanctum vestrum Generalem Borgiam confugi, obfirmatō animō, sub ejus imperio, & directione in suo sacro Ordine vitam longē aliam ducendī, dummodo me, id unum demissimē, & ardentissimē flagitantem inter suos subditos, quamvis indignum, admittere dignatus fuerit. Tu Reverende Pater, qui me tam patientibus, & benignis auribus excepisti, hæc omnia ad illum perfer, & subinde mihi responsum suo tempore, sed brevī refer.

Pater Acoſta bene sperare, in suo proposito inconcuſſē perseverare & domum tantisper reverti jussū, deseruit. Interim ad Borgiam se confert, audita, ut jussus fuerat, fideliter narrat, desideria poenitentis exponit: post collata inter se consilia, statutum est, suadendum ipſi esse, ut Ordinem Religiosum amplectatur exterioribus corporis austeritatibus ex suo instituto magis deditum: Consilium Borgiæ amplexus, & in illum Ordinem admissus, variis asperitatibus armatā poenitentiam constans, & nunquam ampliùs titubans in arrepto proposito, cum summa omnium ædificatione protraxit, & in ea usque ad finem perseveravit, relictā post se omnibus optimē fundata spe adeptæ salutis.

Histo.

Historia decima sexta

*Pro decima sexta Meditatione.*De Christo in Horto Gethsemani
sudante.

VEhementer miror, quòd militum & satellitum turmæ ausæ fuerint manus violentas in Christum injicere, eumque capere, postquam stupendo prodigio in eodem horto Gethsemani tribus non amplius syllabis prolatis: *Ego sum*, eos resupinavit, & in terram prostravit omnes. Fierine potuit, ut insana illa lictorum colluvies, quæ unico halitu displosa, & terræ allisa est, animos resumeret, & tanto furore Christum invaderet, quin justo terrore absterrentur, ne tot fulmina ex Christi ore prorumperent ipsos absumptura, quot verba.

S. Leo ex hac satellitum dejectione argumentum sumit, quid effectura sit in extremo judicii die Divina omnipotens, & ad justum furorem concitata Christi Majestas in tribunali justitiæ sublimis: *Quid poterit Majestas Christi judicatura, si hoc potuit humilitas judicanda? Debuerat fax, & grex ille lictorum se post tale prodigium ad pedes Christi demittere, illum pro omnipotente Deo agnoscere*

fcere

scere, & adorare; & quidem pro tali, qui de seipso promulgabat, se Judicem futurum omnium hominum, & totius Universi.

Longè alium se exhibuit Gentilis Princeps cum tota sua aula in eventu huic non multum absimili, quem recenset Pater Franciscus Sacchinus Parte 5. Historiæ Societatis Jesu tomo 1. Lib. 2. & ex ipso Carolus Gregorius Rosignoli in Admirandis Sanctorum Parte 4. Admirando quadragesimo secundo.

Præcipuus inter Peruani Regni Principes ex suis aulicis intellexerat ingentes & admirandas victorias, quas Hispani sæpè cum exiguo suorum numerò referebant de suis hostibus, numerò & viribus longè superioribus, unicè adscribi illorum Deo, cujus imaginem, vexillis & labaris insculptam suis militibus in acie præferebant: ingens in eo exarsit desiderium cognoscendi hunc Deum, & videnti aliquam illius imaginem, vel simulacrum. Quoties de nova aliqua ab Hispanis sub hoc signo obtenta victoria nuntius afferebatur, toties ferventius exardescibat hoc desiderium; promittebátque liberale præmium illi, qui tale quid sibi allaturus esset.

Miles Indus, sacro Baptismate ablatus, & Christo adscriptus, Cusci, per Metropolim illius Regni iter habebat, atque hospi-

hospitio à notis & amicis exceptus, merces varias, & in regione illa raras, nunquam visas, plerasque vitreas, & ferreas, ipsis omni auro pretiosiores ex pera sua depromere, & hospitibus, aliisque curiositate allectis ostendere coepit. Inter has raritates, præcipua, quam Barbari illi præ aliis omnibus æstimabant, & admirabantur, erat Christi è cruce penduli, spinis coronati & spiritum exhalantis effigies, tam eleganter & affabrè elaborata, ut omnes venulæ, costæ, ossa, muscoli, nervi, & juncturæ humani corporis, oculi etiam in morte natantes, ac ultimis lachrymulis guttatim deciduis manantes, & ipse supremus quasi anhelitus adhuc spirantis, & expirantis Dei-hominis videri, explorari, & clarè distingui potuerint. Indus Christianus interrogatus, quem effigies tam artificiosè, & ad stuporem, utique peregrino scalp pro efformata referret? Hæc, dixit, imago est Dei, quem Christiani colunt, & ego pariter cum illis adoro; DEI Exercituum, qui tam prodigiosarum victoriarum ubique notarum author, Dux & Patrator est, exigua suorum sequacium manu ingentes hostium copias, integros exercitus fugando, fundendo, & ad internecionem delendo.

Fama novitatis brevè totam urbem pervagata non tantùm plurimos excivit
ad

ad hanc spectandam, sed mox in aulam ad ipsum Principem penetravit; hic sine mora missô Effedô cum suis Ephebis, ad se ex hospitio adduci iussit militem Christianum cum imagine sui DEI. Ille interim magnificè excepturus hospitem, in Regia sua aula expectavit, trecentis stipatus aulicis, & multò pluribus militibus prætorianis, & corporis custodibus: ubi is comparuit, Princeps in medium progressus, benevolè exceptum interrogavit, ubi asservaret Deum illum Christianorum, qui suam Metropolim rumoribus variis implèssent: promptè respondet Indus Christianus, & Crucifixi effigiem, quam sub veste tectam, pectori appressam servabat, in altum erecta manu ostentans, In hac cruce ait, in hac figura humana nostris objicitur oculis ille Deus, & simul homo, qui tot victorias, tot triumphos concedit suis militibus: non vos offendat, nec vobis scandalo sit, quòd eum cernatis in cruce expirantem, & morientem; hæc enim pati voluit ultro nostri & nostræ salutis amore, tertia autem die virtute propriâ resuscitatus mortem ipsam superavit, & gloriosus victor triumphavit; subinde viros omni sapientia & virtute supernaturaliter instructos in omnem terram totumque mundum misit, qui suas glorias, suam potentiam, & doctrinam omnibus hominibus

minibus nuntiarent, & ad sui sequelam sub sua signa invitarent; quòd his me, quoque annumerare dignatus sit, summo mihi ducò honori, & inter summas gratias numero.

Princeps manu arreptam Crucifixi effigiem diu, & attentè contemplatus, hæc, ait, non DEI alicujus, sed hominis patibularii, latronis ob sua scelera ad hanc infamem mortem condemnati, imago est: & tu eò audaciæ progredieris, ut me decipere, & inducere velis ad adorandum, & Diis annumerandum, imò omnibus præferendum è furca pendulum deceptorem, & sycophantam. Apage cum hoc tuo Deo, in quo nihil Divinitatis, vix aliquid humanitatis, & plurimum pravitatis agnosco: hæc elocutus Barbarus, in faciem Crucifixi cum amaro contemptu expuit, eumque cum indignatione Christiano militi restituit. Sannas & insanias sui Principis æmulati aulici, certatim probris, ludibriis, contumeliosis manuum complosionibus, & irrisionibus, deridiculum, ut ajebant, Christianorum Deum persecuti sunt.

Non tamen animis cecidit generosus Neophytus: sed sublatâ in altum Cruce: Videbitis, inquit, vos sacrilegi contemptores, & derisores, carne vestiti Dei, vos læsæ Majestatis, & quidem Divinæ, iteratò rei experiemini paulò post potentem

tem

tem ejus dexteram vindicatricem: ulciscetur certò injurias sibi illatas; nec diu tardabit.

Præfagus fuit Neophytus. Crucifixi effigies stupendò prodigiò in omnium oculis suum in pectus inclinatum caput erigit, torvis, & minacibus oculis Principem, omnesque in aula collectos contuens, ita terruit, ut omnes exanimes, pallidi, exsanguis, & mortuis quàm vivis similiore in terram conciderint, longè acerbiorè modo, quàm quo in horto Gethsemani suos hostes prostraverat; nam jacuerunt ita exanimes per tres integras horas.

Interea Rumor increbuit per totam urbem, exterum illum Christianum esse magum, & suis veneficiis, ad quæ conficienda pro instrumento uteretur certà Cruce, occidisse ipsum Principem cum omnibus suis aulicis, ac militibus Prætorianis, qui ipsum stipabant; ita ut Neophytus non immeritò sibi, & vitæ suæ inciperet timere. Ut hoc periculum à suo capite amoveret, ad Crucifixi effigiem in genua provolutus, ardentissimè Deum rogat, ut hac vindicta contentus placari se sineret, enormem errorem non committentium malitiæ, sed ignorantie imputans: ignosceret ergo illis, & vivificaret, quos mortificaverat: Ad has preces sibi, & sensibus restituti Barbari, & terra

terra se crexerunt incolumes: Princeps
deductus suum errorem, altâ voce ex-
clamavit: Magnus & potens est DEUS
Christianorum: Promulgari publicè jus-
sit sub pœna capitis, ne quis auderet
contemnere, scommate, ludibrio, aut
minimâ irreverentia, ne dicam vilipen-
sione aut contemptu impetere, aut affi-
cere Deum Christianorum, jurans per
suum sceptrum, se impostero ipsi man-
surum arctè foederatum, conjunctissimum,
& acerrimam de illo sumpturum vindi-
ctam, qui ipsum ausus fuerit contemne-
re, aut ipsius honorem vel minimùm
lædere.

Imperavit dein mox construi decentis-
simum, qui haberi potuit in aula sua,
locum instar Sacelli Regii, eumque Ro-
gio cultu splendidissimè exornari, in quo
Thaumaturga Christi effigies collocare-
tur, & ab omnibus adoraretur. Cum
autem ignoraret cæremonias, & ritus,
quibus Deus hic adorandus esset, & à
Christianis coli, ac adorari soleret, Neo-
phytum consuluit, qui nuperrimè con-
versus, & aquis lustralibus Baptismi ab-
lutus, ipsemet adhuc in his non satis in-
structus, alios ritè instruere non scivit,
id solum Principi retulit, Cusci inveniri
certos viros ex longinquis ac remotis
regionibus, ex alio orbe advectos, qui
ad Legem Christianam omnibus promul-
(L) gandam

gandam, vita & sanguine confirmandam advenissent; hos interrogari, vel accersiri posse, qui ipsum, totumque ejus Regnum de his plenè instruere, & docere possent. Princeps nihil ardentius & vehementius optabat, quàm ut in sacris Fidei nostræ mysteriis ocyus instrueretur; itaque decrevit se cum filiolo sex annos nato sub alieno habitu, ne dignosceretur, itineri committere, tribus solis ex suorum aulicorum fidentissimis in viæ comites adscitis, Duce Neophyto, ratus, facilius & plenius se in omnibus edocendum, & instruendum præsentem verbis, quàm absentem, & procul diffitum per litteras. Cum feliciter appulsi adivère illius Collegii Societatis Jesu Rectorem; Princeps effuditim rogabat, duos sibi ex suis Patribus viros prudentes concedi, quos secum duceret in suam ditionem, ut se, & suos subditos omnes in Christiana lege, fide, & ritibus instruerent; omnes enim non solum pronos & promptos, sed cupidissimos esse suscipiendi cum sacro baptismo Religionem Catholicam, prodigiò in sua aula patratò, & ubique divulgato permotos.

Rector, quò minùs falcem in messem jam albam, & maturam, uti avidissimè optabat, mitteret, prohibebatur paucitate Operariorum, & defectu licentiæ, necessa-

neccessario à Patre Provinciali, tunc Balthasare Pegna petendæ, & obtinendæ; non poterat autem responsum citius expectari ob locorum vastam intercapedinem, quàm intra spatium duorum mensium; hinc Princeps, se tamdiu à suis, & sua ditione sine periculo suscitandi forsitan tumultûs, & plurium aliorum ex sua absentia oriturorum malorum abesse non posse advertens, instar pignoris suum sexennem filiolum interim Christianis sacris imbuendum, & Baptismo ablendum Patrum curæ, & instructioni commisit, ac reliquit, spondens, se post bimestre elapsum, certò hic denuo adfuturum. Stetit promissis; statò, & promisso tempore adfuit; ubi autem audivit, Provinciale ad paucitatem Operariorum in vastissimis illis regionibus jam non posse obsequi, utut optaret unicè, justis & piis desideriis, obsecuturum verò promptè, ubi majorem horum copiam Europa submisisset, statuit ibi apud Patres hærere, & sui locò parvulum filium jam sacro fonte ablutum, Ecclesiæ adscriptum, optimè in lege Christiana instructum, & ætatem capacitate, & prudentiâ superantem remittere domum, spe fretus firmissimâ, Deum justæ causæ adfuturum, & subditos præsentè in Regno filio in obedientia & pace conservaturum.

Plurimum profuit hæc mora ibi tracta
(L 2) optimo,

optimo, & zeloso Principi; nam plene instructus in mysteriis & dogmatibus nostræ Religionis, solenniter salutiferis Baptismi undis ablutus, Christo regeneratus fuit: pauci post susceptum Baptismum abiêre dies, cum gravi morbo correptus, lustrico fonte expiatam, & penitus emaculatam animam inter pias adhortationes & preces assistentium Patrum cœlo transmissit, Divinæ voluntati atque arbitrio se totum, suos, suâque omnia permittens, ac resignans, plenus solatio, quod augebat spes indubitata dulcissimis fructibus amaræ Christi crucifixi passionis mox fruenti, & illum à facie ad faciem videnti, laudandi, adorandi, & amandi gloriosum in cœlis, quem in terris adhuc non satis agnitum, cruci suffixum, tam ignominiose contempserat.

Id mihi hæc pensculatiùs examinanti, non levem incutit timorem. Turmæ satellitum & militum in horto Gethsemani, quamvis prodigiola vî in terram à Christo prostratæ, perseverant in sua iniquitate: Princeps hic pariter à Christo miraculose terræ afflicta, sine mora saniora capeffit consilia, & convertitur. Illæ complura jam priùs viderant prodigia à Christo patrata, & paulò antè recentissimum, quo abscissam Malcho auriculam restituerat sanam & integram: Princeps nullum unquam viderat præter illud,

illud, quod consternatus, & prodigiose in
terram prostratus, in seipso senserat, nec
unquam annuntiari audiverat Redempto-
ris Divinitatem, quàm illa primùm die à
Neophyto Indo. Quæ causa igitur subest,
quòd illæ non convertantur, sed magis
pervertantur; & Princeps tam facile ac
promptè convertatur? Hæc diversitas non
gratiæ, sed voluntatis humanæ defectui
est adscribenda: illi enim, qui gratiæ
cooperantur, salvantur; qui huic coope-
rari negligunt, damnantur. Christus
passus, & mortuus est pro omnibus, ab
ipso capite nostro in nos sua membra de-
scendit influxus gratiæ. Nullus conque-
ratur, sibi defuisse gratiam, cujus ope
potuisset salvari, sed doleat solùm, quòd
ipse defuerit gratiæ ex corde & vulneri-
bus Christi in omnes ubertim proma-
nanti.

Historia decima septima.

Pro Meditatione decima septima.

De Passione Christi.

IN confirmationem illorum, quæ in prio-
ri Historia fuerunt dicta, subjungo
duos eventus, priori non dissimiles; pri-
mum ex his recenset Guilielmus Waël
in suo libro, quem nominat *Coronam*
Christi vulnerum, ad vulnus sinistra ma-

(L 3)

nus.

nus, Consideratione secunda, quem se ex vita S. Francisci Borgiae ab Eusebio Nierenbergio scripta decerpisse ait. Alter eventus narratur ab eodem auctore, Confid. 4. quem se in Annalibus Ordinis Seraphici à P. Luca Wadingo scriptis invenisse memorat.

In actis Apotheosis, sive Canonizationis S. Francisci Borgiae legitur, virum Hispanum sanguinis nobilitate illustrissimum, ac famosissimum, omnis generis sceleribus longè famosiorem, ad extrema deductum, obstinatâ, & obduratâ in malum voluntate procul à se arcuisse, & projuratis hostibus habuisse illos, qui vel minimam mentionem ingerebant de expianda per confessionem anima.

Defertur hoc ipso tempore in Civitatem, in qua nobilis ille morti proximus jacebat, S. Franciscus Borgia: mox adsunt consanguinei, & amici ægrotantis, circumdant Virum sanctum, & enixissime orant, ut se pereuntis animæ jacturâ ad commiserationem Christianam, & opem ferendam permoveri sinat; iret proin, curreret, & succurreret moribundo, de quo aliàs actum, & quidem æternum actum foret.

Borgia, antequam se in iter daret, ad pedes Crucifixi prostratus, rogat illum per sanguinem suum, pro salute hominum profusum, succurrat, concedat potentes, victri-

victrices, & triumphatrices gratias, quibus ejus pertinacia frangatur, vel potius flectatur. Sensibili voce Borgiæ respondit è cruce Christus: Ito, & omnem conatum adhibe, hortare omnibus adhibitis, & in medium adductis causis & motivis; increpa & obsecra moribundum, ut meo, quem in hunc finem fudi, sanguine peccata sua eluat, dum adhuc tempus est; tecum ero, in partem veniam laboris: invenies me sub schemate Medici ægroto adstantem.

Borgia his promissis animatus, optimè de salute moribundi sperans, accurrit ad illum, de conversione & flectenda ejus pertinacia non ampliùs dubitans, postquam in conclavi adesse vidit Divinum animarum nostrarum Medicum personatum: accedit itaque propinquiùs ad lectulum ægroti, à quo humanissimè etiam excipitur: sed ubi Borgia suaviter se insinuavit, & de necessitate expiandi per Sacramentalem confessionem in illo rerum articulo à peccatis animam, cautè mentionem ingessit; Pater mi, respondit æger, si cupis integram, & non interrompi nostram amicitiam, abrumpe hunc sermonem; sunt alia, de quibus loquamur, amæniora: & cum hæc diceret, Christus personatus Medicus ex cubiculo se proripuit. Borgia replicat, & instat: quin ut me monstrem verum & sincerum

(L 4)

ami-

amicum, ut amicitia nostra nunquam ab-
rumpatur, sed in æternum continuetur,
ob oculos tibi pono necessitatem, in qua
constitutus es, agendi pœnitentiam, per
exhomologesin delendi tua peccata, &
effugiendi æternum interitum: in mar-
gine inferni stas, altero pede jam in hanc
abyssum protenso; & cupis, ut ex ami-
citia te in illam præcipitari sinam?

Quàm crudelis amicitia non foret ista?
nihil magis cupio, quàm ut stabiles &
veri amici simus; sed non cum damno
tuo immenso, & irreparabili per totam
æternitatem: sum promptus & paratus
ad omnia obsequia, ad ferendam tibi
opem, & aperiendam tibi cœli januam,
quam tibi met ipsi tot vectibus peccato-
rum oppressulasti: his argumentis tibi de-
monstrabo veram meam amicitiam: ad
opus: bea me hoc solatio: initium fac
tuæ confessioni: incipe, juvabo, prose-
quar ego.

Noli mihi aures obtundere, reponit
ager, importunis & molestis tuis horta-
mentis: actum agis, nihil agis, quàm ut
me ad indignationem, & impatientiam
concites: hæc dicens contemptim à Bor-
giæ faciem avertit, & in alterum latus se
projiciens ipsi tergum obvertit.

Facile advertit Borgia, grande nego-
tium, nempe ægri salutem æternam non
cum ipso terroribus, sed cum Christo
oratio-

orationibus agendum, & conficiendum esse; itaque in proximum cubiculum secedit solus, ad Crucifixi pedes prostratus lachrymis & precibus pro salute ægroti ardentissime orat, & perorat, per quinque vulnera, humanæ salutis scaturigines cum obtestans, succurrat de æterna salute periclitanti animæ; unicam illi ex his profluentem sanguinis guttulam aspergat; & emolliendum, abluendum in suis sordibus obduratum cor hujus peccatoris. Ex ipsa cruce Christus respondere dignatus, succurram, juvabo, dixit, dummodò admittat opem, & juvari non recuset: redi ad ægrum; exhibe me ipsi ex hac Cruce pendulum, quin etiam obtrude; loquere, explana ipsi passionem meam, mortem ipsam dirissimam à me pro ipsius salute ultrò toleratam & obitam, ut ita dirè habitum, dilaceratum, & mactatum me pro ipso contuens, & contemplans, permoveri se sinat ad deponendum in perniciem suam obfirmatum, & obstinatum animum

Obedit Borgia; sine mora revertitur ad ægrotum, manu præferens Crucifixi effigiem; digito illi ostendit quinque Redemptoris vulnera; orat, & obsecrat per ipsam Christi passionem, sinat sibi applicari pretiosam medicinam, quæ certam latura esset salutem, & quidem æternam; Christi sanguinem pro ipso fustum: unicam

(L 5)

opus

opus contriti cordis lachrymulâ, paucis verbis sua peccata explicantibus; aspiceret Christum expansis in cruce brachiis ipsi amplexum offerre, longè majori teneritudine ambabus ulnis eum stricturum, & patulo cordi suo appressurum, quàm olim benignissimus ille pater redcem filium suum prodigum paternè strinxisset, & excepisset; sufficere unicam stillulam Divini sanguinis ad eluenda non solum sua, sed etiam totius mundi, omnium hominum scelera. Deum non velle mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat.

Verba suavissima, & simul verissima; sed ventis data: surdas pulsabant aures: ager rogabat Sanctum, & arcebat inutili labori, nec antiquam recoqueret crambem; quæ sibi nauseam moveret, & stomachum everteret. Sed ecce! cruci suffixus Christus ipsemet vocibus sui ministri suas adjungere voluit voces, sed voces sanguinis; nam hic copiosè, & prodigiosè ex omnibus vulneribus prorumpere coepit; addebat suas adhortationes occasione tam opportunâ usus Borgia multò ferventiùs, quàm unquam aliàs. Sed neque hi arietes tam vehementes perfringere potuerunt saxum cor, quod instar incudis tot, & tam validis ictibus non emollebatur, sed magis condensabatur; & cùm esset totum lutum
his

his benignis solis radiis indurabatur.

Tam inverecunda & proterva pertinacia justam Redemptoris iram excitavit, qui extracto clavo manu dextrâ sanguinem ex latere suo ubertim manantem excepit, & plenâ volâ in faciem impudentis, & obstinati peccatoris coniecit, quasi diceret: siquidem hoc meo sanguine uti noluisti ad salutem, ut faciliè poteras, sit ille tibi in perditionem, & æternam damnationem, ad quam te jam nunc justus Judex condemno: Eo ipso momento extinctus infelix & pertinax peccator, in æternas orci flammæ præcipitatus est, ubi ardorem illarum flammæ semper exaudent, & augebunt quinque illa Christi crucifixi vulnera, alias peccatorum solatia, & æternæ salutis pignora; sic testatur Rupertus Abbas L. 4. in Joan. *Veneranda Domini vulnera, æterna futura sunt incendia.*

Meliores tulit fructus arbor crucis, & ex hac penduli Christi cruenta vulnera in animo illius Juvenis, quem ipse sanctus Pater & Patriarcha Franciscus Seraphicus in suum Ordinem admiserat; cum enim hic Religiosæ militiæ tyro vehementibus à diabolo bonorum omnium hoste, & osore tentationibus impeteretur, & ad transfugium è Religione ad sæculum, è coelo ad coenum, è castris Christi, ad castra Luciferi urgeretur, non tam ad impe-

impe-

impetrandum consilium, & auxilium recurrit ad sanctum Fundatorem, quàm ad petendam licentiam redeundi ad suos, eùm se ferendis religionis oneribus experiretur imparem.

Excepit paternè fluctuantem filium hoc suavi responsò: amantissime Fili; ergo statuisti relinquere cœlum pro terra, Christum pro tuis Genitoribus, & consanguineis? qui tamen in cruce usque ad ultimum halitum tui amore tot ac tanta tulit, onera utique tuis millies graviora? & quod absurdus est, petis à me, ut etiam ego ad hoc turpe transfugium concurram, & licentiam concedam explendi hanc tuam perfidiam, & pravum animi propositum? avertant hoc à me boni Superi! ito, & ad pedes Crucifixi prostratus, grande hoc negotium maturius perpende, & saniora consilia cape.

In aërem abiērunt hæc Francisci si non imperia, saltem monita: Juvenis non ad Crucifixi, sed ad Cardinalis Hugolini tunc totius Ordinis Protectoris pedes abiit, & ad hos provolutus efflētum rogabat, & postulabat veniam redeundi ad sæculum. Purpuratus Præsul nequicquam ejus postulatis diu reluctatus, & ad saniora consilia eum perducere frustra conatus, ad Honorium tertium summum Pontificem detulit hanc causam, ut ipse pro summa potestate sua eam decideret, &

& si quod voti vinculum Juvenem ad
cepas & ollas Ægypti anhelantem Reli-
giosæ vitæ arctius adstringeret, illud dis-
solveret: sed & ab Honorio repulsam
tulit.

Advertens sibi omnes evadendi vias
præclusas, vincula non laxari, sed arctius
constringi, decrevit unico ictu truncare,
& absolvere omnia, clam fugam arripien-
do ex Monasterio. Necdum orto sole
valde manè reperit portam Monasterii
apertam; tam opportuna occasione uten-
dum ratus, celeri cursu potius, quàm gres-
su avolat, animò non amplius nec per
hanc, nec per aliam portam redeundi ad
Monasterium.

Necdum ex oculis effugerat derelictum
monasterium, cum fugitivo occurrit vir
aspectu gravis, ac serius, qui tantisper
subsistere jussum interrogat, quò tam
manè, tam sollicitè, tam celeriter pro-
peraret. Efferbuit fugitivus, indignatus,
quò ingratissimè moris cursus suus interpo-
laretur; eò, reponit, quò mihi lubitum
est; quid ad te? quod tua non interest,
percontari desine: vade tu vias tuas, &
me meas vadere finito; quid ad te homo
nasute? Quid ad me? respondet alter;
plurimum ad me; videsis: hinc diffibula-
tis vestibibus ostendit pectus profundo
hians vulnere, manus pedesque perfora-
tos; ex his tanquam quinque fontibus
copio-

copiosus prorumpebat sanguis: subiunxit dein: hæc vulnera, quæ mihi tui amore infligi passus sum, liquida testimonia sunt, quanti mea intersit hoc tuum iter, quò rectà ad interitum, & perditionem æternam properas: Fudi ex his vulneribus tam copiosum sanguinem, ut tibi à sordibus purgato cœli viam, & januam aperirem; & tu ab hac recedere, refugere, & latam viam, quæ ad infernum rectà ducit, ingredi, & currere festinas: & miraris, & indignaris, si te interrogem, quò eas, quò properes?

Agnovit fugitivus salutis suæ auctorem Christum Redemptorem; hujus itaque tam blandis verbis, affabilitate, & benignitate commotus, in genua procidit, supplex inter uberrimas lachrymas suæ inconstantiae in bene cœptis, & pertinaciz in malè cœptis veniam demississimè rogans. Disparuit imago: rediit in se, & in suum ovile errabunda, & fugitiva ovicula; rediit ad pedum & pedes optimi sui Pastoris Francisci, qui eam ambabus amplexus manibus, in humeros sustulit, & gregi suo restituit, in quo etiam religiosissimè & ferventissimè vixit, pondus religiosæ vitæ, & disciplinæ, Christi vitæ & mortis comparatum, leve, & nullius ponderis esse expertus, usque in finem, ut salvus esset, perseveravit.

Perpende, & collige ex duobus his even-

eventibus, quàm diversos effectus producat Christi pro nobis passi, & crucifixi consideratio, & quinque cruentorum Christi vulnerum aspectus & contemplatio, pro diversitate nimirum hæc aspicientium, & contemplantium; Nobilem illum Hispanum induravit; Religiosum emolliit, eliquavit in doloris & amoris lachrymas: illi sanguis, & vulnera Christi sunt venenum, huic alexipharmacum. Hanc vel huic similem poenitentiam Christus suis in tormentis, & pro fructu horum tormentorum, & totius suæ passionis à te petit, & exigit! & quemadmodum tormenta & poenæ, quas Christus sustinuit, aliæ sunt internæ, tædia, timores, tristitiæ, desolationes: aliæ externæ, flagella, spinæ, clavi, vulnera, crux; ita duplicis generis poenitentiam à nobis expectat, & exigit, internam unam, externam alteram; illa consistit potissimum in dolore intimo, & vera contritione cordis; hæc in afflictationibus, & castigationibus corporis.

Verumtamen si poenæ, quas Christus passus, & tu hodie contemplatus es, tua viscera ad teneritudinem non commoveant, ex qua deinde, quasi ex scaturigine profluat amor & ardor etiam externæ poenitiæ, corpus rebelle domandi, & subigendi variis austeritatibus, ac castigationibus, nihil boni de te præsagire possem;

sem; quin imò timendum foret, ne potius nobili pereunti, quàm religioso redeunti accensendus esses. Nolim tamen credas, me hic loqui de illa potius muliebri, naturali, & sensibili mollitie quàm teneritudine cordis, ad quam te commovet etiam tenelli agni spectata jugulatio, vel excoriatio; de illa loquor teneritudine cordis, quæ Christi patientis dolores lenire, & patienti solatio esse possit, dum te horum malorum omnium causam, & originem esse agnoscis, & seriò doles, nimirum de teneritudine cordis seriò poenitentis, & sua peccata detestantis.

Historia decima octava.

Pro Meditatione decima octava. De Resurrectione Christi.

Resurrectionem Christi de morte ad vitam sacri doctores & scriptores vocant causam resurrectionis nostrorum corporum ad vitam in fine mundi, & meritò: est enim causa efficiens, si consideretur Christus resurgens, qui suâ virtute resuscitatus resurrexit ipse, & alios resuscitabit; resurrectio Christi est causa exemplaris & idealis nostræ resurrectionis; nam sicut in resurrectione Christi anima corpori, cui prius unita sed per mor-

mortem avulsa fuerat, iterum conjungitur, ita in nostra resurrectione animæ nostræ iterum uniuntur corporibus, tanquam antiquis domiciliis, ex quibus eas mors expulerat; atque sic Christus suæ resurrectioni nostram vult esse similem, ut monet Apostolus *ad Philip. c. 3. reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.* Hæc autem resurrectio solis Electis competit; horum enim solum corpora quatuor illis dotibus, quas Paulus enarrat, instructa resurgent; erunt imprimis gloriosa, luminosa, luce suâ ipsos solis radios superantia, fulmine velociora, non minùs quàm cogitationes, omnia, quæ obstant, pervadentia, & penetrantia; nulli subjecta dolori, multò minùs morti, & sicut Deus per naturam, sic ipsa per gratiam immortalia.

Hujus felicitatis, quam corpora nostra expectant, præsagium aliquod, & pignus quodammodo DEUS præviè nobis dare voluit in corporibus complurium Sanctorum, quæ post mortem conservavit incorrupta, omnis putredinis, labis, aut graveolentiæ expertia, vegeta, vivida, flexilia, suavissimum, & cælestem odorem spirantia, quod perpenis rerum circumstantiis, non naturæ, sed gratiæ solius supernaturalis viribus adscribi potuit. Talis utique censenda & dicenda est in-

(M)

corrup-

corruptio cadaveris S. Xaverii Indiarum Apostoli, quod post mortem, in Insula Sanciano sanctè obitam sandapilæ impositum, vivâ calce undique obrutum est eum in finem, ut consumptâ, & corrosâ interim carne vectores ex Chinensi Regno reduces sacra ossa jam nuda & munda secum in Europam transportare possent; sed reperêre illæsum; itaque denuò in prato sub udo, & omnibus tempestatum injuriis aperto cœlo terræ mandant, & majore quàm prius, vivæ calcis copia rursus obruunt, sed post trium ferè mensium spatium, quo ibi ita sepultum jacuit, iterum erutum, integrum penitus, illæsum, flexile reperiunt: nullus vultum pallor mortualis inquinabat, sed natus, & vivus pingebat color, ita ut suavissimè & sapidissimè dormire credi potuisset.

Malacam translatum sepulchro in cœmeterio extra templum pluviis exposito illatum est, quod cùm arctius & brevius esset effossum, quàm ut commodè cadaver caperet, à crudis vespillonibus compressum, ex vulnere per hanc violentam compressionem aperto, sanguis recens, vividus, & suavem odorem exhalans profluxit. Jacuit ita compressum in fossa illa humidissima per integros quinque menses: ex hac secretò extractum, & iterum sine omni labe, sine omni tæbe, vel corruptionis indicio repertum, navi im-

impositum, felicem cursum promoventibus concatenatis in mari prodigiis Goam transvectum, ibique tanta pompa, & celebritate, in occursum properante totâ civitate, exceptum est, qua solennior nunquam visa est.

Solemne hunc triumphum auxit DEUS variis prodigiis, inter quæ meritò numerari potest suavissimus odor omni balsamo, & thymiamate gratior, quo aër imbutus, non solum corpora, sed etiam animas coelesti quadam dulcedine, & amœnitate implebat. Ut omnium desiderio satisfaceret, corpus iterum ex sandapila extractum, & ut erat omni ex parte illæsum, nec ullâ putredinis maculâ vitiatum, publicæ venerationi in templo expositum stetit in pedes erectum, per integrum triduum; vix hora effluebat, qua non insignia patrarentur miracula; nunc in unico momento ægroti diuturnis & incurabilibus morbis detenti sanabantur, nunc cæci illuminabantur, nunc leprosi mundabantur; quidquid languorum, dolorum & ægritudinum erat, abstergebatur, & pellebatur.

Inclusum pretiosæ urnæ, sæpiusque à peritis Medicis & Chyrurgis in præsentia testium omni exceptione majorum, ex Clero, & præcipua Nobilitate collectorum, visitatum & examinatum fuit: duravit non solum sine omni corruptionis

(M 2) nævo,

nævo, sed etiam flexile, molle, vividum, & quibus olim in vita, nunc quoque coloribus nativis imbutum, sexaginta duobus annis; & tunc primum hæc flexibilitas, & coloris vivacitas imminuta est, quando ex altiori Imperio brachium dextrum ipsi resectum, & Romam, id sibi vindicantem missum fuit: nec ipsa avulsio multiplici caruit miraculo; inter reliqua etiam id numerandum, quod facta incisione copiosus, & recens eruperit sanguis, qui linteo reverenter exceptus, Philippo quarto Hispaniarum Regi pretiosi & rari muneris loco fuit oblatus. Ita scribunt & testantur Daniel Bartoli, & Josephus Massei uterque Societatis Jesu, in Vita S. Xaverii.

De sanctorum corporum post mortem incorruptione Annales Ecclesiastici multa narrant; ex plurimis id unum adducam, quod Laurentius Surius ad diem 15. Octobris in vita S. Edmundi & Rancius Picus in Parte 2. Speculi Principum narrat.

Cum bello inter se colliderentur Anglia & Dania, Lothericus ex præcipuis Danorum Ducibus unus, venationum amatissimus, consenso lintre dispersas hinc inde in mari Balthico Insulas & interiacentes lacunas lustrabat, aves aquatiles capturus: sed exurgentium ex improvviso ventorum impetu, & tumultuantis maris furen-

furentibus fluctibus ac procellis ad inimica Angliæ littora protrusus est. Exscensionem in hosticum facere compulsus, interceptus, & ex idiomate facile pro extero, & hospite agnitus, pro exploratore habitus, & in custodiam datus est. Ad Edmundum tunc Angliæ Regem adductus, quis esset, agnitus, omni honore exceptus, & pro conditione sui statûs lautè & humanissimè habitus fuit: tantæ humanitati & benignitati pari vel etiam majore humanitate, ac suavi modestia respondit, qua tam altè in Regis favorem & amorem se insinuavit, & penetravit, ut ipsum brevî inter suos fidos, & intimos clientes annumeraverit: tunc maximè Edmundus Lothericum suo hæere lateri jubebat, quando ad venandum erat excurrendum, utpote artis venatoriæ peritissimum, & in configendis feris dexterrimum.

Berno in Aula supremus rei venatoriæ præfectus malignis, & lividis hæc spectabat oculis; ut igitur hanc pungentem ex corde spinam evelleret, statuit Lothericum è medio tollere; nefarium propositum exequendi commodam occasionem obtulit instituta venatio, in qua Berno Danum, cui se associaverat, tam remotè ab aliis, dum fugitivum aprin insequitur, avulsit, ut nec videri, nec audiri ab ullo posset in condenso nemore; hic

(M 3) inno-

innocentem victimam occidit, & suo livori immolat; & simul vespillonem agit, occisum sub densis virgultis sepeliendo, & sepulturæ locum integro lapidum, quos vicinia montosa largè subministrabat, acervo, ne vel minimum vestigium, vel indicium defossi cadaveris extaret, cooperiando.

In aulam ex venatione reversus Berno, de hujus successu & causâ; cur non etiam Lothericus cum ipso rediisset, à Rege interrogatus, respondit, ob temporis defectum exiguam fuisse prædam silvestrem: Lothericum effusis habenis aprum insecutum, dum ipse premeret ursum; & ita à se divulsum esse: ubi receptui cornu venatorium cecinit, & finem venationis indicavit, nihil de Lothérico comparuisse, nec visum nec auditum quidquam, hinc ab omnibus creditum, Lothericum aliâ, & breviori viâ domum rediisse, & suo adventu omnes alios prævertisse.

Cùm autem Lotherici anxie expectatus reditus diu procrastinaretur, Rex timere incepit, ne quid sinistri suo Dano accidisset. Fortè prandium sumente Rege accurrit Lotherici canis venaticus, domino suo apprimè charus; nemo dubitabat, quin prodromus nuntius esset mox adfuturi domini sui. Sed canis fidelis domini sui comes exiguo cibo pastus, omni-

omnium oculis se iterum eripuit. nec ulli illâ die se videndum præbuit. Sequentē die eâdem horâ prandenti Regi adstitit, & hoc suo famulari obsequio functus, sumpto modico pastu iterum ex aula dif- fugit; hoc ipsum repetiit die tertiâ stu- pente Rege, & id insuper observante, quòd canis præter solitum pigritiam, tæ- dium & tristitiam certam præseferret, de- positâ voracitate suâ pristinâ paucis bolis famem potiùs obsonaret, quàm satiaret; hinc Regi Edmundo, maximè cùm de Lothérico nihil unquam videretur, nec audiretur, aucta suspicio, & sollicitudo; jubet proinde duos ex suis famulis canem sequi, qui sibi diligenter referrent, quò, & quâ cursum suum direxisset; ubi stitisset, & quidquid indicii vel notitiæ de suo Lothérico hausissent. Binos ablegatos famulos Dux canis in silvam densam, & tandem ad acervum lapidum deduxit; huic insidens cœpit cum lugubri latratu, iratis pedibus, quin & dentibus lapides remove, disjicere, & ad jungendam operam adstantes quasi invitare; hi atto- niti rei novitate, hanc strenuè junxerunt, nec magna vi aut longo labore opus fuit; nam remotis lapidibus & humo, temere injectâ, statim apparuit cadaver Lothérico multiplici pugionis, & gladii per cor adacti vulnere confossi.

Ubi hæc innotuerunt, facile fuit homi-

(M 4)

cidii

cidii proditorii convincere Bernonem supremum venationum in aula præfectum, à cujus jugulo fatalem, sed justam carnificis securim sola, sed nimia Regis clementia, humanum sanguinem etiam nocentem fundere abhorrentis avertit, & in perpetuum exilium commutavit: sed in perniciem suam, & totius Regni; nam Berno sanguinarius, & mortalium ingratiſſimus ab homicidio infami gradum fecit ad rebellionem, ad cædes & strages; nam conscensâ nave in Daniam profugit, ubi junctus Angliæ hostibus mendacissimè sparsit, jussu Regis Edmundi in venatione in hunc finem institutâ, crudelissimè multis vulneribus confossum fuisse Lothericum: & hanc esse causam, ob quam deserto impio, & crudeli Tyranno Angliæ ad Regis Daniæ partes transiisset, qui solus æquam posset de oppressa innocentia vindictam sumere.

Lothericus cum plerisque Daniæ proceribus, arctis consanguinitatis & affinitatis vinculis junctus erat; vivebant duo ejus Filii Agnerus, & Ubbo: hi junctis unâcum reliqua consanguineorum cohorte animis & viribus Regem Angliæ invadere, & ad sumendam de innocente Lotherici sanguine vindictam se parare statuunt. Adornatæ intra breve temporis spatium validæ classi cum supremo imperio præficitur Agnerus: hic ob nefandam
patris

patris cædem plenus irarum & minarum Angliam invadit, depopulatur, omnia cædibus & incendiis complet, devastat.

Edmundus Rex post pugnam, in qua plurimum sanguinis utrinque fustum est, noluit amplius conflagrare, ratus DEO gratissimum fore, si seipsum, & vitam suam pro salute innocentis & fidelis populi sui immolaret, & suum pro suorum subditorum funderet sanguinem. Interim se cum aliquot è suis fidissimis in arcem munitam recipit, animo non repugnandi, & se defendendi, sed se hostili furori, quibuscunque tandem pactis, etiam iniquissimis, vel etiam sine omni pacto victoris arbitrio dedendi.

Angerus arcem facile subegit, & recusatis pactationibus omnibus, etiam indecoris Regiæ Majestati, eâ potitus, Edmundum Regio Sacello extractum, ad eum nemoris locum rapi jussit, ubi Lothericum patrem suum cæsum, & sub lapidum acervo tumulatum noverat: hinc Edmundum arboris stipiti alligatum telis configi jussit: subinde caput à cervice resectum in illud vepretum, in illam fossam projectum est, quæ prius sepulchrum fuerat Lotherici; truncum verò cadaver feris & avibus in pastum fuit relictum. Postquam tanta crudelitate injustæ vindictæ rabiem exsatiavit Angerus, qui sublatiis anchoris cum classe sua in Daniam

(M 5)

rediit

rediit Regi suo, quid gestum esset, expositurus. Dispulsâ tam atroce tempestate serenior sol rediit, hoste dilapso, pax & quies Regno; subditi Regi suo semper fidissimi, & addictissimi confertim in nemus excurrerunt saltem sacrum cadaver, sive Regem suum in suo cadavere veneraturi. Invenerunt hoc, & quidem non solum à feris intactum, sed vividum, molle, & plicatile, & quasi nunc primum demesso capite adhuc calidum.

Gaudium reperto tam pretiosò thesaurò erat ingens, sed non omni ex parte completum; deerat enim sacrum caput: hoc quæsitura in varias turmas divisi silvam lustrant, & percurrunt, altâ ubique voce inclamantes: *Ubi es, ubi lates, ô sacerrimum caput?* mirum dictu! responsum sonorâ voce datum allabitur ex vepreto illo adhuc satis remoto, in quod à suis intersectoribus projectum fuerat: *Hic sum, hic, hic:* stupendæ vocis sonitum sequentes tandem inveniunt sub illis virgultis & vepretis recisum caput, linguam movens, & cœptum prosequens sermonem, adventantes ad se invitando.

Prodigium auxit lupus, jam agni factus præclarus custos & protector; hic pedibus, & unguibus suis, ut illud ab aliis voracibus bestiis defenderet, complexus sacrum caput, advenientibus, ut ita dicam, cum summa reverentia, & sub-

submissione offerebat, quam adhuc apertius demonstravit, cum pulchro ordine sacrum pignus auferentes, & quasi in triumphum portantes devotos subditos ipse lupo demisso capite nemini noxius, nemini, ne quidem abigere conantibus minax, ultimo loco sequens in partem sive luctus, sive triumphi venire voluit, comes individuus, donec ad ipsum cadaver perveniretur.

Caput trunco conjunctum inter cantus & hymnos pios maxima solennitate & pompa in vicinam urbem deportatum & tumultuario interim tumultu illatum est, usque dum Divo Regi Martyri magnificulum Mausolæum in templo ipsius honoribus consecrato construeretur; quod nonnisi intra spatium plusculorum annorum confici potuit; his elapsis confluxere Regni Principes, Proceres, Episcopi, & Magnates utriusque fori, ut ex vetere tumba, & temporario sepulchro in novum Mausolæum translationi interessent, eamque suâ præsentia redderent solennissimam; apertâ tumbâ, omnibus inspectantibus, etiam numeroso populo, apparuit sacrum corpus ab omni corruptione, tabo, & nævo immune, carnosum, molle, coloris vivacis, & cælestem exhalans odorem; caput novo prodigio, reliquo corpori ita conjunctum fuit, ut credi debuisset nunquam à cervice recisum

sum

sum fuisse, nisi instar purpurei fili tenuissima linea collum circumdans, accepti vulneris locum denotasset, exantlati Martyrii testis. Adjungo Epiphonema, quod Surius hujus Historiæ fini adscribit: *Sic sanctus Rex Martyr Edmundus integer, & viventi simillimus, adhuc in eadem forma gaudia beata resurrectionis expectat.*

Hæc de incorruptis post mortem Sanctorum corporibus exempla, sunt prægustus & quædam immortalitatis, ac perpetuæ ab omni corruptione immunitatis præludia, qua gaudebunt Electi omnes post resurrectionem suam resurrectioni Christi assimilandam. Sed hæc immortalitas, hæc incorruptio non acquiritur, nisi per præviam aliam quamdam immortalitatem & incorruptionem, quæ nimirum te à morte, à sordibus, à foetoribus & putredine peccati præservet, quæ te in bene coeptis, & seriò stabilitis firmum, constantem, & inconcussum conservet. O quoties non jam intonuisti illud Davidicum Ps. 76. *Dixi, nunc cæpi; hæc est mutatio dextera Excelsi.* Sed mox iterum in antiquam teporis, vel etiam peccati foetidam tumbam relapsus es: fige tandem firmo clavo volubilem, & semper in casum pronam voluntatis tuæ rotam, semper illius, quod Matth. 24. dicitur, memor: non qui benè coeperit, *sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.*

Histo-

Historia decima nona.

Pro Meditatione decima nona.

De Paradiso.

NOn licet homini in hoc exilio viatori loqui, nec potest ille calamo vel lingua clarè exprimere, sed nonnisi obiter & rudi penicillo adumbrare gloriam supernam, & æternam, qua in coelo fruuntur comprehensores. Apostolus Paulus, qui in tertium coelum raptus propinquiore ore ex hoc immenso gaudiorum mari aliquid degustare potuit, aliquam hujus inenarrabilis felicitatis ideam non tam affirmando, quid illa sit, quàm negando, quid illa non sit, proposuit, repetendo cum Isaia Propheta: *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis, qui diligunt illum* 1. ad Cor. c. 2.

In unum collige, & coacerva cumulum, quidquid pulchri, grati, & amœni in hoc mundo oculi omnium hominum videre, aures audire, intellectus cogitare, & excogitare, phantasia sibi imaginari, & fingere possunt; omnia hæc immensæ & æternæ illi felicitati comparata evanescunt, & instar splendidi vaporis in auras abeunt. Nihilominus suavi divinæ
Pro-

Providentiæ dispositione ita factum est, ut quasi per rimas aliquid illius ineffabilis gloriæ, lucis & splendoris, quo Beati in patria vestiuntur, emicaret, ac tenuis radius nostros feriret, ac alliceret oculos, ut nos ipsorum exemplò incitati, in hac vita discamus inanem & vanam hujus mundi gloriam omnem, quin & nosmetipsos spernere, & ab aliis libenter sperni.

Varia & multa hujus rei exempla, & argumenta in vitis sanctorum virorum leguntur; Sanctum Agnellum Abbatem in medium adduco, & ex ejus mirabili vita ea propono, quæ demonstrent, quomodo Deus se glorificantes etiam in hac vita adhuc præviè glorificet. Hanc describit fusiùs *Joannes Rhò Tomo 1. de Sabbatis Exemplo 79. & 110.* Martyrologium Romanum ad diem 14. Decembris nominat illum miraculis illustrem, qui sæpiùs Neapoli in aëre sublimis, & crucis vexillò armatus comparuerit ad civitatem suam liberandam, & contra hostes defendendam.

Ex stirpe sterili prodiit fructus miraculosus, sanctus hic Abbas, Joannæ matri ante imaginem Divæ Virginis ferventer oranti, & hoc ipsum petenti, voce sensibili ab eadem Divina Virgine promissus: in ætate adhuc infantili sufficienter prodidit, se agnoscere beneficium Virginis, cui vitam,

tam, & seipsum totum deberet, atque in acceptis referret; dum enim vix in lucem editus infans, ad imaginem illam divæ Virginis affertur, & in donum, vel potius tributum debitum offertur, ac mancipatur; Infans Deo ac Deiparæ, quæ eum Joannæ matri suæ oranti voce sensibili promiserat, quasi vices redditurus linguam solvit, disertè & clarè pronuntians, ac decurrens salutationem angelicam *Ave Maria*. Vitam dein inter heroicas virtutes ætam felicissimâ morte coronavit relictâ post se famâ extraordinariæ, & singularissimæ sanctitatis. Cadaver, ut ejus demissioni, & seriæ obtestationi obsecundaretur, cilicio cineribus instrato impositum, coelestem exhalabat fragrantiam, in testimonium luculentum, sublimiori in cœlis gradu animam defuncti collocatam esse.

Per octo continuos dies ad venerandas sacras exuvias undatim confluit Neapolitanus populus, nec mirum; quia non pauca, aut parca erant prodigia, quibus sanabantur instantaneè diversissimi generis ægroti, claudi, paralytici, à diabolis obsessi, nec ullum erat reperire, qui non voti damnatus, & sine solatio recederet. Hinc Fortunatus Neapolitanæ urbis Archiepiscopus suarum partium esse duxit, virum tot, & tam stupendis miraculis clarum sacris afficere honoribus: convocatis

catis quatuor vicinis Episcopis, totoque Clero, præsente nobilitate, immensoque populo, solennissimâ pompâ sacrum ejus nomini Missæ sacrificium decantari curavit.

Illi, quos obstipatum hominibus templum non capiebat, mirum supra templi tectum conspexerunt spectaculum, quod omnes spectatores in Agnelli venerationem rapuit: Serenissimo coelo septem comparuerunt irides pulcherrimæ, quæ cum sinum soli non obverterent, clarè demonstrabant, non solis radiis, sed peritiorè, & divino penicillo se depictas esse, unâ alterâ sublimiore, servatâque inter se debitâ distantîâ & proportionè: certa procul dubio indicia & signa illius tranquillæ pacis, qua beatus Abbas fruebatur super sidera. Ultimæ reliquis altiori, & elegantiori insidebat tanquam in throno Regina coeli, sole vestita, & stellis coronata. Ad ejus latus stabat beatus Agnellus religioso indutus habitu, brachium dextrum extendens, & obversæ manûs palmâ, quasi scuto civitatem protegens. Quivis hoc splendidum coeli prodigium spectare & contemplari commodè, & usque ad satiетatem potuit; duravit enim usque ad finem sacrificii ab Episcopo celebrati, stupente, & applaudente populo universo.

Neque hac solùm vice beatus Abbas gloriam suam, qua fruebatur in cœlis, etiam in terris spectandam dedit; ut alias complures præteream, illam solam adduco, qua se juveni, cui nomen erat Romanus, visendum dedit: hic in tuto portu inter tot pericula & procellas tumultuantis mundi maris fluctuantem salutem collocaturus, in illud ipsum monasterium, cui paulò antè beatus Agnellus præfuerat, se recepit, Monachum indutus: vitam ducebat is Religioso dignam, & suis conformem Regulis, fervens, ac devotus; Deo permittente in morbum incidit ulcerosum, foetidum, & ex plagis, toto corpore erumpentibus merum pus protrudentem. Ita se gravem sibi, & aliis, ac toti monasterio molestum oneri & nausæ esse conspicatus, cùm ars medica nihil efficeret, ad divum Agnellum peritiorem, & meliorem medicum cœlestem se & vota sua convertit, sperans illius ope eò certiùs salutem, tanquam domesticus & filius, quò liberaliorem eum sciebat in impetranda, & prodigiosè impertienda salute exteris.

Diebus noctes jungebat, precibus in templo ad flectendum etiam in vota sua communem omnium agrorum soterem Agnellum fundendis intentus: dum noctem quandam inter ardentissimas preces

(N)

in

in templo tranfigit, conspicatur aram principem clarissimis instar solis illustrari radiis; ad aræ pedem hujus claritatis & lucis fons & author stabat Agnellus, quatuor stipatus Angelis, quasi sacrificanti adstituris: facile Romanus agnovit divum Agnellum, itaque nihil jam de impetranda sanitate dubitans, novo fervore, & certâ fiduciâ renovat, & repetit suas preces: his flecti visus Agnellus, ad oratorem pium propius accedit, eumque affatus, extensâ manu, accipe, inquit, hos nummos. Reponit Romanus: Pater optime, non peto pecunias vel divitias; erubescerem id modò à te petere, quod pridem, ut animæ saluti consularem, sponte reliqui, & contempsi: liberari peto & rogo ab his ulceribus, non tantùm mihi, sed omnibus consodalibus, & toti Monasterio inolestis. Sit ita, respondet beatus Abbas, nunc accipe hos nummos, & numera illos. Paret, & numerat illos Romanus, & addit: sunt numero decem: optimè subjungit Agnellus: itaque post decem dies hoc ipsò locò iterum convenimus, simulque disparuit.

Romanus hac promissione animatus, Abbati, & omnibus reliquis monachis mane sequenti narravit, quid sibi præterita nocte accidisset; illi apparitionem interpretantes arguebant, per nummos

au-

aureos indicari pretium temporis, cujus unicum etiam momentum est tanti valoris, ut illo ipsa beatitudo æterna comparari & emi possit; pararet se igitur quàm diligentissimè ad alteram sibi à Sancto promissam visitationem.

Præsentè die decima omnes ominabantur, hanc fore diem ultimam ægritudinis, & primam sanitatis. Nocte Romano ad aram Virginis adgeniculante, & majori longè, quàm alias unquam fervore preces iterante, adest denuo divus Agnellus; cujus pedibus advolutus Romanus rogat, & obsecrat, sanitatem sibi impertiatur, & ipsius pedes stringens obtestatur, & protestatur, exclamans: non dimittam te, nisi benedixeris mihi, & sanaveris me. Aliquid moræ, inquit divus Abbas: necessario prius interroganda est Virginea Dei Mater, an grata, & rata futura sit Divino suo filio sanatio tua corporalis: his dictis Agnellus ad imaginem Divinæ Virginis, supplicantis more se vertit, à qua responsum clarâ voce relabitur in hunc fere sensum: Mone illum monachum, Deo non placere, ut priori & firmæ sanitati restituatur, quæ ipsi paritura esset mortem, & quidem æternam; pateretur itaque libenter & ultro vulnera & ulcera sua, salutis æternæ fontes. Agnellus in Romanum oculos conjiciens, audisti'n, inquit, fili mi?

aquiesce, tolera tranquillo, & sereno animo molestias, & dolores tui morbi, ulcerosas plagas tuas omni sanitate, quam tam ardentem suspiras, salubriores, & saniores: Religioni, monasterio servi, quantum vires, & invaletudo tua permittent: quod non tantum præstatur fortia agendò, sed etiam patiendò; non diu durabit; sub anni finem mihi jungèris socius in Patria coelesti, tunc experièris, hanc tuam infirmitatem fuisse unicam, quamvis nonnihil asperam, & salebrosam viam, qua tibi ad coelestia gaudia fuit eluctandum.

Hæc promissa eos Romano addiderunt animos, ut omni recuperandæ salutis depositâ sollicitudine, & cogitatione, in ipsis infirmitatibus suis gloriaretur, & sua vulnera non aliter, quam certa salutis æternæ, brevî inchoandæ pignora cum gaudio intueretur: ejus in obsequio divino fervor hinc mirum in modum auctus, in incendium Divini amoris videbatur erumpere. Illis, qui commiseratione tacti tot miseris, & cruciatibus obruto condolebant, generoso & læto animo respondebat: has meas miseras, hæc mea ulcera non permutarem omnibus mundi thesauris & divitiis: hæc sunt claves, quibus mihi angustam cœli januam aperiā: hæc infirmitas mihi non est ad mortem, sed ad vitam & quidem æter-

æternam. Annum illum, quô se ad felicem in cœlos transitum quàm posset, optimè disponderet, ita transegit, ut ferventissimum, & exactissimum tyronem religiosum decebat; sub cuius finem vitæ cursum consummavit, & ad cœlestia gaudia lætus migravit. illud Pauli ad Rom. c. 8. *Non sunt condignæ passionēs huius temporis ad futuram gloriam: experturus.*

In Meditatione hodierna exarserit in corde tuo ignis & amor adeundi, & possidendi suo tempore cœlestem patriam, tanquam scopum omnium votorum, & desideriorum tuorum ultimum, bonum verum, solidum, perpetuum, & unicum, quod cor humanū satiare potest, cui cætera bona omnia comparata nihil aliud sunt, quàm nugæ, puerorum crepundia, vanitates, infantiæ falsæ & vapor ad modicum parens, somnia & mera mendacia, gaudia fallacia & aculeata, quæ non merentur, ut propter illa pes levetur, vel extremus digitulus moveatur. Velim tamen te scire, ac meminisse, bonum hoc inæstimabile, & imperceptibile non esse solummodo donum gratuitum divinæ misericordiæ & liberalitatis, sed esse simul mercedem, & stipendium, quo DEUS remuneratur, & coronat merita nostra. In sacris Paginis modò vocatur pallium, ad quod consequendum inde-

(N 3)

fesso

fesso cursu currendum, & tot aliis æmulis præcurrendum est, cum multi, imò omnes quidem sint vocati, non tamen omnes electi. Modò vocatur corona, ad quam acquirendam fortiter & acriter pugnandum, tot tantique hostes infestissimi devincendi, & debellandi sunt, qui conjunctis & conjuratis viribus nos arcere, & repellere conantur. Nunc vocatur merces, denarius, qui non datur nisi qui strenuè laboraverint, & portaverint pondus diei & æstus; qui impiam locaverint operam Domino, a quo conducti fuerunt. Nec sufficit, ut cœlo potiaris, nudum nomen Christiani gerere, linguâ Christi fidem profiteri, nisi facta & vitæ tenor, morumque candor fidei Christianæ responderint. Quid prodest dici Ecclesiasticum, si vita nomini non respondeat? quid juvat esse Religiosum, si nihil religiosi vita præferat, vel mores prodant?

Historia vigesima.

Pro Meditatione vigesima.

De Amore DEI.

Effatum divi Augustini est, illum non amare DEUM, qui aliquid amat præter DEUM: profectò insatiabilis esset cupiditas

piditas & avaritia, cui DEUS solus omnia in se complectens bona & divitias, non sufficeret. Sed quid ai'n? An non tenemur præter DEUM amare proximos nostros, quin & nosmetipsos? quis hoc inficias iverit?

Verum hoc equidem est; Sed hic ipse amor, si quidem genuinus, à DEO imperatus amor proximi, & sui ipsius est, verus Dei amor est; cum voluntas seipsum & proximum sicut seipsum propter DEUM amantis, non in his hære, sed in DEO solo tandem sistere, & quiescere debeat. Hinc Theologi non tres adstruunt charitatis habitus, quorum unus sit habitus charitatis erga DEUM, alter habitus charitatis erga proximum, tertius habitus charitatis erga nos ipsos, nam amor sui ipsius, & proximi, siquidem sit supernaturalis, & profluat ex casto amore erga DEUM, reipsa est amor Dei, cum ille huic subordinetur, nec ad alium finem ordinetur, quam ut DEO placeamus, & DEUM in proximo, & in nobismetipsis amemus.

Ex hoc facile intelligitur illa ascetarum doctrina, asserentium, amorem divinum, ut verus sit, & perfectus, exigere cor vacuum, & ab omni alio affectu, & objecto, quod DEUS non sit, liberum, & penitus avulsum: Nam per hoc nil aliud volunt, aut docent, quam

(N 4)

cor

cor hominis DEUM verè & sincerè super omnia amantis oportere exutum, radicis abstractum, & defœcatum esse ab omni affectu purè humano, terreno, & ad DEUM, ut illi placeamus, non directo. Exemplar hujus rei præclarum tibi proponam in S. Andronico, & Athanasio, quorum vitam narrat Surius, & Lippomanus 17 Februarii, & mentionem facit Martyrologium Romanum ad diem nonum Octobris.

Hoc par lectissimorum conjugum se mutuis castissimi amoris vinculis semper complectebatur in DEO, & propter DEUM, etiam postquam mutuo consensu factò divortio, monasticam vitam ducere cœperant. Erant ambo nobiles cives Antiochenses; & postquam ex matrimonio sustulerant binas proles, Joannem, & Mariam, decreverunt unanimi & communi consilio perfectiùs DEO serviendi desiderio, ab invicem separati castitatem servare, ut ita cor ab omni affectu terreno depuratum totum DEO, & ejus amorì consecrare possent. Sed Divina providentia, quæ servos suos fideles tribulationibus, ut aurum ignibus probare solet, permisit, ac disposuit, ut ambæ proles uno eodémque tempore corriperentur gravissimo morbo, eodémque mox in flore juventutis extinguerentur.

An-

Andronicus firmioris in DEUM amoris vir, facilè suam voluntatem etiam in tam acerbo casu divinæ submisit, illud identidem cum pariente *Job c. 1.* repetens: *Dominus dedit, Dominus abstulit; sit nomen Domini benedictum.* Tam profundas radices in corde Athanasiae necdum fixerat divinus amor, sed tenaciùs adhuc hærebat amor maternus: acerbissimus erat sensus tam diræ, ac dolendæ jacturæ; difflebat in amarissimas lachrymas, & quamvis compresso ac dissimulato tantisper dolore, pompam funebrem cum marito, & nobilissima consanguineorum corona ad sepulchrum comitata fuisset; Justis tamen persolutis, & cum marito domum reversis omnibus, sola in templo remansit & hæsit per totam noctem Athanasia eò liberiùs justo dolori frænum laxatura, & uberiores lachrymas dilectis cineribus affusura, quo remotior foret ab arbitris.

Sub noctis umbilicum se divus Martyr Julianus, cujus nomini & honori templum fuerat dedicatum, sub habitu Monachi præsentem stetit, ita illam alloquens: mulier, quid ploras? cur tuis importunis gemitibus & singultibus illorum quietem qui in hac tumba contumulati jacent, turbare pergis? Reverendissime Domine, respondet Athanasia, ô si scires! sub hoc marmoreo lapide jacent

(N 5)

binæ

binæ proles meæ, bini mei ocelli, imò
 ipsis oculis dilectiores, bini flosculi, in
 spes amplissimas uberrimorum fructuum
 excrecentes, unico impiæ fauleis ictu à
 crudeli morte demessi. Et tu prohibes,
 ne materno & justo dolori, ex tam acer-
 ba jactura concepto, hos gemitus, in-
 star afflictæ turturis immolem, & paucis
 lachrymulis hunc leniam, ac egeram?
 Funde, itaque funde lachrymas, reponit
 Divus, etiam uberrimas; fle & desle non
 proles tuas, quæ cœlo jam receptæ, Deo
 inter immensa gaudia fruuntur, ubi la-
 chrymæ nullæ, nullus planctus, dolor
 nullus locum habet; sed desle ipsum tuum
 fletum, planctum, & dolorem tuum, qui
 DEO non placet, nec placere potest:
 an prolibus tuis invides sortem beatam,
 qua fruuntur? vel DEO gloriam ex hac
 prolium tuarum beata sorte, gratitudine,
 & laudibus in DEUM redundantem?
 minus amoris erga proles, & plus erga
 DEUM! Athanasia à Divo Juliano cor-
 recta, oculos mentis aperuit, & ama-
 ras doloris in dulces amoris & gaudii mu-
 tavit lachrymas: maximo fuit solatio,
 quòd mors temporanea dilectissimis fi-
 liis peperisset vitam & beatitudinem æ-
 ternam in augmentum divinæ gloriæ tan-
 topere redundantem.

Athanasia ex Janitore manè valvas
 templi recludente sollicitè interrogans,
 quis

quis esset Monachus ille, qui hac nocte templum ingressus, & paulò post ex illo iterum egressus fuisset, intelligit, nec Monachum, nec hominum quemquam portis clausis templum ingredi potuisse, quarum claves apud se, & in suis manibus tota nocte habuisset. Hinc minimè dubitatum est, quin monitor, & corrector ille paternus fuerit Divus Julianus Martyr sub schemate Monachi. Domum reversa toto oris & corporis habitu alacritatem, & lætitiā spirans, maritum Andronicum adit, & explicatā inopinatæ alacritatis suæ causā petit licentiam se in Monasterium recipiendi, in quo ab omnibus sæculi curis, deliciis & illicitis avulsa, suas impostero lachrymas eluendis & deflendis peccatis, non filiis impenderet; pronis auribus, & animis has uxoris optimæ preces excepit optimus maritus Andronicus, qui jam pridem secum ipso hæc ipsa consilia & desideria coxerat, nec aliud expectabat, quàm uxoris consensum; atque ideò hoc ipsum illi candidè aperuit cum mutuo & ingenti utriusque solatio. Quare unanimiter convenerunt & statuerunt majorem bonorum suorum partem transcribere, & consignare socero cum hac conditione, & eum in finem, ut xenodochium pro pauperibus & peregrinis fundet

det

det & extruat: quod ex opulentis facultatibus supererat, inter pauperes distribuerunt, minimam ex his partem sibi reservantes pro viatico ad excurrendum Jerusalem usque, ibique visenda loca sacra, & adoranda à Christo in terris vivente, relictà vestigia, antequam se in monasteria abderent.

Ita omnem cum ipsis rebus deponentes affectum ad terrena & creata omnia, ad domum, ad domesticos, ad patriam, ad suos, ad sua, ut ita nudi & spoliati omnibus, Dominum nostrum Jesum Christum induerent, & omnibus rebus exutum, & vacuum cor solus DEUS impleret, & satiaret, Jerosolymam iter intenderunt; inde visitatis summa tene-ritudine animi, & cultis ardentissima devotione sacris locis ulterius perrexerunt inquisituri, Daniele Abbatem tunc temporis famam sanctitatis, & prudentiæ longè latèque celeberrimum, eumque consulturi vel potius, ex eo tanquam ex Divino oraculo percepturi, ad quod singulos Monasterium DEUS destinasset, ubi reliquum vitæ in DEI obsequio consumerent. Athanasia Daniel suavit, ut se in Barthenonem, sive Monasterium Virginum Tabennense ob religiosam disciplinam, rigorem & fervorem præ reliquis dilaudatum reciperet, quò

quò ipsam conduxit Andronicus, fidelis Dux & comes, Antistitæ tradidit, & inter teneros casti amoris mutuos affectus reliquit, non alibi, quàm in cœlo revisendam: hoc paranymphei munere functus egregiè, & ad Abbatem Danielem reversus, ab eodem in Monasterium receptus, & reliquis Monachis adnueneratus fuit.

Duodecim in asceterio cum summo fervore, rigore, & maximo in omni virtutum genere laudabilissimè facto progressu, evolutis annis Andronicum rursus, ut accenderetur novo erga DEUM incarnatum amore, sacra loca lustrandi incessit desiderium, haud dubiè à DEO injectum, cum paulò post Abbas hanc peregrinationem instituendi licentiam, cum benedictione multo lubentissimè petenti impertierit.

Semel itineris longiùs producti molestiis fatigatus sub arboris umbra se prostraverat, quietem aliquam fessis membris indulturus, cum disponente DEO, Athanasia ita quiescenti supervenit, nam & ipsa cum Superiorum suorum licentia, quod tunc temporis nec rarum, nec insolitum erat, Jerosolymam properabat; ut autem decentiùs, & procul à variis periculis hæc pia peregrinatio institueretur, sub Monachi latebat habitu: primo statim

statim intuitu agnovit Andronicum maritum, quin tamen ab Andronico agnosceretur Athanasia, tum quia virilis Monachi habitus fœminam abscondebat; tum quia longa & rigida jejunia, corporis afflictationes, asperrimæ pœnitentiæ, sub ardentis solis, & Sirii radiis suscepti labores manuales, omnem prioris pulchritudinis speciem abraferant, vultum extenuaverant, & emaciaverant; vocem ipsam crassâ quadam raucedine exasperaverant, ut vix tenuia aliqua pristinae speciei ac decoris vestigia, vel rudera deprehendi possent.

Solitis salutationibus, & humanitatis Christianæ signis invicem functi, unus alterum interrogat, quò collimet, quæ causa, quæ meta viæ, & itineris suscepti? & cùm comperissent, communem utrique unam eandemque esse mentem, intentionem, & scopum, Andronicus Athanasiam invitat in itineris communitatem & societatem: condicit illa libenter hac una conditione addita, ut in itinere, quantum fieri posset, exactè servaretur consuetum in Monasteriis silentium monasticum. Admissa conditione silentiosum iter profecuti, Jerosolimam appellant, sacra loca lustrant, venerantur, eximia Religione, ingentique consolatione animi adorant; ita renovato usque

usque ad ultimum halitum DEO servien-
di ardore, iter pari pietate, & observan-
tiâ relegerunt; quin Andronico vel mi-
nima cogitatio incideret, aut suspicio,
suam Athanasiam suo hærere lateri præ-
sentem.

In Ægyptum, & habitatas à Monachis
eremos feliciter reversa Athanasia, so-
cium Andronicum suavissimè invitat,
ut unà secum in eremitorio non procul
dissito à Monasterio, cui Daniel Abbas
præerat, commoraretur, & reliquum
vitæ in DEI servitio, virtutum indefesso
exercitio, & concordî perfectionis reli-
giosæ studio consumeret. Acceptata ab
Andronico amica invitatio, dummodo
Abbas Daniel suo quoque calculo id ap-
probaret; approbavit iste tunc denique,
postquàm incogniti Monachi modum
vivendi prius accuratè exploravit, & in
plenam notitiam virtutum illius venit.
Convixerunt igitur conjuncti tanquam
duo vivi carbones, se invicem verbis
& exemplis ad amorem DEI semper ve-
hementius inflammantes per duodecim
integros annos, Andronicus nihil co-
gitans, vel suspicans de præsentia Atha-
nasiae, Athanasia de se nullum, nec mi-
nimum quidem indicium dans Andro-
nico masculâ, & plus quàm foemineâ
constantia.

Visi.

Visitabat Abbas frequenter hoc nobile & sanctum par Monachorum, eosque ad perseverantiam animabat, donec tandem die quadam Athanasiam invenit ardenti febris æstuantem eaque, vix non ad extrema deductam, & morti vicinam, monuit pius Pater filium suum Monachum Athanasiam de proximo mortis periculo, & imminente vitæ, omniumque miseriarum fine. Athanasia ferali nuntio minimè territa, sed potius recreata, & ipsamet vires deficere, & fatiscere sentiens, ardentissimè petiit ad hunc ultimum agonem extremis morientium Sacramentis more Christiano muniri, & obtinuit; his munita tenerrimâ devotione, imperturbatâ animi pace, & tranquillitate, suam Divinæ voluntati, ut semper consueverat, tunc maxime plenè substernens, & conformans, pridem ab omni erga creata omnia affectu penitus libera, nil nisi Deum, vel propter Deum amare docta ac solita, inter pias adhortationes ac preces amantissimi Abbatis, & inter suavissimas non tam doloris, quàm amoris, ac gaudii supernaturalis lachrymas, quas morienti adgeniculans ubertim affundebat Andronicus, placidissimè in patula Crucifixi vulnera innocentem efflavit animam.

Du-

Durante morbo rogaverat Abbatem ut Epistolam sub stramento, cui incubabat, latentem postquam fatis cessisset, protraheret, & Andronico suo legendam traderet, sperare enim se, hac lectâ Andronicum liberaliora suæ post mortem animæ suppeditaturum suffragia: Hæc itaque protracta, & prælecta omnes attonuit, & rectum huc usque secretum detexit, sub mortuo Monacho delituisse Athanasiam, suavissimam & fidissimam Andronici conjugem: tum enim verò in lachrymas, in laudem & admirationem tam heroicæ virtutis itum est: fama celerimè per vicina, quin & remotiora Monasteria, & eremitoria volans ingentem Monachorum numerum ad tantum spectaculum excivit, unde piis defunctæ manibus solennissimè à tot Monachis, & religiosissimè parentatum, & iusta perfoluta sunt, omnibus non lugubre Epicedium, sed lætum Epicinium accinentibus. Nec diu ab invicem abesse potuerunt Andronicus & Athanasia, tam arctis inter se vinculis semper conjuncti in terris; nam paulò post Andronicus pariter viribus exhaustus succubuit, & præeuntem sociam individuum pari morte, nempe placidissimâ, & felicissimâ subsecutus;

(O) uni-

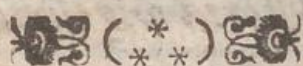
unicam votorum & laborum suorum metam, vitam perennem consecutus est, socio, sociæ, & conjugii suæ in eodem sepulchro contumulatus.

Tu mirare & admirare in periodo vitæ horum conjugum ludentem divinam providentiam: ut ab omni terreno & minùs defæcato purgarentur affectu, eripuit ipsis binas proles oculis chariores; inde illos incitavit ad separationem à thoro; ad contemnendas, dispergendas, & pauperibus dandas divitias, ad amplectendam vitam Monasticam, quæ ipsos ab invicem toto vitæ tempore divulsos teneret; tandem illos denuò conjunxit quidem arctissimè, vix tamen aliter, quàm si separatio sublata non fuisset. Ita ab omni alio amore & affectu utriusque cor purgatum, & vacuum solus Deus, excluso omni alio rivali, sibi vindicavit, occupavit, suo amore unicè inflammavit, & seipso, quippe infinito & unico Bono satiavit.

Itaque si & tu cupis, ac statuis DEUM verò sincerò, & perfectò amore imposterum prosequi, procul à tuo corde, & amore, arce ac proscribere rerum terrenarum, caducarum, vanarum,

rum, ne dicam sordidarum adulteri-
nos affectus, qui Divini amoris luci-
dissimas, & purissimas flammæ atro
suo fumo obfuscant, vel omnino suf-
focant & extinguunt. Nihil unquam
ames, quàm DEUM, vel propter
DEUM; DEUM in omnibus, omnia
in DEO, & DEUM super omnia. Ni-
mis avarus es, si DEUS tibi non suf-
ficit; Insatiabilis es si DEUS sum-
mum bonum te non
satiat.

INDEX Historiarum.

Historia prima
Pro Meditatione prima
De ultimo fine hominis. Pag. 3

Historia secunda
Pro Meditatione secunda
De fine vocationis ad statum Ecclesiasti-
cum 13

Historia tertia
Pro Meditatione tertia
De gravitate peccati mortalis. 21

Historia quarta
Pro Meditatione quarta
De peccatis propriis. 31

Historia quinta
Pro Meditatione quinta
De morte. 44

Hi-

Index Historiarum.

Historia sexta

Pro Meditatione sexta

De Judicio particulari. 55

Historia septima

Pro Meditatione septima

De Judicio universali. 68

Historia octava

Pro Meditatione octava

De inferno. 77

Historia nona

Pro Meditatione nona

De Peccatis venialibus. 88

Historia decima

Pro Meditatione decima

De Purgatorio. 95

Historia undecima

Pro Meditatione undecima

De filio prodigo. 103

Historia duodecima

Pro Meditatione duodecima

De duobus vexillis. 112

Historia decima tertia

Pro Meditatione decima tertia

De Nativitate Christi. 125

Historia decima quarta

Pro Meditatione decima quarta

De vita privata Christi. 133

(O 3)

Histo-

Historia decima quinta
Pro Meditatione decima quinta
De Christi vita publica. 143

Historia decima sexta.
Pro Meditatione decima sexta
De Christo in horto Gethsemani sudan-
te. 155

Historia decima septima
Pro Meditatione decima septima
De Passione Christi. 165

Historia decima octava
Pro Meditatione decima octava
De Resurrectione Christi. 176

Historia decima nona
Pro Meditatione decima nona
De Paradiso. 189

Historia vigesima
Pro Meditatione vigesima
De Amore Dei. 198

